

MAJÁK

ROČENKA ÚSTAVU PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV | GODIŠNJAK ZAVODA ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH SLOVAKA

www.slovackizavod.org.rs

OBSAH

SADRŽAJ

Príhovor

Prvé výročie Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov
INFORMAČNO-DOKUMENTAČNÁ A KOMUNIKAČNÁ
ČINNOSŤ

- 9 Portál kultúry dolnozemskej Slovákov
- 12 SLOVACKIZAVOD.ORG.RS, štatistika
- 14 Elektronická databáza kultúry vojvodinských Slovákov v roku 2010
- 17 Fotokonzurmi k dokumentácii, ale aj k prezentácii tradičnej a súčasnej kultúry
- 20 Rozvíjanie príručnej knižnice ÚKVS

ROZVOJOVO-VÝSKUMNÁ ČINNOSŤ

- 23 Príprava Lexikónu miest obývaných Slovákami v Srbsku z aspektu kultúry
- 25 Bibliografija Andreja Ferku
- 28 Zborník prác z V. Konferencie muzikológov a hudobných odborníkov
- 29 VI. Konferencia muzikológov a hudobných odborníkov
- 31 Stalo sa na dnešný deň – audio – a video reportáže o kultúre Slovákov vo Vojvodine

PREZENTÁCIA KULTÚRY SLOVÁKOV V SRBSKU

- 33 Celomenšinové festivaly, manifestácie a oslavovanie jubileí
- 39 Výstavná činnosť v ÚKVS
- 48 Edukácie v ÚKVS

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

- 53 Minister kultúry SR Marek Maďarič navštívil ÚKVS
- 54 Literárne kvarteto prinieslo slovo
- 54 Na jarmoku 2010
- 56 Workshop slovenskej dolnozemskej mládeže
- 57 Ďalší krok v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva vojvodinských Slovákov
- 58 Bonviván Ivan Ožvat v Kovačici
- 59 Spoločné projekty aj v roku 2011

PODRŽALI SME

- 61 Chrestomatia slovenskej vojvodinskej poézie
- 61 Monografia Miry Brtkovej
- 61 Minulosť dneška II
- 62 Vôňa silbaškého detstva
- 62 Zborník prác o Padine
- 63 Ochrana etnografického kultúrneho dedičstva

Maják

2010, ročník II, nepredajné

Ročenka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov/Godišnjak Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka

Adresa redakcie/Adresa redakcije:

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov/Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka
Njegoševa 16/III/7, 21000 Novi Sad, Srbsko/Njegoševa 16/III/7, 21000 Novi Sad, Srbija
Vydavateľ/Izdavač: Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov/Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka

Tel.: +381 21 54 55 70, +381 21 54 55 71; Fax: +381 21 54 55 72

E-mail: office@slovackizavod.org.rs

Redakcia Majáka/Redakcija Majaka: Milina Sklabinská, Katarína Mosnáková, Nataša Simonović

Autori príspevkov/Autori tekstova: Milina Sklabinská a Katarína Mosnáková
Preklad do srbciny/Prevod na srpski jezik: Katarína Melichová, Milina Sklabinská, Katarína Mosnáková

Jazyková úprava/Lektura i korektura: Katarína Melichová a Milica Bracić
Fotografie/Fotografije: Archiv ÚKVS, Ondrej Mihál, Željko Mandić, Miralem Čaušević, Vladimír Lenhart, Ján Špringer, Boris Bilek, Andrej Medved', Alžbeta Babková, Andrej Meleg, Pavel Matúch.

Uvodna reč

Prva godišnjica Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka
INFORMATIVNO-DOKUMENTACIONA I
KOMUNIKACIONA DELATNOST

- 9 Portal kulture Slovaka iz Donje zemlje
- 12 SLOVACKIZAVOD.ORG.RS, statistika
- 14 Elektronska baza podataka kulture vojvođanskih Slovaka 2010. godine
- 17 Foto-konzurima stizemo do dokumenata, ali i do prezentacije tradicionalne i savremene kulture
- 20 Razvoj priručne biblioteke ZKVS

RAZVOJNO-ISTRAŽIVAČKA DELATNOST

- 23 Priprema Leksikona mesta u kojima žive Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture
- 25 Bibliografija Andreja Ferka
- 28 Zbornik radova sa Pete konferencije muzikologa i muzičkih stručnjaka
- 29 Šesta konferencija muzikologa i muzičkih stručnjaka
- 31 Dogodilo se na današnji dan – audio i video reportáže o kulturi Slovaka u Vojvodini

PREZENTACIJA KULTURE SLOVAKA U SRBIJI

- 33 Festivali manjinskih grupa, manifestacije i proslave jubileja
- 39 Izložbe u ZKVS
- 48 Edukacije u ZKVS

MEĐUNARODNA SARADNJA

- 53 Ministar kulture SR Marek Mađarič posetio ZKVS
- 54 Književni kvartet je doneo reč
- 54 Na vašaru 2010.
- 56 Radionica slovačke omladine iz Donje zemlje
- 57 Još jedan korak u oblasti zaštite kulturnog nasleđa vojvođanskih Slovaka
- 58 Bonviván Ivan Ožvat u Kovačici
- 59 Zajednički projekti i u 2011. godini

PODRŽALI SMO

- 61 Hrestomatija slovačke vojvođanske poezije
- 61 Monografija Mire Brtke
- 61 Prošlost današnjice II
- 62 Mirisi silbaškog detinjstva
- 62 Zbornik radova o Padini
- 63 Zaštita etnografskog kulturnog nasleđa

Dizajn a grafická úprava/Dizajn i grafička obrada: Đula Šanta

Tlač/Štampa: Štamparija Stojkov, Novi Sad

Registračné číslo/Registarski broj: ISSN 1821-4045

Distribucija/Distribucija: Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov/Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka

Náklad/Tiraž: 500

Preberanie znovupublikovanie alebo rozširovanie ktorejkoľvek časti ročenky sa povoľuje výhradne za súhlasu vydavateľa.

Preuzimanje, ponovno publikovanje ili distribucija bilo kojeg dela godišnjaka dozvoljena je samo uz saglasnost izdavača.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице Српске, Нови Сад

061.22(497.113)=854)

MAJÁK : ročenka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov = godišnjak Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka.

- Roč. 1 (2009) - . - Novi Sad : Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, 2010-. - Ilustr. ; 29 cm

Godišnje. - Tekst uporedo na slov. i srp. jeziku.

ISSN 1821-4045

COBICC.SR-ID 246701063

Vážení čitatelia,

s potešením našej kultúrnej verejnosti predstavujeme druhé vydanie ročenky Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov – Maják 2010. Tak ako aj v prvom čísle, naším zámerom bolo trvalo zaznamenať všetko to, čím sme sa v roku 2010 zaoberali, a cez prizmu činnosti Ústavu tlmočiť dobu, kontexty a formy, v ktorých naša slovenská kultúra dnes existuje. I keď veľká väčšina textov bola zverejnená aj na našom portáli www.slovackizavod.org.rs, a tí, ktorí ho pravidelne navštevujú, mali možnosť sledovať naše aktivity denne, mienime, že aj táto svojrázna výročná správa má svoje plné opodstatnenie.

Totíž prostredníctvom tlačenej formy sa iste s činnosťou Ústavu zoznámia ďalší čitatelia, ktorí nemali zatiaľ príležitosť podrobne sledovať naše programy, respektíve obsahy slovenskej kultúry vôbec. A práve o to nám ide – dosiahnuť najvyšší stupeň transparentnosti v práci, ktorý poukáže na reálny stav a konkrétne výsledky. Maják by v tom smere mal poslúžiť ako informátor o tom, čím sme sa a ako kvalitne zaoberali v predchádzajúcom období, a zároveň odzrkadľovať posun, ku ktorému sa v rámci dlhodobého plánovania chceme dostať. Zároveň, takáto transparentnosť je dôležitá aj pre istú autoevaluáciu, kedy môžeme sebakriticky zhodnotiť klady a zápory realizovaných projektov a na základe nich účelovejšie definovať vlastné budúce plány. Je tomu tak preto, že založením osobitných ústavov kultúry, ktoré by mali byť nástrojmi uskutočňovania teraz už omnoho širších kompetencií národnostných menšín v spravovaní vlastnej kultúry, sme zároveň dostali povinnosť plniť určité úlohy, tiež zodpovednosť za ich plnenie, v súlade so všeobecne uznávanými štandardmi. To znamená, že neraz krehké menšinové kapacity je potrebné sústavne posilňovať, aby boli pripravené vhodne odpovedať na zverené úlohy a kompetencie.

V druhom ročníku činnosti možno konštatovať, že Ústav dôkladne zmapoval silné a slabé stránky celkového slovenského kultúrneho systému a že z tejto analýzy vyplýva rad dlhodobých projektov, ktoré mieni v budúcnosti podniknúť. Každý z týchto projektov v záujme úspešnosti potrebuje mimoriadnu spoluprácu kultúrnych dejateľov rôznych odvetví, ktorú Ústav má vedieť zorganizovať a motivovať s cieľom vzájomne prospešnej a účelovej kultúrnej produkcie. Okrem vysokých nárokov na odbornosť a profesionalitu si však v tejto našej práci potrebujeme zachovať aj nemalú dávku entuziazmu, vďaka ktorému ochrana a zveľaďovanie slovenskej vojvodinskej kultúry poslúžia hlavne na jej rozvoj v časoch, ktoré prichádzajú.

Riaditeľka
Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov
Milina Sklabinská

Poštovani čitaoci,

Sa zadovoljstvom vam predstavljamo drugi broj godišnjaka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka – Maják 2010. Kao i u prvom broju, nastojali smo da zabeležimo sve čime smo se u okviru delatnosti Zavoda u protekloj godini bavili, a ujedno, kroz prizmu delatnosti Zavoda, težili smo i da predstavimo vreme, kontekst i forme u kojima slovačka manjinska kultura danas u Srbiji postoji. Iako su gotovo svi tekstovi delimično objavljeni i na veb portalu Zavoda (www.slovackizavod.org.rs), te su naši redovni posetioci imali prilike da ih dnevno prate, smatramo da izdavanje ovog svojevrsnog godišnjeg izveštaja i u štampanoj formi ima svoje potpuno opravdanje.

Posredstvom štampanog materijala, sa delatnošću Zavoda upoznate se i čitaoci koji do sada nisu mogli detaljno pratiti rad Zavoda i kulturne događaje ovdašnjih Slovaka. To i jeste naš prioritet – dostići najviši stepen transparentnosti koji će prikazati realno stanje i konkretne rezultate rada. U tom smislu Maják može poslužiti kao informator o tome čime smo se bavili u prethodnom periodu i na koji način, a ujedno i da prikaže napredak koji smo postigli realizovanjem dugoročnih planova. Transparentan rad veoma je važan i za određenu samoevaluaciju, na osnovu koje možemo samokritično vrednovati realizovane projekte i kasnije svrsishodnije definisati buduće programe. Osnivanje zavoda kao ustanova kulture, koji bi trebalo da budu instrumenti za ostvarivanje mnogo većih nadležnosti nacionalnih zajednica u upravljanju sopstvenom kulturom, znači i odgovornost da zadatke koji su nam povereni vršimo u skladu sa opštim standardima u kulturi. Imajući to u vidu, često krhki kapaciteti manjinskih kultura moraju se neprestano jačati i usavršavati, kako bi bili potpuno spremni za preuzimanje važnih i odgovornih uloga.

Možemo reći da je u drugoj godini postojanja Zavod detaljno mapirao stanje i definisao jake i slabe tačke u celokupnoj kulturnoj infrastrukturi vojvođanskih Slovaka i da su iz te analize proizašli dugoročni projekti. Njihova uspešna realizacija podrazumeva saradnju raznih subjekata u kulturi, koje Zavod treba da podstakne i motiviše, sa ciljem uzajamne uspešne i kvalitetne kulturne produkcije. Osim visokih profesionalnih i stručnih zahteva, svakako je potrebno sačuvati i priličnu dozu entuzijazma, zahvaljujući kojem će zaštita i unapređenje slovačke vojvođanske kulture biti ujedno i podsticaj za razvoj ove kulture i u vremenima koja dolaze.

Direktorka
Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka
Milina Sklabinski

PRVÉ VÝROČIE ÚSTAVU PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV

PRVA GODIŠNJICA ZAVODA ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH SLOVAKA

V sobotu 30. januára 2010 v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov sa konal príležitostný program k prvému výročiu tejto ustanovizne kultúry.

Od chvíle, keď herecké Štúdio predviedlo performanciu zrodu nového začiatku a početní významní hostia, za zvukovej clony sláčikového kvarteta, vyslovili mnohé ďalekosiahle priania novej kultúrnej ustanovizni tunajších Slovákov, ubehol rok a práve to bol dôvod, aby sa na tom istom mieste zoskupili početné osobnosti slovenského verejného života a zhodnotili tak počínanie Ústavu, ako aj aktuálny stav celkovej slovenskej vojvodinskej kultúry.

Kontext, v ktorom si Ústav hľadá svoje miesto a buduje imidž stabilnej ustanovizne založenej na princípoch profesionality, účelovosti a rovnakých šancí, neraz je poznačený turbulentiami rôzneho druhu a práve táto skutočnosť bola podnetom na to, prvý ročník práce zaznamenať nevšedným programom. Totiž, na oslavu boli zavolané osobnosti tunajšej slovenskej komunity, ktoré verejne tlmočili, hodnotili a zvažovali niekdajšie, terajšie ale i budúce kultúrne kontexty. Konceptiou programu Ústav chcel vyzdvihnúť potrebu dialógu a potom spolupráce všetkých subjektov, ktoré pracujú v prospech slovenskej vojvodinskej kultúry. Zároveň, bola to definitívna skúška toho, či práca Ústavu už v prvom ročníku bola dostatočne transparentná a či sa dostala do povedomia tých, ktorí majú svojrázny nadhľad nad celým kultúrnym systémom.

Bilingválnosť prítomných hostí umožnila autorom programu nevšedne využiť moment prekladania zo slovenského do srbského jazyka a tlmočiť tak podstatu problémov humorne ironizujúcim spôsobom, o ktorý sa postaral profesionálny herec Srbského národného divadla Miroslav Fábry alias Miroslav J. Fábry, prekladateľ z taliančiny, španielčiny, angličtiny, čínštiny a japončiny, s čiastočným ovládaním srbského jazyka.

Miroslav J. Fábry však nebol jediným, kto stvárnil alter ego protagonistov programu. Istým spôsobom to urobila aj televízna redaktorka Annamária Boldocká-Grbičová, ktorá si požičala od Pedra Almodóvara scénu z filmu *Hable con ella*, aby jasne dala na vedomie, že hlavný protagonista (ne)plače nad stavom kultúry vojvodinských Slovákov v recesii. Vyzdvihla aj to, že Ústav prišiel vo veľkom štýle, počas prvého roka ukázal, že má na to a že vezmúc do ohľadu portál, jeden z projektov, ktorý Ústav prevádzkuje, sa zdá, že virtuálne je naša kultúra na tom v tejto chvíli omnoho lepšie.

Prvá dvojica, ktorá prišla do improvizovaného štúdia tzv. Štúdia slovenskej tvorby, bola Anna Tomanová-Makanová, podpredsedníčka Vlády AP Vojvodiny a predsedníčka NRSNM a Katarína Melegová-Melichová, predsedníčka Matice slovenskej v Srbsku. Na účet doterajšieho pôsobenia ÚKVS A. Tomanová-Makanová povedala: „môžem povedať, že som spokojná, nemôžem povedať,

U sobotu, 30. januara 2010. godine, u Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka, održan je svečani program povodom proslave prve godišnjice te kulturne ustanove.

Od momenta kada je pozorišna grupa Studio izvela performans o novom početku i kada su brojni značajni gosti uz pratnju gudačkog kvarteta izgovorili mnoge čestitke novoj kulturnoj ustanovi ovdašnjih Slovaka, prošlo je tačno godinu dana. Upravo to bio je povod da se na istom mestu i nakon jedne godine sastanu brojne ličnosti iz slovačkog javnog života s namerom da vrednuju prve delatnosti Zavoda, kao i aktuelnu situaciju celokupne slovačke vojvođanske kulture.

Kontekst u kome Zavod traži svoje mesto i formira imidž stabilne ustanove, osnovane na principima profesionalnosti, efikasnosti i jednakih mogućnosti, često je obeležen raznim turbulentijama, što je i bila motivacija da se prva godina rada obeleži nesvakidašnjim programom. Na proslavu su bile pozvane ličnosti iz slovačke zajednice koje su javno tumačile, vrednovala i razmatrale nekadašnje, aktuelne, ali i buduće kulturne kontekste. Konceptijom programa Zavod je stavio naglasak na potrebu za dijalogom, a zatim i na saradnju svih subjekata koji se angažuju u korist slovačke vojvođanske kulture. Ujedno je to bila svojevrsna analiza transparentnosti rada Zavoda u prvoj godini i njegove vidljivosti u krugovima koji imaju pregled nad celokupnim kulturnim sistemom.

Prisustvo bilingvalnih gostiju autorima programa omogućilo je da prevođenje sa slovačkog jezika na srpski iskoriste kao način za humorističko i ironično izražavanje srži problema. Za to se pobrinuo profesionalni glumac Srpskog narodnog pozorišta, Miroslav Fabri, sa pseudonimom Miroslav J. Fabri, prevodilac sa italijanskog, španskog, engleskog, kineskog i japanskog, sa delimičnim znanjem srpskog jezika.

Međutim, nije Miroslav J. Fabri jedini prikazao alter-ego protagonista programa. Na sebi svojstven način to je učinila i televizijska urednica Anamarija Boldocki Grbić, koja je za tu priliku iskoristila scenu iz filma *Pričaj sa njom (Hable con ella)* Pedra Almodovara, kako bi stavila do znanja da glavni junak (ne) plače zbog stanja u kome se nalazi kultura vojvođanskih Slovaka u recesiji. Takođe, ona je istakla da je Zavod počeo svoj rad u visokom stilu, pokazavši tokom prve godine, putem veb portala, da je naša kultura virtuelno u mnogo boljem stanju.

U improvizovani studio, tzv. Studio slovačkog stvaralaštva, najpre su ušle Ana Tomanova Makanova, potpredsednica Vlade AP Vojvodine i predsednica NSSNM, i Katarina Melegova Melihova, predsednica Matice slovačke u Srbiji. U vezi sa dosadašnjim radom ZKVS A. Tomanova Makanova rekla je sledeće: „Mogu reći da sam zadovoljna. Ne mogu reći da je bilo puno akcija, ali je, svakako, svaka akcija bila pažljivo planirana, efikasna i imala je svoj cilj, uključila je i mlade ljude, dala

že to bolo neúrekom akcii, ale proste každá akcia bola premyslená, účelová a mala cieľ, znamená zmobilizovala možno aj mladých ľudí, dala novú formu vytvárania nových umeleckých hodnôt, teda nielen to zaoberať sa zachovaním dedičstva ale zaoberať sa aj súčasným umením a sústavne sa zaoberať zdokonaľovaním v oblastiach, ktorými sa Ústav zaoberá“. Predsedníčka Matice slovenskej v Srbsku Katarína Melegová-Melichová vyzdvihla, že Matica založenie ÚKVS kvitovala ako pozitívne preto, že to kultúrne pole je také nedozerné, že každá ruka, ktorá sa chce priložiť k dielu, je vítaná. „Myslím si, že ste urobili dobrý kus práce, najvzácnejší mi je okrem iného portál, čo ste urobili, lebo treba zaznamenať niečo, čo už o pár rokov nebude. Veľa vecí by sme mohli robiť spoločne, napríklad spolupracovať pri vydávaní náročných publikácií a keď budeme robiť spoločne, iste aj tie výsledky budú lepšie než sú dnes“ — zdôraznila predsedníčka Matice.

Z príležitosti zaznamenávania prvého výročia práce ÚKVS bola v týchto priestoroch nainštalovaná aj výstava odmenených ilustrácií na Bienále ilustrácií, ktoré prebieha v Bratislave. Bola to príležitosť v improvizovanom štúdiu pohovoriť si s predsedom Správnej rady a zároveň výtvarným kritikom Vladimírom Valentíkom o vystavených ilustráciách a s predstaviteľom galérie Bibiana Mariánom Potrokom o výtvarnej tvorbe tunajších Slovákov.

V. Valentík, ako povedal, je pravidelným návštevníkom Bratislavského bienála ilustrácií, ktoré má vysoké renomé v medzinárodných rámcoch a vyjadril potešenie z toho, že sa Ústavu podarilo dostať túto výstavu k svojim prvým narodeninám. Vyjadril potešenie, že najväčší počet prác je od Albína Brunovského, medzinárodne uznávaného ilustrátora, tiež Dušana Kállaya, Ondreja Zimku, Miroslava Cipára, Róberta Bruna a iných. Vcelku vyjadril spokojnosť, že mohol relatívne zblízka sledovať prácu Ústavu, byť pri schvaľovaní a realizácii mnohých projektov a, ako povedal, najviac sa mu páči „jemnocitná dievčenská duša Ústavu, lebo aká by inak duša Ústavu bola, keď v ňom pracujú tri grácie“. Marián Potrok súhlasil s hodnotením ilustrácií, ktoré podal V. Valentík a podotkol, že do Vojvodiny prišiel

je novu formu za stvaranje novih umetničkih vrednosti, odnosno ne samo za čuvanje nasleđa, nego i za modernu umetnost, a ujedno se bavila i usavršavanjem u oblastima u kojima Zavod deluje“. Predsednica Matice slovačke u Srbiji Katarina Melegova Melihova naglasila je da se Matica izrazila pozitivno povodom osnivanja ZKVS, zbog toga što je naše kulturno polje nesagledivo, a svaka ruka koja želi u tome da pomogne je dobrodošla. „Mislim da ste uradili veliki deo posla. Najvredniji je, po meni, veb portal koji ste pokrenuli, jer je potrebno beležiti činjenice koje kroz nekoliko godina više neće biti aktuelne. Mnoge stvari bismo mogli da radimo zajedno. Na primer, mogli bismo da sarađujemo u izdavanju zahtevnih publikacija, a kada budemo svi uključeni, sigurno će i rezultati biti bolji u odnosu na one koje danas beležimo“, naglasila je predsednica Matice.

Povodom obeležavanja prve godišnjice rada ZKVS, u prostorijama Zavoda postavljena je izložba nagrađenih ilustracija na Bijenalu ilustracija u Bratislavi. Ovom prilikom u improvizovanom studiju vođen je razgovor o izloženim ilustracijama sa predsednikom Upravnog odbora i ujedno likovnim kritičarem, Vladimirom Valentíkom, i sa predstavnikom galerije Bibiana, Marijanom Potrokom. V. Valentík, kao što je i sam napomenuo, redovan je posetilac Bratislavskog bienala ilustracija, koje ima visok renome u

međunarodnim okvirima i zbog toga je izrazio zadovoljstvo što Zavod ima mogućnost da izlaže ovu postavku upravo na dan svog prvog rođendana. Bilo mu je drago što su najveći broj izloženih radova dela autora Albina Brunovskog, međunarodno priznatog ilustratora, a takođe i dela Dušana Kalaja, Ondreja Zimke, Miroslava Cipara, Roberta Bruna i drugih. V. Valentík je izrazio zadovoljstvo što je mogao relativno iz blizine da posmatra delatnost Zavoda, da učestvuje u odobravanju i realizaciji mnogih projekata, a kao što je i sam napomenuo, najviše mu se sviđa „nežna devojačka duša Zavoda, jer kakva bi inače duša Zavoda bila kada u njemu deluju tri gracije“. Marijan Potrok se složio sa Valentíkovim vrednovanjem ilustracija i dodao da je u Vojvodinu dolazio i pre devetnaest godina,

po 19 rokoch a že sa svojho času, keď chodieval na Veľtrh kníh, zoznámil s mnohými tunajšími Slovákmí, najmä Kovačičanmi, s ktorými odvtedy komunikuje a plánuje početné nové akcie. Jednou z nich do budúcnosti určite bude aj spolupráca s ÚKVS a niektorou zo šiestich oblastí, ktoré Bibiana realizuje.

Skvelým prínosom k oslave bol aj odkaz Miry Brtkovej, umelkyne zo St. Pazovy, ktorá okrem iného povedala: „na tom kultúrnom pláne si myslím, že sa môže veľa urobiť, a uvažujem o tom, ako by sa mohli nejaké dobré projekty urobiť, aby neboli provinčné, lebo keď je menšina, málo ľudí, to je taká provincia a to ťažko vychádza na povrch. A to čo robia teraz v Ústave, myslím si, že majú veľké možnosti... A netreba ísť veľmi na rozlišnosť, ale treba to iné, čo nosíme v sebe, ukázať v jednej dobrej kvalitnej forme, a to sa potom samo postaví tam, kam má patriť“. K výročiu M. Brtková popriala Ústavu veľa koncentrácie na dobré veci, ale aj osobne hľadať nové veci, neočakávať, že niekto z vrchu dá návrh, ako treba a čo robiť. „My môžeme aj spievať, mať rôzne zlaté brány, ale musíme urobiť aj krok ďalej, dajme niečo, čo rieši problematiku dneška, nielen zachovávať niečo ako múzeum... Veď aj múzeá musia žiť, nielen konzervovať... Treba mať odvahy, aj keď sa niečo nevydarí úplne, ale tá odvaha určite urobí krok dopredu, nepochopia to na začiatku, ale neskôr povedia, vidíte to bolo to“, — odkaz je Miry Brtkovej.

Na otázku, ako komentuje odkaz, ktorý nám posielala Míra Brtková, výtvarník Pavel Čáni odpovedal takto: „Súhlasím, potrebné je otvárať sa všeobecne v rámci kultúry, lebo tých vyše 250 rokov vojvodinských Slovákov a ich dejín sú viazané predovšetkým o kultúru. Potrebné je využiť moment, aby sa širšie vo svete vďaka rôznym grantom ukazovali segmenty, ktoré vychádzajú z dejín jednotlivých kultúr a ktoré sa podajú na taký atraktívnejší a zrozumiteľnejší spôsob. Definívne si myslím, že od štartu tohto nového Ústavu sa ide dobre, lebo je dobre postavená infraštruktúra, tá vizuálna zložka je mimoriadne dobre udržaná a prezentovaná cez všetky segmenty, aj keď ide o Ústav, aj keď ide o tento program, osobitne kvitujem bienále ilustrácií, ktoré tuná dnes máme. Mali by sme mať viac ľudí, ktorí majú tú odvahu a smelosť, aby sme mohli všetko realizovať v súlade s potrebami, ale aj s dobou, ktorá si to vyžaduje“.

Osobitným zadosťučinením na tomto programe bola aj účasť spisovateľky Viery Benkovej a básnika a prozaika Viťazoslava Hronca. Vyjadrujúc pekné pranie k narodeninám V. Benková pri tejto príležitosti povedala aj toto: ja vidím Ústav trochu aj panónsky, lebo aj keď hovoríme o Vojvodine, my máme charakter panónsky, o čom Paľo Bohuš mimoriadne krásne písal... A my Slováci, ktorí tieto gény nosíme, ak to budeme vedieť zúžitkovať, myslím si, že veľa urobíme“. Vyjadrila potešenie nad projektom portálu, lebo v budúcnosti sa to bude čoraz viac rozvíjať a upozornila, že netreba zabudnúť na architektúru, lebo je to ako by ste zaznamenali hru na

prílikom posety Sajma kníh, kde sa upoznao sa mnogim ovdašnjim Slovacima, najviše sa Kovačičanima, sa kojima od tada komunicira i planira brojne nove akcije. Jedna od njih će sigurno biti i saradnja sa ZKVS u nekoj od šest oblasti delatnosti Bibiane.

Veliki doprinos proslavi dala je svojim govorom i Mira Brtko, umetnica iz Stare Pazove, koja je između ostalog rekla: „Mislim da možemo na kulturnom planu puno uraditi, a razmišljam o tome kako bismo mogli da realizujemo neke dobre projekte, koji nisu provincijalni, jer kada ste manjina, kada je malo ljudi, sve je to provincija i mali broj ljudi ispliva na površinu. A mislim da ovo, što sada rade u Zavodu, ima velike mogućnosti... Ne treba insistirati na različitosti, nego je potrebno to drugačije što nosimo u sebi pokazati u jednoj dobroj i kvalitetnoj formi, koja će se nakon toga sama uvrstiti gde i pripada“. Prilikom proslave jubileja M. Brtko je Zavodu poželela puno usredsređenosti na dobre stvari, ali i vlastitu težnju ka nečemu novom, da se ne čeka da neko „od gore“ predloži šta nam je činiti. „Mi možemo da pevamo, da imamo razne zlatne kapije, ali moramo da napravimo korak dalje, da predložimo nešto što će rešiti problematiku današnjice, ne samo čuvati vrednosti kao muzej... Treba imati hrabrost, možda neće sve biti uspešno, ali ta hrabrost će sigurno načiniti novi korak. Neće to svi razumeti odmah na početku, ali kasnije će reći: „Vidite, to je bilo to“, rekla je M. Brtko.

Na pitanje, kako komentariše govor Mire Brtke, slikar Pavel Čanji rekao je sledeće: „Slažem se, potrebno je uopšteno se otvarati u okviru kulture, zbog toga što je tih 250 godina života vojvođanskih Slovaka i njihove istorije vezano prevashodno za kulturu. Potrebno je putem raznih grantova na atraktivniji i precizniji način u svetu prikazati segmente koji proizilaze iz istorije pojedinih kultura. Mislim da se situacija sigurno poboljšava otako je osnovan Zavod, zbog toga što je postavljena dobra infrastruktura, vizuelni aspekt je izuzetno dobro osmišljen i predstavljen kroz sve segmente, i kada govorimo o Zavodu, a i o ovom programu, posebno podržavam bijenale ilustracija koje danas možemo da vidimo. Trebalo bi da imamo više ljudi koji imaju tu hrabrost i smelosť, kako bismo mogli sve da realizujemo u skladu sa potrebama i sa vremenom koje to od nas iziskuje.“

Posebno zadovoljstvo su svojim učešćem u programu učinili i slovački književnici Vjera Benkova i Vićazoslav Hronjec. Uz lepe želje koje je V. Benkova uputila Zavodu, ona je rekla i sledeće: „Zavod vidim pomalo i panonski, jer kada govorimo o Vojvodini, mi govorimo i o panonskom karakteru, o čemu je pisao i Paljo Bohuš. A mi, Slovaci, koji u sebi nosimo te gene, ako budemo znali to da iskoristimo, mislim da ćemo puno toga uraditi“. Pozitivno je vrednovala projekat portal, zbog toga što će se u budućnosti u sve većoj meri kultura na taj način razvijati i napomenula je da ne treba zaboravljati našu arhitekturu, jer je to kao da zabeležite muziku na orguljama... V. Hronjec je govorio o tome kako je potrebno unapređivati kulturu vojvođanskih

organe... V. Hronec sa zmienil o tom, ako treba zveľaďovať kultúru vojvodinských Slovákov na tejto pôde, presnejšie vyzdvihoľ, že: „bol som prítomný, keď boli tieto všetky ústavy predstavované a všimol som si, že každý z nich je odlišný a že robia presne to, čo im logika vlastného vývinu nakladá. Myslím si, že tento jeden rok bol vynikajúci, že sa tu skutočne robili veci, ktoré prospejú tejto kultúre a myslím si, že by koniec koncov bolo treba, aby tento Ústav robil také kapitálne veci, ako sú napríklad dejiny Slovákov vo Vojvodine, dejiny jednotlivých osád, dejiny našich jednotlivých inštitúcií a že by sme po takých desiatich rokoch založili encyklopédiu vojvodinských Slovákov. Predpoklad na výrobu takýchto kapitálnych diel je robiť bibliografie, lebo bibliografia je základ absolútne všetkého. Musí byť rovnováha medzi zveľaďovaním súčasnej kultúry a medzi tými spomienkami na to, aká tá kultúra bola v 19. a 20. storočí“ — uzavrel svoj príhovor V. Hronec.

Svoje priania a dojmy tlmočil aj Ján Makan, divadelný režisér, ktorý popriam, aby o deväť rokov, keď sa tu všetci stretneme osláviť desiate výročie ÚKVS, "slečna Sklabinská bola o päť rokov mladšia než je teraz a aby ostatní tuná prítomní boli prinajmenej o desať rokov mladší, a aj keď to nie je možné biologicky, tak aby sme boli mladší duchom". Ústavu zaželel predovšetkým prácu, lebo tí, ktorí si ťažkajú a sťažujú sa na prácu vlastne hovoria, že nie sú pripravení pracovať, a tí, ktorí chcú pracovať tak zatnú zuby a pracujú. Popriam Ústavu, aby sme boli podnikavejší a mali radosť z toho, čím sa zaoberáme. Osobitne pochválil tlmočníka Miroslava J. Fábryho, ktorého tlmočenie na neho nechalo najväčší dojem.

Program hudobne obohatil Janko Brtko, akordeonista zo Starej Pazovy, ktorý sa zdokonaľuje na VŠMU v Bratislave. V programe predniesol skladbu Isaaca Albeniza *Asturias* a skladbu *Campanella* N. Paganiniho. Publikum oduševnene sledovalo výkony mladého akordeonistu a odmenilo ho veľkým potleskom.

Úprimné blahoželania Ústavu ešte tlmočili aj Barbora Hrušovská, konzulka Veľvyslanectva Slovenskej republiky v Belehrade, tiež Ján Sabo, štátny tajomník Ministerstva pre ľudské a menšinové práva Srbska. Nasledovala neoficiálna časť, ktorej sa zúčastnil Martin Tesák z Podhradskej Polhory zo Slovenskej republiky, všestranný hudobník, ktorý so svojimi synmi zahral slovenské piesne na fujare, gajdách a husliach.

Ústavu sa tak dostali najkrajšie darčeky, aké k prvým narodeninám mohol dostať, lebo odkazy, hudba, vizuálna zložka a dokonca aj herecké výkony, ktoré na večierku odznali, budú určite ešte dlho doznievať a rezonovať v budúcej činnosti tejto našej ustanovizne kultúry.

Slovaka na ovim prostorima, tačnije istakao je sledeće: „Bio sam prisutan kada su svi zavodi bili predstavljani i primetio sam da je svaki od njih drugačiji i da rade upravo ono što im logika sopstvenog razvoja nalaže. Mislim da je ova godina bila odlična, da su se ovde organizovale akcije koje će doprineti ovoj kulturi i mislim da bi, na kraju krajeva, bilo potrebno da Zavod stvara kapitalna dela, kao što su istorija Slovaka u Vojvodini, istorija pojedinih mesta, istorija naših ustanova, i da na taj način, kroz deset godina, izdamo enciklopediju vojvođanskih Slovaka. Pretpostavka za izdavanje kapitalnih dela jesu najpre pojedinačne bibliografije, jer bibliografija je osnova svega. Mora da postoji ravnoteža između unapređivanja savremene kulture i očuvanja kulture iz 19. i 20. veka“, zaključio je V. Hronjec.

Sa prisutnima je svoje čestitke i utiske podelio i Jan Makan, pozorišni reditelj koji je svima poželeo da, kada se nakon devet godina svi opet sretnu, odnosno da kada na obeležavanju desetog jubileja ZKVS „gospođica Sklabinski bude pet godina mlađa nego sada, i da svi prisutni budu najmanje za deset godina mlađi, a pošto to nije moguće biološki, neka svi budu mlađi bar duhom“. Zavodu je poželeo prvenstveno puno posla, jer oni koji se žale na posao, ustvari govore da nisu spremni za rad, a oni koji žele da rade stisnu zube i rade. Takođe, on je poželeo da više ulažemo i da nas ono čime se bavimo čini srećnim. Posebno je pohvalio prevodioca Miroslava J. Fabrija, čije je prevođenje na njega ostavilo najveći utisak.

Program je muzički upotpunio Janko Brtko, harmonikaš iz Stare Pazove, koji se usavršava na Fakultetu muzičkih umetnosti u Bratislavi. U programu je izveo kompoziciju I. Albeniza *Asturias* i kompoziciju *Campanella* N. Paganinija. Publika je sa oduševljenjem pratila izvođenje mladog izvođača i nagradila ga velikim aplauzom.

Iskrene čestitke Zavodu uputila je i Barbora Hrušovska, konzul u Ambasadi Slovačke Republike u Beogradu, a takođe i Jan Sabo, državni sekretar Ministarstva za ljudska i manjinska prava u Srbiji. U nastavku večeri nastupio je Martin Česak iz Podhradske Polhore iz Slovačke, svestrani muzičar, koji je sa svojim sinovima izveo slovačke pesme na fujari, gajdama i violini.

Zavod je na taj način za prvi rođendan dobio najlepše poklone, jer će sve čestitke, propraćene muzikom i vizuelnim i glumačkim segmentima, dugo biti prisutne u budućoj delatnosti naše kulturne ustanove.

INFORMAČNO-DOKUMENTAČNÁ A KOMUNIKAČNÁ ČINNOSŤ

INFORMATIVNO-DOKUMENTACIONA I KOMUNIKACIONA DELATNOST

ÚKVS v roku 2010 rozvíjal projekty, ktoré Oddelenie pre informačno-dokumentačnú a komunikačnú činnosť rozprúdilo v súlade so Štatútom ÚKVS v roku 2009. Predovšetkým ide o projekty súvisiace so zhromažďovaním dokumentačného materiálu zo všetkých oblastí života, kultúry a umenia vojvodinských Slovákov klasickým spôsobom a elektronicky, teda digitalizáciou, o projekty súvisiace s publikovaním kníh, brožúr, časopisov, hudobných nahrávok a iných vydaní, ako aj so spoluprácou s miestnymi samosprávami a ustanovitzňami kultúry, vedeckými ustanovitzňami a združeniami občanov v oblasti kultúry v krajine a zahraničí. V Majáku predstavujeme najnovšie výsledky v realizácii najväčších projektov, ktoré prebiehajú v ÚKVS a súvisia s prácou Oddelenia INDOK.

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka (ZKVS) u 2010. godini realizovao je projekte koje je Odeljenje za informativno-dokumentacionu i komunikacionu delatnost (INDOK) pokrenulo u skladu sa Statutom ZKVS u 2009. godini. Pre svega, radi se o projektima koji se odnose na dokumentovanje materijala iz svih oblasti života, kulture i umetnosti vojvođanskih Slovaka na klasičan način i elektronski, digitalizacijom, zatim o projektima koji se odnose na izdavanje knjiga, brošura, časopisa, muzičkih i drugih izdanja, kao i na saradnju sa mesnim samoupravama i ustanovama kulture, naučnim ustanovama i udruženjima građana u oblasti kulture u državi i u inostranstvu. U Majku predstavljamo najnovije rezultate najvećih projekata koje realizuje ZKVS, a koji su u skladu sa delatnošću Odeljenja INDOK.

PORTÁL KULTÚRY DOLNOZEMSKÝCH SLOVÁKOV

Portál kultúry dolnozemsých Slovákov, ktorý sa nachádza na adrese www.slovackizavod.org.rs sa za rok svojej existencie stal obľúbeným novým médiom širšej verejnosti, ale aj serióznym partnerom ďalších internetových, tlačových, televíznych a rozhlasových médií (RT Vojvodiny, týždenník Hlas ľudu, Internetový portál Slovákov žijúcich v zahraničí, Ľudové noviny v Maďarsku...). Portál v prvom rade navštevujú Slováci z Dolnej zeme, ďalej Slováci žijúci v iných krajinách sveta, ale aj neslovenské národy, ktoré sa vďaka jeho bohatému obsahu dozvedeli o našej kultúre a o snahe stále ju zachovávať a zveľaďovať. O popularite portálu najlepšie svedčí fakt, že si ho každodenne otvorí zo 400 návštevníkov. Veľké množstvo každodenných návštev portálu je aj zo Slovenska a patria sem členovia rôznych inštitúcií, ustanovizní a spolkov, potom osobnosti z oblasti kultúry, ale aj jednotlivci, ktorí nám buď formou e-mailu alebo telefonicky a ústne potvrdzujú, že tuná získavajú relevantné údaje o celkovej kultúrnej infraštruktúre dolnozemsých Slovákov.

V komunikácii s návštevníkmi portálu vytvorila sa potreba rozšíriť jeho náplň. Keďže Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov má za cieľ spätnú väzbu s návštevníkmi portálu zosilňovať a aj do budúcnosti kultúru dolnozemsých Slovákov zviditeľňovať, rozhodol sa v roku 2010 na stránku pridať nové rubriky. Programovú časť a dizajnérske riešenia projektu má na starosti firma Argonetwork z Nového Sadu, pokiaľ sa o obsahovú stránku portálu starajú v prvom rade zamestnanci ÚKVS, ale aj jeho externí spolupracovníci. Údržba portálu sa venujeme denne, aktualizuje sa tak technicky, ako aj obsahovo a vizuálne, a existuje aj stály dozor nad staršími publikovanými textami.

Tak do obsahu portálu v roku 2010 ako výsledok spolupráce ÚKVS a Slovenskej tlačovej agentúry SITA pribudol nový celok (banner) pod názvom Správy zo Slovenska, ktorý umožňuje informovať verejnosť o kultúrnych dianiach na Slovensku. S podobným cieľom bol utvorený aj banner Slovensko – kultúrny profil, ktorý návštevníka portálu prepojí s rovnomennou stránkou Ministerstva kultúry SR a umožní mu tak zoznámiť sa s kultúrou Slovenska, jeho kultúrnym dedičstvom, medzinárodnými kultúrnymi výmenami, cestovným ruchom a osnovami kultúrnej politiky a manažmentu.

Tiež boli vypracované nové bannery pomenované Slováci v Maďarsku a Slováci v Rumunsku. V ich obsahoch sa nachádzajú vždy aktuálne správy z kultúry Slovákov žijúcich v Maďarsku a Rumunsku, ako aj príspevky predstavujúce život a kultúru Slovákov na tomto území. V spolupráci s redakciou Ľudových novín, ÚKVS na portáli zverejňuje čerstvé správy z oblasti kultúry Slovákov žijúcich v Maďarsku a najmä správy, ktoré verejnosti

PORTAL KULTURE SLOVAKA IZ DONJE ZEMLJE

Portal kulture Slovaka iz takozvane Donje zemlje, odnosno iz Srbije, Rumunije i Mađarske, koji se nalazi na adresi www.slovackizavod.org.rs, za godinu dana svoga postojanja kao novi medij postao je omiljen u široj javnosti, ali i ozbiljan partner elektronskih, štampanih, televizijskih i radijskih sredstava informisanja (Radiotelevizija Vojvodine, nedeljnik Hlas ľudu, Internet portal Slovaka koji žive u inostranstvu, list Ľudové noviny u Mađarskoj i dr.). Portal pre svega posećuju Slovaci iz Donje zemlje, zatim Slovaci koji žive u drugim zemljama širom sveta, ali i neslovački narodi koji su o našoj kulturi i želji da je kontinuirano čuvamo i razvijamo saznali zahvaljujući njegovoj bogatoj sadržini. O popularnosti portala najbolje govori činjenica da ga svakodnevno poseti oko 400 korisnika. Portal svakodnevno beleži i posete iz Slovačke, među njima su članovi raznih institucija, ustanova i društava, zatim ličnosti koje deluju u oblasti kulture, ali i pojedinci koji nam putem mejlova, telefonski ili usmeno govore o tome kako tim putem dobijaju relevantne podatke o celovitoj kulturnoj infrastrukturi Slovaka sa Donje zemlje.

U komunikaciji sa posetiocima portala pokazalo se da je potrebno proširiti njegov sadržaj. Pošto je Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka stalo da ojača vezu sa posetiocima svog portala i da kulturu Slovaka iz Donje zemlje i dalje čini što vidljivijom, odlučio je da 2010. godine postavi i nove rubrike. O programskom delu portala i dizajnu brine firma Argonetwork iz Novog Sada, a o njegovom sadržaju pre svega zaposleni u ZKVS, a zatim i njegovi spoljašnji saradnici. Portal se ažurira svakodnevno, vodi se računa o njegovoj tehničkoj aktuelnosti, o njegovom sadržaju i izgledu, a kontinuirano se ažuriraju i ranije uneti tekstovi.

Kao rezultat saradnje ZKVS i Slovačke agencije za štampu SITA, sadržaj portala u 2010. godini obogaćen je novim banerom pod nazivom Vesti iz Slovačke. Time je omogućeno našoj javnosti i da se informiše i o kulturnim događanjima u Slovačkoj. Sa istom namerom nastao je i baner Slovačka – kulturni profil koji posetioca portala spaja sa istoimenim sajtom Ministarstva za kulturu Republike Slovačke i tako mu omogućući da se upozna sa kulturnim nasleđem te države, međunarodnim kulturnim razmenama, turizmom i osnovama kulturne politike i menadžmenta.

Formirani su i novi baneri sa nazivom Slovaci u Mađarskoj i Slovaci u Rumuniji. Njihov sadržaj čine aktuelne vesti iz kulture Slovaka u Mađarskoj i Rumuniji i tekstovi koji govore o životu i kulturi Slovaka u tim zemljama. U saradnji sa redakcijom lista Ľudové noviny ZKVS na svom sajtu objavljuje najnovije vesti iz kulture Slovaka u Mađarskoj, naročito one koje javnost informišu o zajedničkim aktivnostima Slovaka iz Donje zemlje.

predstavujú spoločné aktivity dolnozemsých Slovákov.

S cieľom podporiť a obľahčiť komunikáciu medzi inštitúciami, spolkami a združeniami, ktoré sa zaoberajú slovenskou kultúrou a pôsobia v Maďarsku, Rumunsku, Srbsku a na Slovensku, vypracovali sme banner Adresár kultúry, ktorý obsahuje ich adresy a kontakty. Pre tých, ktorí majú záujem iba o stiahnutie správ z jednotlivých oblastí kultúry bez toho, aby museli každodenne navštevovať portál, v roku 2010 sme vypracovali aj RSS, jeden z najpoužívanejších webových feed formátov.

Novou rubrikou na portáli kultúry dolnozemsých Slovákov je aj Ad libitum, segment stránky, kde zverejňujeme najnovšie hudobné video- a audionahrávky z produkcie dolnozemsých Slovákov. Nahrávky sú rozdelené do piatich celkov: ľudová, cirkevná, vážna, populárna hudba a piesne pre deti. Táto časť portálu sa ukázala ako veľmi zaujímavá a lákavá, najmä mladšej slovenskej populácii, ale aj ďalším milovníkom hudby. O tom svedčia aj štatistické údaje, podľa ktorých možno zistiť, že navštevovanosť portálu po zverejnení rubriky Ad libitum sa zväčila takmer o 100 denných návštev.

S cieľom zviditeľňovať aj činnosť Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov v rámci projektu sme zhotovili aj rubriku Edukácie, kde sa nachádzajú PowerPointové prezentácie z rôznych seminárov a dielní, ktoré realizujeme v rámci programov zdokonaľovania a vzdelávania v kultúre a umení (Dokumentácia jednotka ÚKVS). Tiež ako výsledok projektu Stalo sa na dnešný deň, v samostatnom banneri zverejňujeme krátke videopríspevky o tvorbe mladých alternatívnych umelcov z radov vojvodinských Slovákov.

Okrem týchto na portál v roku 2010 pribúdali rôzne iné bannery, ktoré boli upútavkou na aktuálne kultúrne podujatia, ale aj na iné aktivity, ktorých obsah sa týkal tunajších Slovákov. Tak sme informovali o Slovenských národných slávnostiach, Festivale Zlatý kľúč 2010, o voľbách na Slovensku, zápise príslušníkov národnostných menšín do osobitných volebných zoznamov a o voľbách do rád národnostných menšín v Srbsku. Tieto bannery boli po ukončení uvedených akcií z portálu odstránené.

V roku 2010 ÚKVS odštartoval aj časť stránky v angličtine.

Je samozrejmé, že existujúce rubriky sa stále aktualizovali, rozširovali a obohacovali novými čerstvými obsahmi a informáciami.

Sem zaraďujeme:

Správy zo všetkých kultúrnych podujatí dolnozemsých Slovákov.

Kalendár udalostí, ktorý umožňuje prehľadné a systematické znázorňovanie všetkých kultúrnych podujatí dolnozemsých Slovákov a zabezpečuje lepšiu koordináciu, a tak aj fungovanie celého kultúrneho systému.

Sa cieľom da se podrži i olakša komunikacija između institucija, društava i udruženja koja se bave slovačkom kulturom, a deluju u Mađarskoj, Rumuniji, Srbiji i Slovačkoj, formirali smo baner sa njihovim adresama i kontaktima koji smo nazvali Adresar kulture. Za one koji žele isključivo da preuzimaju vesti iz pojedinih oblasti kulture, a da ne moraju svakodnevno da odlaze na sajt, 2010. godine smo napravili RSS, jedan od najviše korišćenih veb fid formata.

Nova rubrika na portalu kulture Slovaka iz Donje zemlje jeste i Ad libitum, segment na kojem objavljujemo najnovije muzičke i audio snimke iz produkcije Slovaka iz Donje zemlje. Snimci su raspoređeni u pet celina: narodna, crkvena, ozbiljna, popularna muzika i pesme za decu. Taj deo portala pokazao se kao veoma interesantan i privlačan, naročito mladog slovačkog stanovništva, ali i ostalim ljubiteljima muzike. O tome govore i statistički podaci na osnovu kojih se može utvrditi da se posle uvođenja rubrike Ad libitum broj dnevnih posetilaca sajta povećao gotovo za 100.

Da bismo učinili vidljivijom delatnost ZKVS, u okviru projekta smo formirali i rubriku Edukacije u kojoj se nalaze PowerPoint prezentacije upriličene na raznim seminarima i radionicama koje organizujemo u okviru programa za usavršavanje i obrazovanje u kulturi i umetnosti (Dokumentaciona jedinica ZKVS). Rezultat projekta Dogodio se na današnji dan predstavljaju kratki audio i video prilogi o stvaralaštvu mladih alternativnih umetnika vojvođanskih Slovaka koje objavljujemo na posebnom baneru.

Na portalu su se tokom 2010. godine pojavljivali i razni drugi baneri čija je uloga bila da skrenu pažnju na aktuelne kulturne događaje, ali i na ostale aktivnosti čiji se sadržaj odnosio na ovdašnje Slovake. Informisali smo o Slovačkim narodnim svečanostima, o festivalu Zlatni kľuč 2010, o izborima u Slovačkoj, upisu pripadnika nacionalnih manjina u posebne biračke spiskove i o izborima u savete nacionalnih manjina u Srbiji. Po završetku navedenih akcija baneri su odstranjeni sa portala.

ZKVS je u toku 2010. godine pokrenuo i deo sajta na engleskom jeziku.

Postojeće rubrike stalno se ažuriraju, proširuju i obogaćuju novim sadržajima i informacijama.

To su sledeće rubrike:

Vesti o svim kulturnim manifestacijama Slovaka sa Donje zemlje;

Kalendar događaja koji omogućava da se pregledno i sistematski predstave sva kulturna događanja u sredinama gde žive Slovaci u Donjoj zemlji i obezbedi bolja koordinacija i funkcionisanje celovitog kulturnog sistema; Konkursi, rubrika koja informiše o aktuelnim konkursima u oblasti kulture, domaćim i inostranim;

Imendan ima... jeste rubrika koja predstavlja pojedine

Výzvy, rubrika ktorá informuje o aktuálnych domácich a zahraničných konkurzoch v oblasti kultúry, Meniny má, rubrika, v ktorej sa dozvedáme, kto má dnes meniny a v krátkosti hovoríme o význame, resp. pôvode mena.

Fórum určené na komunikáciu návštevníkov portálu a výmenu skúseností a názorov v rozmanitých segmentoch kultúry.

Z môjho aspektu, rubrika, v ktorej zverejňujeme kritiky, príspevky, eseje kultúrnych dejateľov, viazané o niektorú z oblastí kultúry a prezentované na rôznych konferenciách, kurzoch, seminároch a pod.

Zároveň sa snažíme zosúčasňovať aj tzv. statickú časť portálu. Patrí sem segment venovaný Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov ako vrcholnej kultúrnej ustanovizni Slovákov vo Vojvodine (plány a programy Ústavu, organizačná štruktúra, projekty, fotogaléria...). Takto je činnosť Ústavu transparentná a viditeľná širšej verejnosti a otvorená pre nové námety a spoluprácu s inými kultúrnymi ustanovizňami, združeniami a jednotlivcami. Druhý segment patriaci do statickej časti je venovaný celkovej navrstvenej kultúre vojvodinských Slovákov vo všetkých jej segmentoch a úrovniach činnosti, so špecifikami všetkých lokalít, v ktorých žijú vojvodinskí Slováci a so všetkými verejnými, súkromnými a inými záujmovými združeniami, ktoré vo svojich programoch rozvíjajú činnosť zachovávanía, zveľaďovania a rozvoja kultúry tunajších Slovákov.

imendane, njihov značaj, a po mogućstvu i poreklo konkretnog imena;

Forum je namenjen komunikaciji posetilaca portala i razmeni iskustava i mišljenja u različitim segmentima kulture;

Iz mog ugla je rubrika u kojoj objavljujemo kritike, priloge, eseje kulturnih radnika vezanih za neku od oblasti kulture, tekstove iznete na raznim konferencijama, kursovima, seminarima i sl.

Nastojimo da istovremeno ažuriramo i tzv. stacionarni deo portala. Radi se o segmentu posvećenom Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka kao vrhunskoj kulturnoj ustanovi Slovaka u Vojvodini (planovi i programi Zavoda, organizaciona struktura, projekti, foto galerija itd.). Delatnost Zavoda time postaje transparentna i vidljiva široj javnosti, otvorena za nove ideje i saradnju sa ostalim kulturnim ustanovama, udruženjima i pojedincima. Drugi segment stacionarnog dela portala posvećen je kompletnoj slojevitost kulturi vojvođanskih Slovaka u svim njenim delovima i nivoima, sa svim specifičnostima pojedinih lokaliteta u kojem žive vojvođanski Slovaci, i svim javnim, privatnim i drugim interesnim udruženjima koja u svojim programima razvijaju delatnost čuvanja, unapređivanja i razvijanja kulture ovdašnjih Slovaka.

slovackizavod.org.rs

Webová stránka slovacvizavod.org.rs od 1. januára do 31. novembra 2010 zaznamenala 58 566 návštev. Od jej zverejnenia v októbri 2009 sa počet návštev z mesiaca na mesiac stále zvyšoval.

Hodnoty

Aktuálnosť

Tým, že na našej stránke denne uvádzame nové správy, kalendár udalostí a súbehy, pričínili sme sa o to, že slovacvizavod.org.rs je stále aktuálna a užitočná internetová destinácia. Jej navštevovateľom denne pripomína aktuálne výročia, jubileá a meniny.

Relevantnosť

Používateľov našej webovej stránky sa snažíme informovať, edukovať a pobaviť tak, že im sprostredkujeme pôvodné texty, oznámenia, edukatívny materiál a multimediálne obsahy – video- a audiozáznamy a prezentácie PowerPoint.

Používatelia môžu z našej stránky prebrať početné dokumenty informatívneho a edukatívneho rázu (texty a prezentácie PowerPoint). Od 1. augusta bolo prebraných 681 dokumentov (prezentácie PowerPoint, PDF a wordove dokumenty).

Kvôli prehľadnosti sa od roku 2010 správy uverejňujú v osobitných kategóriách: správy zo Srbska, Maďarska, Rumunska a správy zo Slovenska.

Okrem správ v roku 2010 najčastejšie navštívenou časťou našej stránky bola Kultúrna mapa a texty uverejnené v rámci nej. Iba v novembri si ju pozrelo 2 748 záujemcov.

Dostupnosť

Prihlásení používatelia môžu na webovej stránke uverejňovať svoje komentáre a zúčastniť sa v diskusiách

slovackizavod.org.rs

Od 1. januara do 31. novembra 2010. godine sajt slovacvizavod.org.rs imao je ukupno 58.566 poseta. Broj poseta na mesečnom nivou pokazuje tendenciju stalnog porasta od objavljivanja sajta, oktobra 2009. godine.

Vrednosti

Aktuelnost

Svakodnevno ažurirane vesti, kalendar dešavanja i konkursi sajta Slovačkog zavoda čine aktuelnom i korisnom internet destinacijom. Pored toga, on svakoga dana podseća na aktuelne godišnjice, jubileje i imendane.

Relevantnost

Nastojimo da informišemo, edukujemo i zabavimo korisnike sajta pružajući im originalne članke, najave, edukativan materijal i multimedijalni sadržaj – video i audio zapise i PowerPoint prezentacije.

Korisnici mogu preuzeti sa sajta brojne dokumente informativnog i edukativnog karaktera (tekstualne dokumente i PowerPoint prezentacije). Od 1. avgusta do 31. novembra 2010. godine preuzet je 681 dokument (PowerPoint prezentacija, PDF i Word dokumenata). Radi lakšeg pronalaženja tražene informacije, od 2010. godine vesti se objavljuju u zasebnim kategorijama: vesti iz Srbije, Mađarske, Rumunije i vesti iz Slovačke. Osim vesti, jedan od najposećenijih delova sajta u 2010. godini jeste kulturna mapa sa člancima koji su zabeležili ukupno 2.748 pregleda u novembru 2010. godine.

Pristupačnost

Registrovani korisnici sajta mogu objavljivati svoje komentare na sajtu i učestvovati u diskusijama na našem forumu. Do 31. novembra 2010. godine slovacvizavod.org.rs imao je ukupno 150 registrovanih korisnika.

na našem Fóre. Do 31. novembra 2010 slovacvizavod.org.rs mal úhrnn 150 prihlášených používateľov.

Ako sa zblížiť so svojimi konzumentmi

Poštová listina

Prihlásením sa na listinu elektronickej pošty každý používateľ našej webovej stránky si môže byť istý, že bude jednoduchým spôsobom a načas upovedomený o významných kultúrnych udalostiach a novinkách v Ústave prostredníctvom svojej i-mailovej adresy.

RSS

Rýchle prezeranie najnovších správ na stránke je umožnené prihlásením sa na RSS feedy zvolených obsahov: správy, správy Slovákov z Dolnej zeme, správy Slovákov zo Srbska, správy Slovákov z Maďarska, správy Slovákov z Rumunska, kalendár, súbehy a texty pod názvom Z môjho aspektu.

Facebook

Používatelia digitálnych médií môžu okrem webovej stránky ústavu navštíviť aj náš profil Facebook a stať sa našimi priateľmi.

Kako ćemo postati bliži svojim korisnicima

Lista slanja

Prijavljivanjem na listu slanja elektronske pošte, korisnici našeg sajta mogu uvek, na jednostavan način i pravovremeno biti obavešteni o značajnim kulturnim dešavanjima i novostima iz Zavoda, primajući obaveštenja direktno na svoju e-mail adresu.

RSS

Brz pregled najnovijih novosti na sajtu omogućen je prijavljivanjem na RSS fidove odabranih sadržaja: vesti, vesti Slovaka iz Donje zemlje, vesti Slovaka iz Srbije, vesti Slovaka iz Mađarske, vesti Slovaka iz Rumunije, kalendara, konkursa i članaka pod nazivom Iz mog ugla.

Facebook

Korisnici digitalnih medija mogu posetiti i Facebook profil Zavoda i postati naši prijatelji.

Katarina Vukasović

programerka i dizajnerka portala

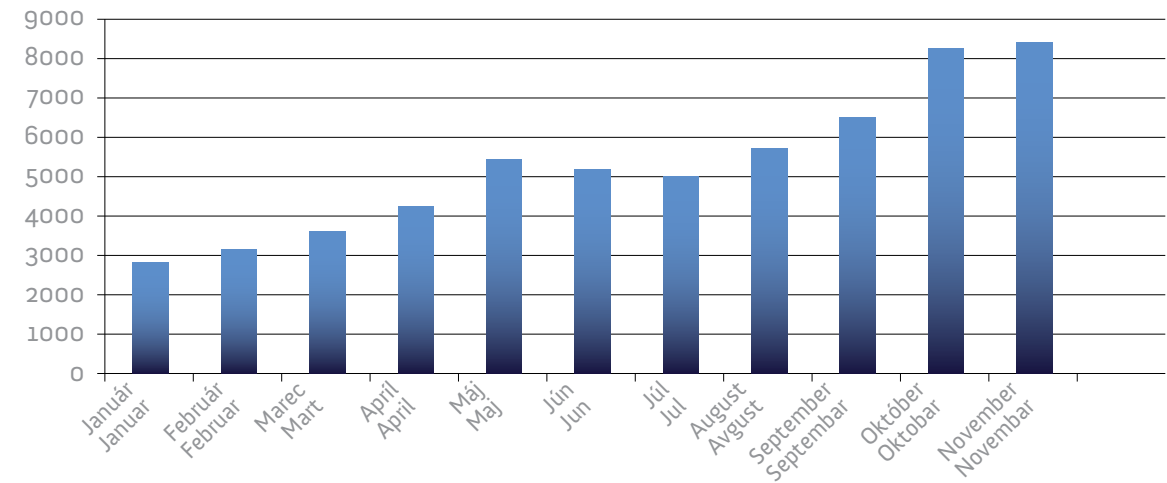
www.slovackizavod.org.rs

Katarina Vukasovićová

programátorka a dizajnérka portálu

www.slovackizavod.org.rs

Celkový počet návštěv podľa mesiacov
Ukupan broj poseta po mesecima

ELEKTRONICKÁ DATABÁZA KULTÚRY VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV V ROKU 2010

Elektronická databáza slovenskej vojvodinskej kultúry, ktorú Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov začal budovať v roku 2010, je jedinečným miestom, na ktorom sa zhromažďujú elektronické svedectvá o kultúrnom dedičstve a súčasnej kultúrnej tvorbe vojvodinských Slovákov. Umiestnená je v ÚKVS na serveri denne obsluhovanom spoločnosťou Enter.rs, ktorá sa stará o udržateľnosť a trvanlivosť uskladnených materiálov. Takáto obsiahla a trvalo udržateľná databáza, pre svoju rôznorodosť a odbornú relevantnosť chce prispieť k väčšiemu využitiu poznatkov o slovenskej kultúre tak vo vedeckých a rozvojových výskumoch, ako aj vo výchovno-vzdelávacích, promočných, manifestačných a mnohých iných procesoch spätých s problematikou kultúry vojvodinských Slovákov.

Databáza kultúry je založená na počítačovom softvéri, ktorý pre špecifické potreby ÚKVS vypracovala počítačová spoločnosť YU SPIN z Nového Sadu. Program bol vypracovaný na základe štúdie, ktorej autorkou je Mgr. art. Milina Sklabinská. Štúdia obsahuje state týkajúce sa informačno-komunikačných systémov, príslušnej legislatívy, inštitucionálnej infraštruktúry, jednotlivých úsekov slovenskej kultúry, ako aj možnosť vyhľadávania modelov digitalizácie a výroby návrhov štruktúrovania databáz vhodných pre slovenskú menšinovú kultúru v Srbsku.

Do databázy sa umiestňujú entity ako sú dokumenty (word, excell, pdf...), fotografie (jpg, png...), zvukové zápisy (mp3...), filmy (mp4) a iné, vrátane sprievodných metaúdajov, definovaných v súlade s medzinárodnými štandardmi o katalogizovaní kultúrnych objektov. Znamená to, že je do databázy v tejto chvíli možné vkladať tieto digitalizované entity:

- Obrázky – maľby, kresby, mapy, fotografie, obrázky muzeálnych predmetov a pod;
- Texty – knihy, noviny, listy, denníky, archívne dokumenty a iné;
- Zvuky – hudbu, hovorené slovo a rôzne ďalšie nahrané materiály;
- Videá – filmy, klipy, televízne vysielania a iné.

Takéto obsahy v ÚKVS zabezpečujeme z rôznych zdrojov, tak z ustanovizní kultúry (múzeá a galérie, knižnice, archívy, televízne a rozhlasové produkcie...), združení občanov (kultúrno-umelecké spolky, spolky žien, iné záujmové združenia...) alebo od jednotlivcov (súkromné zbierky) doma a v zahraničí.

Funkčné celky, ktoré databáza obsahuje, sú: vnášanie

ELEKTRONSKA BAZA PODATAKA KULTURE VOJVODANSKIH SLOVAKA 2010. GODINE

Elektronska baza podataka slovačke vojvođanske kulture, koju je Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka počeo da izgrađuje 2010. godine, jedinstveno je mesto na kojem se u elektronskoj formi sakupljaju svedočanstva o kulturnom nasleđu i savremenom kulturnom stvaralaštvu vojvođanskih Slovaka. Nalazi se u ZKVS na serveru koji svakodnevno opslužuje servis Enter.rs koji ujedno brine i o održivosti i trajnosti unetih materijala. Na taj način bogata i trajno održiva baza podataka, zbog svoje raznovrsnosti i stručne relevantnosti, želi da doprinese što većem korišćenju podataka o slovačkoj kulturi, kako u naučnim i razvojnim istraživanjima, tako i u vaspitno-obrazovnim i promotivnim procesima, prilikom organizovanja različitih manifestacija i u mnogim drugim aktivnostima vezanim za problematiku kulture vojvođanskih Slovaka.

Baza podataka se nalazi na kompjuterskom softveru koji je za specifične potrebe Zavoda oformilo preduzeće DOO YU SPIN iz Novog Sada. Program je sačinjen na osnovu studije autorke Mgr. art. Miline Sklabinski, koja se bavi informaciono-komunikacijskim sistemima, odgovarajućom legislativom, institucionalnom infrastrukturom, pojedinim delovima slovačke kulture, a sadrži i mogućnost traženja modela digitalizacije i izrade predloga za strukturiranje takvih baza podataka koje odgovaraju slovačkoj manjinskoj kulturi u Srbiji.

U bazu podataka unose se entiteti kao što su dokumenti (Word, Excel, PDF i dr.), fotografije (jpg, png i dr.), zvučni zapisi (mp3 i dr.), filmovi (mp4) i ostalo, uključujući i priložne metapodatke definisane u skladu sa međunarodnim standardima o katalogizaciji kulturnih objekata, tako da je u bazu trenutno moguće unositi sledeće digitalizovane entitete:

- Slike – slike, crteži, karte, fotografije, slike muzejskih predmeta i sl.;
- Tekstovi – knjige, novine, pisma, dnevni, arhivski dokumenti i ostalo;
- Zvučni zapisi – muzika, govorni materijal i razni snimljeni materijali;
- Video snimci – filmovi, spotovi, televizijske emisije i dr.

Navedene sadržaje u ZKVS obezbeđujemo iz raznih izvora, iz ustanova kulture (muzeji i galerije, biblioteke, arhivi, televizijske i radijske produkcije i sl.), od udruženja građana (kulturno-umetnička društva, društva žena i druga interesna udruženja), ili od pojedinaca (privatne zbirke) u zemlji i u inostranstvu.

Funkcionalne celine koje baza podataka sadrži su: unos

údajov, klasifikácia a spracovanie údajov, archivovanie a vyhľadávanie. Keď ide o *vnášanie údajov*, systém obsahuje štandardizované celky, čo vnášanie zefektívňuje a bráni prípadnému neodbornému zaobchádzaniu s nimi pri zaradovaní určitých entít do celkov, do ktorých patria. To znamená, že bol v ÚKVS podľa štandardov vypracovaný systém kategórií a ich podkategórií, ktoré pri vnášaní údajov ponúkajú už vopred definované možnosti. *Klasifikácia a spracovanie údajov* dáva možnosť takého nastavenia, v ktorom určité skupiny majú určité kompetencie pri narábaní s materiálom. Niektoré ho môže iba prehliadať, niektoré zasa môže byť splnomocnený preberať údaje, ďalší zasa údaje dopĺňať alebo meniť. Okrem úrovne autorizácie, klasifikácia predpokladá aj vytváranie vzájomných vzťahov medzi uloženým materiálom. *Archivovanie* je vyriešené tak, aby v každej chvíli existovala rezervná kópia, na ktorú sa systém napojí v prípade problémov v ústrednej báze. Rezervné kópie sa vytvárajú dennodenne a chránia na ďalších druhoch médií (dvd, cd alebo back-up HDD). *Vyhľadávanie údajov* je usporiadané hierarchicky, flexibilne tak, aby ich konečný používateľ mohol ľahko vyhľadať. Vyhľadávanie prebieha buď zadaním žiadaného slova do vyhľadávača alebo použitím pokročilého vyhľadávania podľa vopred zadaných kategórií, ktoré boli predbežne definované.

Databáza predstavuje komplexný dlhodobý projekt ÚKVS, ktorý bol prvýkrát verejne predstavený v ÚKVS 27. septembra 2010 za prítomnosti významných predstaviteľov kultúrneho a spoločenského života vojvodinských Slovákov, ale aj predstaviteľov rusínskeho, rumunského a chorvátskeho ústavu pre kultúru. Prezentáciu prvej databázy kultúry prítomnosťou poctili aj podpredsedníčka Výkonnej rady AP Vojvodiny a predsedníčka NRSNM Anna Tomanová-Makanová, ako aj predseda Svetového združenia Slovákov v zahraničí Vladimír Skalský. V Majáku uvádzame príhovor predsedu SZSZ Vladimíra Skalského súvisiaci s prezentovaním prvej databázy kultúry Slovákov žijúcich v zahraničí.

Príhovor predsedu Svetového združenia Slovákov v zahraničí Vladimíra Skalského pri príležitosti prvej návštevy ÚKVS

„Vzácní hostia, vážení prítomní, milí priatelia,

„Som mimoriadne poctený, že môžem stáť práve tu a práve pri tejto vzácnej príležitosti. Vo Vojvodine, kde žije najživotašcopnejšia slovenská komunita vo svete, ktorá si po neuveriteľnom štvrt tisícročí života mimo územia Slovenska uchováva jazyk, povedomie a tradíciu v mnohých smeroch oduševnenejšie, než ako je to dnes v starej vlasti, a disponuje štruktúrovaným kultúrnym životom, vzdelávaním a inštitucionálnym zázemím, ktoré nemá v slovenskom svete obdobu. Avšak nielenže môžem stáť vo Vojvodine, ale práve tu na pôde najmladšej inštitúcie slovenskej národnostnej menšiny, ktorá podľa môjho presvedčenia

podataka, klasifikacija i obrada podataka, arhiviranje i pretraživanje. Sistem sadrži standardizovane celine koje *unos podataka* čine efektivnijim i sprečavaju greške (nestručni rad) pri razvrstavanju i unošenju određenog entiteta u celinu kojoj pripada. To znači da je u ZKVS napravljen sistem kategorija i potkategorija na osnovu standarda koji pri unosu podataka unapred nude definisane mogućnosti. *Klasifikacija i obrada podataka* omogućuje podešavanje u kojem će određene grupe imati i određene kompetencije pri radu sa materijalom. Neko će moći materijal samo da pretražuje, neko će biti opunomoćen za preuzimanje podataka, treći za njihovo dopunjavanje i menjanje. Osim nivoa autorizacije, klasifikacija podrazumeva i formiranje uzajamnih odnosa unutar unetog materijala. Pri *arhiviranju* u svakom trenutku postoji rezervna kopija na koju se sistem orijentiše u slučaju problema u centralnoj bazi. Rezervne kopije stvaraju se svakodnevno, a čuvaju se na drugim medijima (DVD, CD ili back-up HDD). *Pretraživanje podataka* uređeno je hijerarhijski i fleksibilno, tako da korisnik može lako stići do njih, a ono se vrši unošenjem tražene reči u pretraživač, ili korišćenjem savršenijeg pretraživanja pomoću unapred zadatih ranije definisanih kategorija.

Baza podataka predstavlja kompleksni dugotrajni projekat ZKVS koji je prvi put javno predstavljen u ZKVS 27. septembra 2010. godine u prisustvu značajnih predstavnika kulturnog i društvenog života vojvođanskih Slovaka, ali i predstavnika rusinskog, rumunskog i hrvatskog zavoda za kulturu. Prezentaciju prve baze podataka kulture svojim prisustvom uveličali su i potpredsednica Izvršnog veća AP Vojvodine i predsednica NSSNM Ana Tomanova-Makanova, i predsednik Svetskog udruženja Slovaka u inostranstvu (SUSI) Vladimir Skalski. U Majáku prenosimo obraćanje predsednika SUSI Vladimíra Skalskog prilikom predstavljanja prve baze podataka o kulturi Slovaka koji žive u inostranstvu.

Govor Vladimíra Skalskog, predsednika Svetskog udruženja Slovaka u inostranstvu prilikom prve posete ZKVS

„Cenjeni gosti, prisutni, dragi prijatelji,

„Počastvovan sam što mogu biti učesnik ovako značajnog događaja u Vojvodini, gde živi najvitalnija enklava Slovaka u svetu, koja i nakon neverovatna dva i po veka izvan granica Slovačke čuva svoj jezik, identitet i tradiciju, ponekad čak i sa većim entuzijazmom nego u svojoj staroj domovini, i ima strukturalizovan kulturni život, obrazovanje i razvijene institucije, a kao takva predstavlja raritet u slovačkom svetu. Međutim, čast mi je što se nalazim ne samo u Vojvodini, već i u najmlađoj ustanovi slovačke nacionalne manjine koja je po mom mišljenju predstavnik budućnosti i perspektive – odlikuju je stručnost, želja za modernizacijom i spremnost da savlada izazove XXI veka. To možemo potvrditi i na osnovu današnje prezentacije,

jednoznačne reprezentuje budúcnosť a perspektívu – erudovanosť, modernosť, odvahu odpovedať na výzvy 21. storočia. A výnimočnosť tejto chvíle je tiež zrejmá: dnešná príležitosť prepája budúcnosť, reprezentovanú informačnými technológiami a najnovšími trendmi v archívniectve, s minulosťou – kultúrnym dedičstvom, ktoré je nevyhnutné zbierať a uchovávať, pretože inak sa nám môže nenápadne, ale nenávratne postrácať.

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov je len druhou inštitúciou svojho druhu v slovenskom svete po Výskumnom ústave Slovákov v Maďarsku, v mnohom však stihať aj za svoju veľmi krátku existenciu posunúť túto činnosť na novú úroveň. Nielen vynikajúcou vedeckou prácou, ale napríklad aj komunikáciou s odbornou a širokou verejnosťou.

Svetové združenie Slovákov v zahraničí, ktoré je strechovou organizáciou dvojmiliónového slovenského zahraničia a združuje vyše stovky najväčších a najdôležitejších spolkov a inštitúcií z 24 krajín sveta, si tiež uvedomuje dôležitosť odborného zázemia pre svoju prácu, a aj preto zriadilo Pracovnú skupinu pre vedu a výskum. Je len v súlade s tým, s akým obdivom vnímame prácu Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov, že jeho riaditeľka Milina Sklabinská sa stala predsedníčkou tohto novovytvoreného orgánu, od ktorého si naozaj veľa aj ja osobne sľubujem.

Tento ústav má šťastie nielen na riaditeľku, ale na celý malý kolektív, trio šarmantných mladých dám, ktoré s takým zápalom pracujú v prospech celej vašej komunity. Ústav, ktorý je nielen vysoko funkčnou odbornou štruktúrou, ale i s ohromným vkusom – vlastným elegantným dámam – zariadeným útulným azylom pre kultúru, vám vo zvyšku slovenského sveta, rozprestierajúceho sa na všetkých kontinentoch okrem Antarktídy, môžeme iba v dobrom závidieť. Vlastne nie iba závidieť, najmä by sme sa mali inšpirovať...

Ďakujem za pozvanie, príležitosť prihovoriť sa Vám, i za pozornosť, a so zvedavosťou sa teším na informácie o databáze.“

gde se preplíče budúcnosť, koju predstavja informaciona tehnologija i najnoviji trendovi u arhiviranju, sa prošlošću – kulturnim nasleđem koje se neizbežno mora čuvati, zbog toga što bismo ga vremenom mogli, jednostavno, ali i za sva vremena, izgubiti.“

„Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka je, nakon Istraživačkog zavoda Slovaka u Mađarskoj, samo druga ustanova tog tipa u slovačkom svetu, a u mnogome je pak za kratak vremenski period svog postojanja uspeo da podigne ovu delatnost na viši nivo. Ne samo izvanrednim naučnim radom, već i komunikacijom sa stručnom i širom javnošću.“

„Svetsko udruženje Slovaka u inostranstvu kao krovna organizacija dva miliona Slovaka u inostranstvu koja udružuje preko sto najvećih i najvažnijih slovačkih organizacija i ustanova iz 24 države, takođe shvata značaj kompetentnosti u svom radu. Upravo zbog toga je Udruženje osnovalo Radnu grupu za nauku i istraživanje, od koje i ja lično puno toga očekujem, a njena predsednica je upravo direktorka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka, Milina Sklabinski, što ujedno potvrđuje način na koji posmatramo delatnost te ustanove.“

„Ali prednost Zavoda je ne samo direktorka već i ceo tim, mali trio koji sačinjavaju šarmantne dame, koje sa velikim entuzijazmom rade u korist cele vaše manjine. Zavod odlikuju ne samo visoko funkcionalna i kompetentna struktura nego i stil – što najbolje potvrđuje uređen poslovni prostor, priјatan azil za kulturu, na kojima vam ostatak dela slovačkog sveta koji se rasprostire na svim kontinentima osim Antarktiki, može samo pozavideti. U stvari, ne samo da vam može pozavideti, nego bi on svima mogao biti inspiracija.“

„Hvala vam na pozivu i na mogućnosti da vam se obratim. Sa velikim interesovanjem željno isčekujem informacije o bazi podataka.“

FOTOKONKURZMI K DOKUMENTÁCII, ALE AJ K PREZENTÁCII TRADIČNEJ A SÚČASNEJ KULTÚRY

Fotokonkurzy vznikli s cieľom zaujať a podnietiť nielen terajšiu tzv. kultúrnu elitu, ale aj čím širšiu slovenskú verejnosť, aby jednak tvorivo myslela, keď vytvára vlastné fotografie s tematikou našej kultúry, a aby sa zaujala o minulosť a osobitné črty, ktoré ju kedysi charakterizovali, prostredníctvom vyhľadávania čím starších artefaktov zaznamenaných na fotografiách.

Na II. kole fotokonkurzu sme hľadali najkreatívnejší fotozáber slovenskej vojvodinskej kultúry. Z celkového počtu 82 fotografií deviatich autorov ÚKVS najvyššie ohodnotil 20, ktoré od 13. apríla 2010 boli prístupné používateľom portálu, aby svojimi hlasmi prispeli k výberu najkreatívnejšej fotografie. Na Fórum ÚKVS prišlo až 87 hlasov, ako aj spústa rozmanitých komentárov, postrehov a návrhov, ktoré nám umožnili podnietiť verejnú diskusiu a urobiť niektoré zaujímavé závery. Tak podľa návštevníkov nášho portálu fotografie z II. kola fotokonkurzu boli zaujímavé, super, krásne, niektoré však mohli mať kreatívnejší názov a zachytávať aj iné oblasti kultúry, ako napr. divadlo, výtvarníctvo, filmové umenie, múzeá, novinárstvo... ale aj napriek tomu nemohli si nevšimnúť úsilie a svojrázny postoj niektorých autorov pri narábaní s objektívom. Tiež sa pozitívne zmieňovali o portáli a kvitovali kreatívny spôsob, akým Ústav do kultúry zapája slovenskú mládež. Víťaznú fotografiu II. kola fotokonkurzu vyrobila Marina Hríbová z Vojlovice. Fotografia má názov *Slovák som a Slovák budem – od malička zapojený do kultúrneho a náboženského života Vojlovice*.

Prvé dve kolá podnecovali aktívne vnímanie špecifik našej kultúry, zatiaľ čo tretie kolo priam navádzalo na oprášenie starých albumov, či škatúl, v ktorých staré mamy starostlivo uschovávajú spomienky na svojich predkov. I keď sa pôvodne hľadala najstaršia (teda jedna) fotografia, na ktorej je znázornený mladomanželský pár zo slovenských vojvodinských lokalít, rôznorodosť a bohatstvo ľudových krojov svadobného obradu na fotografiách, ktoré prišli na súbeh z troch regiónov – Banátu, Báčky a Srijemu, nás uistila, že sa hodnotiť bude práve podľa regionálneho princípu.

Inšpirovaní prvkami slovenského folklóru a vedení myšlienkou hovoriť o kultúre súčasným jazykom, usporiadali sme nevšedný program – koláž video- a fotoprezentácií, živých výstupov speváckych a tanečných skupín z troch regiónov, popis obyčejí spätých so svadobnými obradmi, ako aj vyhodnocovanie najstarších fotografií a toho, čo znázorňujú. Vyhodnotenie sa konalo počas Slovenských národných slávností v reštaurácii Aróma v Petrovci a v programe vystúpili

FOTO-KONKURSIMA STIŽEMO DO DOKUMENATA, ALI I DO PREZENTACIJE TRADICIONALNE I SAVREMENE KULTURE

Foto-konkursi su nastali u želji da se kulturna elita, ali i što šira slovačka javnost zainteresuju i podstaknu ne samo da stvaralački misle, već i da stvaraju vlastite fotografije na temu naše kulture, da se zainteresuju za prošlost i njene karakteristike, traganjem za što starijim artefaktima zabeleženima na fotografijama.

U drugom kolu foto-konkursa želeli smo da dobijemo najkreativniji snimak slovačke vojvođanske kulture. Od ukupno 82 fotografije devet autora prispele na konkurs, ZKVS je visoko ocenio 20, koje su od 13. aprila 2010. godine i korisnici portala mogli da vide i da glasanjem doprinesu izboru najkreativnije. Na forumu ZKVS glasalo je čak 87 zainteresovanih, a stiglo je i mnogo različitih komentara, zapažanja i predloga, što nam je omogućilo da razvijemo javnu diskusiju i izvedemo neke značajne zaključke. Tako smo saznali da su fotografije na našem portalu prispele u drugom kolu konkursa „interesantne“, „super“, „prelepe“, neke od njih su „zaslužile kreativnije ime“, a bilo je i predloga da se pomoću fotografija predstave i druge oblasti kulture (pozorište, slikarstvo, filmska umetnost, muzeji, novinarstvo i dr.). U svakom slučaju, trud i poseban odnos nekih autora prilikom rada sa fotoobjektivom nije ostao nezapažen. Pozitivno se govorilo i o portalu i konstatovana je kreativnost Zavoda u animiranju slovačke omladine. Pobedničku fotografiju drugog kola foto-konkursa, pod nazivom *Slovak jesam i Slovak ću biti – od malena uključen u kulturni i verski život Vojlovice*, snimila je Marina Hribova iz Vojlovice.

Prva dva kola foto-konkursa podsticala su zainteresovane na aktivno posmatranje specifičnosti slovačke kulture, a treće kolo je doslovno nateralo ljude da obrišu prašinu sa starih albuma ili kutija u kojima bake brižljivo čuvaju uspomene na svoje pretke. Želeli smo da dobijemo najstariju fotografiju na kojoj bi bili predstavljeni mladenci iz slovačkih vojvođanskih lokaliteta. Međutim, zbog raznolikosti i velikog bogatstva narodnih nošnji pri svadbenom obredu na fotografijama prispelim na konkurs iz tri regiona – Bačke, Banata i Srema – odlučili smo da pri ocenjivanju ovog puta primenimo regionalni pristup.

Inspirisani elementima slovačkog folklora i vođeni mišlju da o kulturi treba da se govori savremenim jezikom, organizovali smo nesvakidašnji program – kombinovali smo video i fotografsku prezentaciju, u programu su učestvovali i pevačke i folklorne grupe iz tri regiona, predstavljeni su svadbeni običaji, a obavljeno je i ocenjivanje najstarijih fotografija i onoga što one predstavljaju. Sve to upriličeno je u vreme održavanja Slovačkih narodnih svečanosti u restoranu Aroma u Petrovcu. U programu su učestvovali

členky a členovia KUS Jánošík z Jánošíka so svadobnou obyczajou Na kašu, členky Spolku kysáckých žien, ktoré predviedli rozpletanie a čepčenie mladuchy v Kysáci, ako aj členky a členovia KUS h. J. Čmelíka zo St. Pazovy, ktorí sprítomnili atmosféru, ktorú niekedy vedeli v Sríeme na svadbe urobiť drdá.

Keď ide o štatistiku, z Banátu bolo na súbeh zaslaných 36 fotografií a z nich najstaršiu zaslal Vladimír Hudec z Hajdušice. Fotografia datuje zo začiatku 20. storočia, zachytila mladomanželov z Hajdušice, aj s družbom, ako aj všetky charakteristické črty svadobného odevu príznačného pre toto prostredie. Z Bäcky sme na súbeh dostali 125 fotografií, mnohé datujú zo začiatku 20. storočia a predstavujú skutočné skvosty, ktoré sa do Ústavu touto cestou dostali. Tú najstaršiu však poskytla Ľudmila Berediová-Stupavská z Kysáča, ktorá na súbeh zaslala fotografiu z roku 1895. Na fotografii je ženich z Kysáča a mladucha z Kulpína v charakteristickom svadobnom obleku príznačnom pre tú dobu u Slovákov v Bäcke. Do tretice, zo Sríemu sme získali úhrne 16 fotografií. Najstaršia z nich pochádza z roku 1910 a na nej sú mladomanželia Kata Šeprák a Paľo Čipkár zo Starej Pazovy. Túto fotografiu nám poskytla Anna Vršková zo Starej Pazovy. Všetky hodnotné fotografie sú dnes uložené v elektronickej databáze.

Počas odborného hodnotenia si prítomní mohli pozrieť aj dokumentárny film z roku 1939, na ktorom je zachytená svadba v Bäckskom Petrovci. Počas 4 minút nafilmované sú zábery znázorňujúce bohatú výbavu mladuchy, svadobný ceremoniál, veľké pohostenie so svadobníkmi a samozrejme slávnostný svadobný odev, plný symbolov svadobného obradu. Všetky tieto segmenty, ako aj spoločný tanec všetkých účastníkov programu, svadobné slovenské menu, ktoré sa v reštaurácii ponúkalo, tiež pohľadnice, ktoré boli z vybraných fotografií všetkých troch kôl fotokonkurzu vyrobené a účastníkom rozdelené, poukázali na už spomínané rozhodnutie prezentovať našu kultúru tak, aby jej osobitosti a špecifiká zaujali všetky vekové skupiny a aby obsah programu vyhovoval všetkým kvalitatívnym štandardom. Na kreovanie niektorých budúcich akcií sa, veríme, určite budú podieľať aj odmenení účastníci, ktorí so svojimi novými digitálnymi fotoaparátmi už určite zachytili originálne fotografie znázorňujúce našu slovenskú kultúru.

Kreativita a inovácie sú garantom zabezpečenia trvalého a udržateľného rozvoja a práve preto je ich využívanie v súlade s poslaním našej ustanovizne kultúry. Na to, aby sa vytvárali originálne podujatia, neexistuje jednotný recept, je to odhodlanie, okrem už overených spôsobov prezentácie kultúry, pátrať po nových ideách, načúvať nápadom ale aj potrebám odbornej a širšej verejnosti a na základe dobrého poznania potenciálov, ktorými naša kultúra disponuje, vždy sa snažiť o jej kvalitnú nadstavbu a všeobecné zveladenie.

členovia KUD Janošík z Janošika, ktorí predstavili svadbení običaj nazvan *Na kašu*, členice Društva žena iz Kisača su izvele ritual skidanja svadbenog venca sa glave neveste i vezivanje marame nazvane *čepiec* po običaju u Kisaču, a članovi KUD h. J. Čmeljika iz Stare Pazove dočarali su atmosferu kakvu su nekada davno u Sremu umeli u posebnim prilikama da stvore strašila.

Kad je u pitanju statistika, iz Banata je na konkurs prispelo 36 fotografija, a najstariju je poslao Vladimir Huđec iz Hajdučice. Njegova fotografija datira sa početka XX veka, predstavlja mladenca iz Hajdučice zajedno sa momkom zaduženim za obavljanje dela svadbenog obreda, i sve karakteristične osobine odela koje se u to vreme nosilo u toj sredini. Iz Bačke je na konkurs poslato 125 fotografija, mnoge su napravljene početkom XX veka, a predstavljaju stvarne dragulje koji su u Zavod stigli putem konkursa. Najstariju fotografiju, iz 1895. godine, poslala je Ljudmila Beređi-Stupavski iz Kisača. Na njoj se nalazi mladoženja iz Kisača i mlada iz Kulpina, u svadbenom odelu karakterističnom za to vreme života Slovaka u Bačkoj. Iz Srema je na foto-konkurs stiglo 16 fotografija. Najstarija potiče iz 1910. godine, mladenci su Kata Šeprak i Paljo Čipkar iz Stare Pazove. Fotografiju je poslala Ana Vrška iz Stare Pazove. Sve fotografije koje imaju određenu vrednost, našle su se u elektronskoj bazi podataka.

Dok je stručna komisija analizirala fotografije, prisutni su imali priliku da pogledaju dokumentarni film iz 1939. godine o svadbi snimljenoj u Bačkom Petrovcu. Na filmskoj traci u trajanju od četiri minuta zapisani su kadrovi na kojima je predstavljena bogata devojčica oprema, svadbena ceremonija, bogata trpeza i, naravno, svečano svadbenu ruhu sa mnogim simbolima svadbenog obreda. Svi navedeni segmenti, kao i zajednički ples učesnika programa, slovački svadbeni jelovnik poslužen u restoranu i razglednice napravljene od fotografija odabranih iz sva tri kola foto-konkursa koje su bile podeljene učesnicima, idu u prilog već pomenute rešenosti ZKVS da kulturu predstavlja na način da se njenim osobinama i specifičnostima zaintrigiraju svi uzrasti, a da, pri tom, sadržaj programa odgovara svim standardima kvaliteta. U osmišljavanju budućih akcija verovatno će učestvovati i nagrađeni učesnici koji će svojim novim, digitalnim fotoaparatom sigurno umeti da naprave originalne fotografije koje će predstaviti slovačku kulturu.

Kreativnost i inovacije garantuju trajni održivi razvoj. Upravo zbog toga je njihovo korišćenje u skladu sa ulogom naše ustanove kulture. Za stvaranje originalnih priredbi ne postoji jedinstveni recept, za to treba biti inventivan, treba umeti osluškivati i prepoznati nove ideje, ali i potrebe stručne i šire javnosti i na osnovu dobrog poznavanja potencijala sa kojima naša kultura raspolaže, uvek raditi na njenoj kvalitetnoj nadgradnji i usavršavanju.

ROZVÍJANIE PRÍRUČNEJ KNIŽNICE ÚKVS

Základný zámer knižnice Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov je zabezpečiť pramene, ktoré uspokojia tak potreby zamestnancov tejto ustanovizne, kultúrnych dejateľov, ktorých pole pôsobnosti je pestovanie kultúry vojvodinských Slovákov, ako aj vedeckých pracovníkov, zaoberajúcich sa výskumom života a kultúry Slovákov vo Vojvodine. Okrem toho, táto špeciálna knižnica má za cieľ na jednom mieste zbierať, spracúvať a uschovávať všetky relevantné písané zdroje i iných nositeľov informácií, týkajúcich sa vojvodinských Slovákov a tým spôsobom postupne utvárať hodnotnú zbierku dokladov, ktoré zabezpečia svojráznu kolektívnu pamäť tohto etnického spoločenstva.

Toho času sa knižnica Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov nachádza vo fáze rozvoja. Do dnešného dňa je spracovaných a zachovaných 1 018 knižničných jednotiek, z čoho je 862 kníh, 80 CD, 159 katalógov a 9 pozvánok. Hodnotnú časť jej fondu tvoria sériové publikácie so 129-imi spracovanými knižničnými jednotkami, teda 41 titulov. Systematickým zbieraním, spracúvaním a chránením najvýznamnejších novín, časopisov, knižných vydaní, ďalej katalógov z predstavení, výstav, ako aj iných sprievodných tlačených materiálov z najvýznamnejších podujatí, vytvára sa vzácny základ pre najdôležitejšiu knižnicu vojvodinských Slovákov v budúcnosti. Veľká časť ďalšieho, neknížneho materiálu je pripravená na spracovanie a zaradenie do fondu.

V roku 2010 do knižnice pribudlo 512 knižničných jednotiek, z čoho je 355 kníh, 80 CD, 159 katalógov.

V 2010. roku je kúpených iba 18 publikácií (kníh), procesom výmeny kníh s Mestskou knižnicou je získaných 27 kníh, najväčší počet kníh sa do Ústavu dostal formou darov. Väčšiu časť kníh darovalo slovenské PEN centrum (spolu 55).

Fond odborných kníh tvoria skupiny vytvorené z nasledujúcich oblastí: filozofia, náboženstvo, etika, sociológia, etnografia, výtvarné umenie, hudobné umenie, divadelná a filmová tvorba, lingvistika, bibliografie, biografie, dejiny kultúry, architektúra, žurnalistika, marketing umenia, ustanovizne kultúry, monografie miest a dedín, slovníky a encyklopédie v slovenskom a srbskom jazyku.

Beletristika je rôznorodá a tvorí ju: slovenská vojvodinská literatúra, antológie, literárna kritika a teória literatúry, literatúra pre deti, slovenská literatúra na Slovensku a vo svete, ako aj literatúra iných národov.

S ohľadom na to, že všetky monografické a najvýznamnejšie sériové publikácie, spolu s celkovou vydavateľskou produkciou, sa systematicky chránia aj v národných knižniciach, čiže v Knižnici Matice srbskej a Národnej knižnici Srbska, najdôležitejšou úlohou našej

RAZVOJ PRÍRUČNE BIBLIOTEKE ZKVS

Osnovna svrha biblioteki Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka jeste da obezbedi izvore informacija koje će zadovoljiti potrebe, kako zaposlenih u instituciji, kulturnih poslenika koji deluju na polju negovanja kulture vojvođanskih Slovaka, tako i istraživača koji se bave izučavanjem života i kulture Slovaka u Vojvodini. Osim spomenute funkcije, specijalna biblioteka zamišljena je tako da na jednom mestu sakuplja, obrađuje i pohranjuje sve relevantne pisane tragove i druge nosioce informacija koje se odnose na vojvođanske Slovake i da se na taj način vremenom formira dragocena zbirka dokumenata koja će obezbeđivati svojevrsno kolektivno pamćenje ove etničke zajednice.

Biblioteka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka nalazi se trenutno u povoju. Do sada je obrađeno i pohranjeno svega 1.018 bibliotekskih jedinica, od toga 862 knjige, 80 CD, 159 kataloga i 9 pozivnica. Dragoceni deo njenog fonda čine i serijske publikacije, sa obrađenih 129 bibliotekskih jedinica, odnosno 41 naslovom. Sistematskim prikupljanjem, obradom i pohranjivanjem najznačajnijih novina, časopisa, knjiga, zatim pozorišnih kataloga, izložbenih kataloga i svih pratećih štampanih materijala najznačajnijih manifestacija, formira se dragocena osnova za buduću najznačajniju biblioteku vojvođanskih Slovaka. Veliki deo ostale neknjižne građe tek čeka obradu i smeštaj u fond.

U 2010. godini biblioteka je obogaćena sa 512 bibliotekskih jedinica, od čega je 355 knjiga, 80 CD, 159 kataloga.

U 2010. godini kupljeno je svega 18 publikacija (knjiga), razmenom sa Gradskom bibliotekom dobijeno je 27 knjiga, a najveći broj knjiga nabavljen je u vidu poklona. Veći broj knjiga Zavodu je poklonio slovački PEN centar (ukupno 55).

Fond stručnih knjiga sačinjavaju formirane grupe iz sledećih oblasti: filozofija, religija, etika, sociologija, etnografija, likovna umetnost, muzička umetnost, pozorišno i filmsko stvaralaštvo, lingvistika, bibliografije, biografije, istorija kulture, arhitektura, novinarstvo, marketing umetnosti, institucije kulture, monografije gradova i sela, rečnici i enciklopedije na slovačkom i srpskom jeziku.

Beletristika je razvrstana na sledeći način: slovačka književnost u Vojvodini, antologije, književna kritika i teorija književnosti, književnost za decu, slovačka književnost u Slovačkoj i u svetu, te književnosti drugih naroda.

S obzirom na to, da se sve monografske publikacije i najznačajnije serijske, zajedno sa celokupnom izdavačkom produkcijom sistematski pohranjuju i u nacionalnim bibliotekama, odnosno u Biblioteci Matice srpske i Narodnoj biblioteci Srbije, najvažniji zadatak naše biblioteki jeste dosledno prikupljanje sitnije građe,

knižnice je dôkladné spracúvanie drobného materiálu, ktorý pravdepodobne nebude chránený na niektorom inom mieste. V tom zmysle jej veľmi cennú časť tvoria katalógy, plagáty a iný tlačený materiál z najvýznamnejších celomenšinových podujatí vojvodinských Slovákov ako sú: *Slovenské národné slávnosti, Stretnutie v pivničkom poli, festivaly: Tancuj, tancuj, Zlatá brána, Zlatý kľúč* a i.

Hoci je knižnica podľa klasifikácie špeciálna, lebo je vytvorená pri ustanovizni, ktorej knižničná činnosť nie je základná, po čase by sa mala stať knižnicou, ktorá plní funkciu verejnej knižnice s ohľadom na to, že jej fond a služby menia byť prístupné širšej verejnosti. Knižnica teda obsahuje elementy národného dokumentačného strediska, pretože bude projektovaná tak, aby natrvalo chránila relevantné doklady, týkajúce sa celkového spoločenstva tejto národnostnej menšiny.

Pre jej budúci rozvoj nevyhnutný je lepší knižničný softvér, ktorý umožní analytické spracovanie materiálov, kvalitnejšie vyhľadávanie a jednoduchejšie používanie tohto hodnotného materiálu, ako aj systematický zber materiálu v teréne, v čom významnú úlohu má mať spolupráca s miestnou komunitou, ale aj jej vedomie o potrebe zasielania takého materiálu.

Významný výsledok tohtoročnej práce je formovanie vydavateľskej činnosti. Spolu so Slovenským vydavateľským centrom ÚKVS vydal *Chrestomatiu slovenskej vojvodinskej poézie* a *Personálnu autobiografiu Víťazoslava Hronca*, ako aj *Monografiu Miry Brtkovej* autora Vladimíra Valentíka. Taktiež významný krok pre knižnicu ÚKVS je založenie vlastnej edície pod názvom *Bibliografie*, kde ako prvý zväzok vyšla *Bibliografia Andreja Ferka* autora Víťazoslava Hronca.

Zdenka Valentová Beličová

koja možda neće biti sačuvana u drugim bibliotekama. Stoga njen veoma dragoceni deo čine katalozi, plakati i druga štampana građa sa značajnijih narodnih manifestacija vojvođanskih Slovaka, kao što su *Slovačke narodne svečanosti, festival Susreti u pivničkom polju, festivali: Tancuj, tancuj, Zlatá brána, Zlatý kľúč* i dr.

Iako specijalna po klasifikaciji, pošto je formirana pri ustanovi u kojoj bibliotekarstvo nije osnovna delanost, ona bi vremenom trebalo da preraste u biblioteku koja takođe vrši funkcije javne biblioteke, s obzirom na to da bi njeni fondovi i usluge trebalo da budu dostupni široj javnosti, te da ima elemente nacionalnog dokumentacionog centra, jer će biti projektovana tako da trajno pohranjuje relevantne dokumente koji se odnose na čitavu zajednicu slovačke nacionalne manjine.

Za njen budući razvoj neophodan je bolji bibliotečki softver, koji bi omogućio analitičku obradu materijala, te kvalitetnije pretraživanje i potpunije i lakše korišćenje dragocene građe, kao i sistematsko prikupljanje građe na terenu, u čemu značajnu ulogu ima saradnja lokalne zajednice i svest pojedinaca o značaju slanja građe.

Značajne rezultate delovanja u 2010. godini predstavlja osnivanje izdavačke delatnosti. U suizdavaštvu sa Slovačkim izdavačkim centrom objavljena je *Hrestomatija slovačke vojvođanske poezije* i *Personalna autobiografija Vitazoslava Hronca*, kao i *Monografija Mire Brtkove* autora Vladimira Valenčika. Takođe, značajan korak za biblioteku ZKVS predstavlja osnivanje vlastite edicije pod nazivom *Bibliografie*, u kojoj je kao prva sveska izašla *Bibliografija Andreja Ferka* autora Vičazoslava Hronjeca.

Zdenka Valent Belić

ROZVOJOVO-VÝSKUMNÁ ČINNOSŤ RAZVOJNO-ISTRAŽIVAČKA DELATNOST

Rozvojovo-výskumná činnosť v ÚKVS sa realizuje prostredníctvom spolupráce s vonkajšími spolupracovníkmi, s ktorými sme v roku 2010 rozvíjali niekoľko projektov vyplývajúcich zo Štatútu a Plánov a programov ÚKVS. Predovšetkým ide o projekt *Lexikón miest obývaných Slovákmí v Srbsku z aspektu kultúry*, na ktorom sa podieľalo zo dvadsať spolupracovníkov a ktorého publikovanie sa očakáva v roku 2011. K významným projektom v tejto oblasti patrí aj založenie edície Bibliografie, v ktorej v tomto roku bol publikovaný prvý zväzok pod názvom *Bibliografia Andreja Ferka*. Odbornými textami je vybavený aj Zborník z V. konferencie muzikológov na tému *Slovenská hudba vo Vojvodine*, ktorého je ÚKVS vydavateľom.

Razvojno-istraživačka delatnost u ZKVS odvija se na osnovu saradnje sa brojnim spoljnim saradnicima sa kojima smo tokom 2010. godine realizovali nekoliko projekata u skladu sa Statutom i Planom i programom rada Zavoda. Jedan od njih je projekat *Leksikon mesta u kojima žive Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture*, u kojem je učestvovalo oko dvadeset saradnika, a izdavanje *Leksikona* planira se za 2011. godinu. Među značajnije projekte iz te oblasti ulazi i osnivanje edicije Bibliografie, u okviru koje je ove godine izašla prva sveska pod nazivom *Bibliografia Andreja Ferka*. ZKVS je izdavač i *Zbornika radova sa pete konferencije muzikologa* na temu *Slovačka muzika u Vojvodini* koji sadrži stručne tekstove iz oblasti muzičkog stvaralaštva.

PRÍPRAVA LEXIKÓNU MIEST OBÝVANÝCH SLOVÁKMI V SRBSKU Z ASPEKTU KULTÚRY

Projekt nazvaný *Lexikón miest obývaných Slovákmí z aspektu kultúry* má svojím bohatým a kvalitným obsahom, a keď ide o vizuálny aspekt, tak atraktívne vybaveným vydaním, predstaviť všetky miesta v Srbsku obývané Slovákmí. Ide predovšetkým o prezentáciu kultúrnych špecifik slovenského etnika a významných kultúrnych a turistických punktov tohto spoločenstva. Jadrom publikácie sú relevantné texty o Slovákoch v Srbsku, ktoré vznikli ako výsledok výskumov v teréne, tiež spracované texty o 33 miestach v Srbsku, v ktorých Slováci majú alebo mali organizovaný kultúrny život. Texty zahŕňajú zemepisné a demografické údaje, historické fakty, špecifiká prostredia, kultúrny život, ako i potenciály kultúrnej turistiky. Výskumný tím tvoria zamestnanci ÚKVS, ako i jeho početní externí spolupracovníci: Marijan Pavlov, Marína Kováčová, Anna Snidová, Adam Jonáš, Andrea Berediová, Jasmina Panjiková, Anna Kišová, Katarína Pucovská, Edita Kmečková, Anna Brtková, Boris Bílek, Gabriela Gubová, Anna Dingová, Katarína Verešová, Stanislav Stupavský.

Druhým dôležitým segmentom publikácie sú obsažné a z technického aspektu kvalitne urobené fotografie, ktoré dôsledne zvizualizujú obsahovú náplň textov. Dôležité miesto v tomto podujatí bude mať i dizajn celkového materiálu, ako i kvalitná tlač.

Projekt zaradený do sféry rozvojovo-výskumnej činnosti ÚKVS vyplýva z potreby slovenskú kultúru predstaviť novým, zaujímavým, atraktívnym, predovšetkým však odborným a relevantným spôsobom. Publikácia chce podporiť a afirmovať kultúrne potenciály jednotlivých prostredí a ľudí, ktorí v nich žijú, pracujú a tvoria, a súčasne v nich podnietiť rozvoj kultúrnej turistiky. Uplatnenie adekvátnej prezentácie a marketingu zvyšuje možnosť upozorniť na jednotlivé slovenské výrobky, a ich popularizácia a distribúcia zase pomôže vytvoriť ovzdušie, v ktorom potom budú môcť lepšie obstáť jednotlivci, združenia a organizácie rozličného profilu. Konečne, tým sa lepšie zviditeľnia i rozličné formy slovenskej kultúry, ktorá v mnohých prípadoch ešte len čaká na svoje objavenie a afirmáciu v pravom zmysle slova. Iba taká afirmácia poukáže na hodnoty tohto podnebia, ktoré rozličnosť kultúr a ich spolunažívanie považuje za prednosť a bohatstvo.

Lexikón miest obývaných Slovákmí v Srbsku z aspektu kultúry by mal vyjsť tlačou na budúci rok ako druhá časť projektu. Publikácia by sa mala stať svojráznym osobným preukazom slovenského etnika, ktoré v tejto chvíli žije v Srbsku, a súčasne predstaviť všetko to, čo toto spoločenstvo za takmer tri storočia tu zachovalo, zveľadilo

PRIPREMA LEKSİKONA MESTA U KOJIMA ŽIVE SLOVACI U SRBIJI SA ASPEKTA KULTURE

Projekat pod nazivom *Leksikon mesta u kojima žive Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture* ima za cilj da u sadržajno i vizuelno kvalitetnom i atraktivno štampanom izdanju na jednom mestu predstavi sva mesta u Srbiji u kojima žive Slovaci, sa akcentom na promociji kulturnih specifičnosti slovačke zajednice i njenih značajnih kulturnih i turističkih aspekata. Osnova publikacije jesu relevantni tekstovi o Slovacima u Srbiji i analiza tih tekstova, koji su nastali kao rezultat terenskog istraživanja trideset tri mesta u Srbiji u kojima Slovaci imaju organizovan kulturni život ili su ga imali. U obzir su uzimani geografski i demografski parametri, istorijske činjenice, specifičnosti sredine, kulturni život i potencijali kulturnog turizma. Istraživački tim čine zaposleni u ZKVS i njegovi spoljni saradnici: Marijan Pavlov, Marina Kovač, Ana Snida, Adam Jonáš, Andrea Beređi, Jasmina Panjik, Ana Kiš, Katarina Pucovski, Edita Kmečko, Ana Brtk, Boris Bílek, Gabrijela Guba, Ana Dingo, Katarina Vereš, Stanislav Stupavski.

Drugi važan segment publikacije čine sadržajno i tehnički kvalitetne fotografije, koje na dosledan način ilustruju sadržaj tekstova. Važno mesto zauzima i dizajn celokupnog materijala i njegova kvalitetna štampa.

Projekat je uvršten u razvojno-istraživačku delatnost ZKVS i proizlazi iz potrebe da se slovačka kultura predstavi na nov, zanimljiv, atraktivan, a pre svega, stručan i relevantan način. Publikacija može da podrži i afirmiše kulturne potencijale pojedinih sredina i ljudi, koji u njima žive, rade i stvaraju i da podstakne na razvoj kulturnog turizma u tim sredinama. Adekvatnom promocijom i marketingom povećavaju se mogućnosti za brendiranje pojedinih slovačkih proizvoda, a njihova popularizacija i distribucija put su ka stvaranju klime samoodrživosti za pojedince, udruženja i organizacije raznih profila. U krajnjem slučaju postaju vidljiviji razni oblici slovačke kulture, koja u mnogim aspektima tek treba da bude otkrivena i afirmisana u pravom smislu. Afirmisana na pravi način ona ukazuje na vrednosti ovog podneblja, koje različitost kultura i njihov svakodnevni suživot vidi kao prednost i bogatstvo.

Štampanje *Leksikona mesta u kojima žive Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture* predviđeno je za narednu godinu kao drugi deo projekta. Publikacija teži da postane svojevrsna lična karta slovačke zajednice, koja u ovom trenutku živi u Srbiji, kao i da promoviše sve ono što je tokom gotovo tri veka ta zajednica očuvala, unapredila i razvila, počev od duhovne materijalne i nematerijalne kulture, pa sve do formi savremenog kulturnog stvaralaštva. Njen zadatak je i da trajno zabeleži aktuelni period u kome zajednica egzistira i da kao takva posluži za samopromociju pripadnika

a rozvílo, počnúc duchovnou hmotnou i nehmotnou kultúrou až po formy súčasnej kultúrnej tvorby. Mala by natrvalo opísať aktuálne obdobie, v ktorom slovenské etnikum existuje, a ako taká poslúžiť na promóciu jeho členov žijúcich v Srbsku, ale aj tých jeho príslušníkov, ktorí žijú v zahraničí. Súčasne je to príležitosť pre väčšinový národ a iné spoločenstvá žijúce v Srbsku získať obsiahlejší obraz o slovenskej kultúre, pretože sa vydaním takej publikácie aj po srbsky prekonávajú jazykové bariéry, čo zase kultúre umožňuje nezostať nepovšimnutá, čiže vytvárajú sa pre ňu podmienky stať sa relevantným výrobkom v širších kultúrnych rámcoch.

Projekt finančne podporil Slovak Aid Veľvyslanectva Slovenskej republiky v Belehrade.

zajednice koji žive u Srbiji, ali i onih iz inostranstva. Ujedno, izdanje *Leksikona* prilika je da većinski narod i druge zajednice koje žive u Srbiji dobiju opširniju sliku o slovačkoj kulturi, jer se njenim izdavanjem i na srpskom jeziku premošćavaju jezičke barijere, te sa margina kulturnih događanja ona teži da postane relevantan kulturni proizvod u širim kulturnim okvirima.

Projekat je podržan od strane malog granta Slovak Aid-a Ambassade Slovačke Republike u Beogradu.

Biele Blato/Belo Blato

Padina/Padina

Bibliografija Andreja Ferka

Bibliografiju Andreja Ferka autora Viťazoslava Hronca vydal Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov v novembri roku 2010 ako 1. zväzok v novozaloženej edícii Bibliografie. Hlavná a zodpovedná redaktorka vydania je riaditeľka ÚKVS Milina Sklabinská a lektorský posudok napísal Vladimír Valentík. Bibliografiju, ktorú zalomil Miroslav Dobroňovský, vytlačila Akciová spoločnosť Tlačiareň Kultúra z Báčskeho Petrovca. Obálku a grafickú úpravu navrhol Jozef Klátik a jazykovú úpravu mala na starosti Katarína Melichová.

Bibliografia Andreja Ferka zachytáva obdobie od 22. júla 1942 do 30. septembra 2010, teda viac ako 68 rokov života a tvorby tohto nášho básnika a lekára. Ako taká vychádza z *Bibliografie básnickej tvorby Andreja Ferka* (1942 – 1995), ktorú V. Hronec pri príležitosti sedemdesiatin A. Ferka uverejnil v roku 1995 v dvojčísele 11 – 12 časopisu Nový život. Je síce pravda, že Andrej Ferko básne prestal písať ešte v roku 1955, ale po jednej napísal aj v roku 1975 a 1987, zatiaľ čo niektoré jeho básnické prvosienky, napísané ešte v prvej polovici štyridsiatych rokov, boli po prvýkrát predstreté verejnosti pri príležitosti jeho jubilej v rokoch 1975, 1985 a 1995. Okrem básní Andrej Ferko však neprestal písať aj prozaické texty rôzneho zamerania (dokonca prv než začal písať básne, ale i vtedy, keď verše už viac nepísal), o čom svedčí aj jeho nateraz posledná kniha *Od prózy k básňam*, ktorá predstavuje výber z jeho publicistiky, vyšla 22. septembra 2010.

V. Hronec *Bibliografiju* vypracoval podľa vzoru vlastnej *Personálnej autobiografie* (1956 – 2005) (2009) s tým rozdielom, že v prípade Ferka preberal aj bibliografické jednotky o textoch, kde je tento náš básnik iba spomenutý. Tento maximalizmus si zvolil preto, lebo sa Ferko zaoberal nielen literatúrou, ale pôsobil aj ako úspešný lekár a riaditeľ zdravotnej ustanovizne v Báčskom Petrovci, a v určitom období aj ako poslanec v pokrajinskom parlamente. Zato však štruktúry bibliografických jednotiek zostali v podstate rovnaké ako v *Personálnej autobiografii* až na to, že autor pri básňach v hranatých zátvorkách uvádzal aj miesto a dátum vzniku tej-ktorej Ferkovej básne. Ale aj napriek tomu, predsa sa vo zvláštnej poznámke na konci knihy zmieňuje o štruktúre bibliografických jednotiek rovnako, ako to urobil aj vo vlastnej bibliografii.

Texty A. Ferka začal autor excerptovať ešte v prvej polovici sedemdesiatych rokov, kde najväčšou výzvou boli Ferkove prvotiny v novinách Slovenská jednota. V týchto novinách Andrej Ferko 22. júla 1942 ako sedemnásťročný uverejnil svoj prvý text, kurzívku *Sen*. Pri excerptovaní Ferkových prvotín v Slovenskej jednote problém bol v tom, že komplet týchto novín nie je uschovaný v žiadnej knižnici v Srbsku, iba v knižniciach v Budapešti, Bratislave a Martine (isteže aj inde na Slovensku), takže výskum po celý čas bol veľmi sťažený. Podnes autor nezistil presný

Bibliografija Andreja Ferka

Bibliografija Andreja Ferka koju je priredio Viťazoslav Hronjec, izdao je Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka u novembru 2010. godine, kao prvu svesku u novoosnovanoj ediciji *Bibliografije*. Glavna i odgovorna urednica izdanja je direktorka ZKVS, Milina Sklabinski, a recenziju je napisao Vladimir Valenćik. Prelom teksta bibliografije uradio je Miroslav Dobronjovski, štampalo ju je Akcionarsko društvo Štamparija Kultura iz Bačkog Petrovca. Korice i grafički dizajn radio je Jozef Kláćik, a apreturu teksta Katarina Meljih.

Bibliografija Andreja Ferka odnosi se na period od 22. jula 1942. do 30. septembra 2010. godine, na gotovo više od šezdeset osam godina života našeg pesnika i lekara. Građena je na *Bibliografii básnickej tvorby Andreja Ferka* (1942-1995), koju je Viťazoslav Hronjec objavio povodom sedamdesetog rođendana pesnika, 1995. godine, u dvobroju 11-12 časopisa *Nový život*. Andrej Ferko prestao je da piše pesme 1955. godine, tek 1975. napisao je jednu, a 1987. godine još jednu, s tim da su neke od njegovih prvih pesama napisanih još u prvoj polovini četrdesetih godina, prvi put predstavljene javnosti povodom njegovih jubileja 1975., 1985. i 1995. godine. Osim pesama, Andrej Ferko neprestano je pisao i različite prozne tekstove (pre nego što je počeo da piše pesme, a i kasnije, kada pesme više nije pisao), o čemu govori i njegova za sada poslednja knjiga *Od proze ka pesmama*, izašla 22. septembra 2010. godine koja predstavlja izbor iz njegove publicistike.

Viťazoslav Hronjec je *Bibliografiju Andreja Ferka* sastavio po uzoru na svoju *Personálnu autobiografiju* (1956-2005) (2009), s tom razlikom što je u bibliografiju pesnika, kao bibliografske jedinice, uneo i tekstove u kojima se pesnik samo spominje. Za takav maksimalizam odlučio se zbog toga što se Ferko nije bavio samo književnošću, nego je bio i uspešan lekar i direktor zdravstvene ustanove u Bačkom Petrovcu, a u jednom periodu i poslanik u pokrajinskom parlamentu. Zbog toga je struktura bibliografskih jedinica ostala u suštini ista kao u knjizi *Personálna autobiografija*, s tim što je autor pored Ferkovih pesama u uglastim zagradama navodio mesto i datum njihovog nastanka. Pored toga, on u posebnoj napomeni na kraju knjige ipak govori o strukturi bibliografskih jedinica, onako kako je to uradio i u svojoj bibliografiji.

Ekscerpciju iz tekstova Andreja Ferka autor je započeo još u prvoj polovini sedamdesetih godina, najveći izazov bili su tada Ferkovi prvenci objavljeni u listu *Slovenská jednota*. U tim je novinama Andrej Ferko 22. jula 1942. godine, kao sedamnaestogodišnjak, objavio svoj prvi tekst, crticu *Sen* (San). Ekscerpcija Ferkovih prvih pesama nije tekla glatko, zato što komplet novina nije sačuvan ni u jednoj biblioteci u Srbiji, a čuva se u Budimpešti, Bratislavi i Martinu (verovatno još ponegde). Do danas autor nije uspeo da sazna tačan broj pesama, crtica, članaka, tekstova pisanih

počet básní, kurzívok, článkov, rýmovaných hlášok, fotografií a prekladov, ktoré v Slovenskej jednote uverejnil Andrej Ferko v rokoch 1942 až 1944 pod pseudonymami Hero, A. Andrejev, A. F. Andrejev, A. F. Andrejov a A. F. Hero, ale aj anonymne.

Navyše medzi bibliografické jednotky týkajúce sa Andreja Ferka patria aj tie, v ktorých je spomenutý ako futbalový hráč kysáčskeho športového klubu Tatra, ale aj jeho vlastné texty týkajúce sa futbalu, čo dodatočne sťažovalo celú prácu. Kým sa V. Hronec nerozhodol za maximalistický druh bibliografie (hraničiaci s menným registrom), tieto posledné texty si nevyšimal, takže sa všetky dostali až do Doplnkov (1) bibliografie. Doplnky (2) tvoria texty a fotografie o autorovej literárnej tvorbe a o jeho živote.

– správa z prezentácie:

22. novembra, v deň narodenia lekára a básnika Andreja Ferka, ÚKVS početným hosťom a čitateľom jeho diela predstavil svoje knižné vydanie – Bibliografiu Andreja Ferka, ktorá vyšla ako 1. zväzok v novozaloženej edícii Bibliografie. Autor bibliografie Viťazoslav Hronec hovoril o samotnej publikácii a o tom, ako vznikla idea vytvoriť takéto komplexné dielo: *Ferkovou poéziou som sa zaoberal od počiatku 70. rokov a vždy som pociťoval určitú spriaznenosť s jeho poetikou, aj keď som ako básnik z neho nevychádzal. Keď sa chýľilo k jeho 60-tke, začali sme rozmýšľať, že by bolo treba urobiť výber z jeho básní a vtedy to bola taká dosť obťažná práca, lebo som preklepal celkové jeho básnické dielo a z veľkého rukopisu som urobil výber Krídla na zemi. V roku 2005 som vydal druhý výber Vodopád, kde okrem básní boli aj fotografie, aby si čitatelia všimli, aká je Ferko komplexná osoba. V roku 1995 som robil bibliografiu jeho básní a teraz po pätnástich rokoch som sa rozhodol, že idem to dokončiť a stanovil som si taký program, že všade, kde bol on spomenutý, každý ten text bol aj bibliografickou jednotkou, povedal V. Hronec. Tiež vyjadril mienku, že táto publikácia bude zaujímavá z jednej strany ilustráciami pre čitateľov a z druhej strany dobrým podkladom pre odborníkov, ktorí sa budú ďalej zaoberať životom a dielom A. Ferka.*

V rámci večierka sa hovorilo aj o živote a diele Andreja Ferka, popredného básnika vojvodinských Slovákov. Tak jeho životopis prítomným priblížila Katarína Mosnáková a básne *Kvitnúci maják* a *Ranený* predviedol Viktor Korčok, študent Oddelení slovakistiky Filozofickej fakulty Univerzity v Novom Sade. V rámci večierka boli prečítané aj úryvky z Bibliografie, list, ktorý Ferkovi zaslali z tlačiarne Kultúra v roku 1959 a interview, ktoré s A. Ferkom pre časopis *Rozhlady* v roku 1963 urobil Ivan Majera.

V programe nechýbali ani archívne nahrávky Televízie Nový Sad z roku 1985, keď sa o jeho básnickom diele zmienil Ján Kmeč, Michal Harpán, Michal Đuga, Viťazoslav Hronec, ako aj samotný A. Ferko, ktorý vtedy prezradil, že pre svoje lekárske povolanie má veľmi málo

u stihu, fotografia i prevoda koje je Andrej Ferko objavio u listu *Slovenská jednota* od 1942. do 1944. godine pod pseudonimima Hero, A. Andrejev, A. F. Andrejev, A. F. Andrejov i A. F. Hero, ali i anonimno.

Osim toga, u bibliografske jedinice spadaju i oni tekstovi gde se Ferko pominje kao fudbaler Sportskog kluba Tatra iz Kisača, ali i tekstovi koje je sam pisao o fudbalu, što je rad na bibliografiji činilo složenijim. Na tu vrstu tekstova Viťazoslav Hronjec nije obraćao pažnju, sve dok se nije odlučio za maksimalistički pristup (na granici sa registrom imena), tako da su se svi oni u Bibliografiji našli u Dodatku (1), a Dodatak (2) čine tekstovi i fotografije o književnom stvaralaštvu i životu Andreja Ferka.

– vest sa prezentacije

22. novembra 2010. godine, na 85. rođendan lekara i pesnika Andreja Ferka, ZKVS je brojnim gostima i ljubiteljima njegovog dela predstavio svoje novo izdanje – *Bibliografiju Andreja Ferka* autora Viťazoslava Hronjca, koja je izašla kao prva knjiga u novoosnovanoj ediciji *Bibliografie*. Autor *Bibliografie*, Viťazoslav Hronjec, govorio je o svojoj knjizi i o tome kako je nastala ideja o publikovanju tog kompleksnog dela: „Ferkovom poezijom počeo sam da se bavim početkom sedamdesetih godina i uvek sam osećao da joj na neki način pripadam, iako svoju poeziju nisam gradio na njegovim pesmama. Kako se približavao njegov 60. rođendan, počeli smo da razmišljamo o tome da treba napraviti izbor iz njegove poezije. Tada to nije bio jednostavan posao, prepisao sam celokupno njegovo pesničko delo i od tog velikog rukopisa sačinio izbor pod nazivom Krídla na zemi (Krila na zemlji). Zatim sam 2005. godine priredio drugi izbor nazvan Vodopád (Slap), kada sam u knjigu, osim pesama, uvrstio i fotografije, kako bi čitaoci videli do koje mere je Ferko u stvari kompleksna ličnost. Godine 1995. sačinio sam bibliografiju njegovih pesama, a sada, posle petnaest godina, smatram da posao treba prvesti kraju. Odlučio sam se za takav program koji mi omogućuje da svaki tekst u kojem se Ferko spominje, postane bibliografska jedinica“. Hronjec je na kraju izrazio mišljenje da će ova publikacija biti čitaocima interesantna i zbog zanimljivih ilustracija, ali i dobra osnova za dalja istraživanja umetničkog dela Andreja Ferka i njegovog života.

Na skupu je bilo reči i o životu i delu Andreja Ferka, istaknutog pesnika vojvođanskih Slováka. Prisutni su mogli da se upoznaju sa njegovom biografijom koju je pročitao Katarina Mosnak, a njegove pesme *Kvitnúci maják* (*Rascvetani svetionik*) i *Ranený* (*Ranjenik*) govorio je Viktor Korčok, student Odseka za slovakistiku Filozofskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu. Tokom večeri čitani su i odlomci iz bibliografije – pismo izdavaštva Kultura iz 1959. godine, kao i intervju koji je sa Andrejom Ferkom za časopis *Rozhlady* 1963. godine vodio Ivan Majera.

U okviru programa prikazani su i arhivski snimci Televizije

času na umeleckú tvorbu, že *nechce písať ľavou rukou, ale že ho predsa ešte stále svrbí dlaň*. Na tento svoj výrok sa teraz už osemdesiatpiatnik A. Ferko iba zasmial a svojim pozitívnym duchom podobnú náladu vytvoril aj medzi prítomnými, členmi rodiny, kamarátmi, kolegami a literárnymi vedcami, ktorí spolu s ním oslávili jeho úctyhodné narodeniny. Všetkým prítomným ÚKVS daroval po jednom exemplári bibliografie s podpisom oslávenca.

Novi Sad iz 1985. godine, kada su o Ferkovom književnom delu govorili Jan Kmeč, Mihal Harpanj, Mihal Đuga, Viťazoslav Hronjec, kao i sam Ferko, koji je rekao da zbog svojih obaveza kao lekar ima malo vremena za književno stvaralaštvo i da ne želi da piše *levom rukom*, ali da ga ipak *još uvek svrbí dlan*. Na taj svoj komentar se sada već osamdesetpetogodišnji Andrej Ferko samo osmehnuo, a svojim pozitivnim stavom je sličnu atmosferu stvorio i u publici, kod prijatelja, kolega, među članovima rodbine i književnim kritičarima koji su zajedno s njim proslavili njegov rođendan. Prisutnima je ZKVS podelio po jedan primerak sa svojeručnim potpisom slavljenika.

Zborník prác z V. konferencie muzikológov a hudobných odborníkov

Jedným z najdôležitejších výsledkov muzikologických konferencií sú zborníky prác, ktorých počet, vrátane toho najnovšieho, je úhrnne päť. Zborníky v súlade s jednotlivými témami konferencií systematicky a dôkladne dokumentujú odborné texty, ktoré sú výsledkom výskumnej činnosti vyzvaných účastníkov konferencií, ako aj závery konferencií, ktoré sa raz definované stávajú predmetom ďalších postupov s cieľom ich realizácie a uplatnenia v praxi.

Najnovší zborník obsahuje texty desiatich autorov, ktorí sa z rôznych aspektov zamerali na tému konferencie – *60 rokov hudobnej produkcie Rádia Nový Sad*. Na tvorbu niektorých osobností, v tomto pre Slovákov významnom médiu, sa zamerali Juraj Ferík, ktorý písal o pôsobení svojho otca Juraja Ferika st. v Novosadskom rozhlas, tiež Marina Kováčová, ktorá analyzovala tvorbu slovenského skladateľa Tibora Andrašovana, ktorý na pozvanie Novosadského rozhlasu vytvoril pozoruhodný počet úprav slovenských ľudových piesní. Podrobné údaje o jeho diele sú hodnotnou prílohou k autorkinmu príspevku. Taktiež sa o celkovom rozvoji slovenskej hudobnej produkcie Novosadského rozhlasu zo svojho aspektu zmienili: dlhoročná hudobná redaktorka Kvetoslava Benková, zodpovedná redaktorka slovenskej redakcie Milina Florianová a zodpovedný redaktor hudobného programu Anđelko Maletić.

O Novosadskom rozhlasu však hovorili aj účastníci, ktorí neboli priamo zapojení do práce tohto média, ale mali príležitosť skúmať dopad a výsledky jeho činnosti. Mimoriadnu úvahu na tému *Tradícia ako hodnota – tradícia ako problém* predstavil Michal Babiak, docent Katedry estetiky UK v Bratislave, tiež osobnosť slovenskej vojvodinskej kultúry Vladimír Valentík, ktorý do zborníka prispel textom *Rocková scéna vojvodinských Slovákov a Novosadský rozhlas*. Do tretice, v Zborníku je pútavý text o tom, ako Novosadský rozhlas kedysi vnímali Slováci z Rumunska. Text a výskum, ktorý podpisuje Jozef Zifčák, obsahuje aj odpis rozhovorov s Nadlačanmi, ktorým hudba Novosadského rozhlasu utkvela v pamäti a ktorú si aj teraz radi zaspievajú.

Na podnet a porovnanie je do zborníka zaradený aj príspevok o Slovenskom rozhlas, presnejšie o organizačnej štruktúre a hudobnej produkcii jeho Centra hudby, ktorý na zverejnenie poskytol Tomáš Boroš, tím líder redaktorov tohto Centra.

Zborník je ilustrovaný fotografiami, ktoré vznikli na výstave, ktorú Rádio Vojvodiny usporiadalo pri príležitosti osláv 60. výročia, tiež obsahuje fotogalériu z V. konferencie. Osobitnou prílohou je DVD z vystúpenia Slovenského kvarteta, ktoré usporiadalo koncert v Štúdiu M v deň konferencie a na ktorom predviedlo diela slovenských súčasných autorov.

Zbornik radova sa Pete konferencije muzikologa i muzičkih stručnjaka

Jedan od najznačajnijih rezultata muzikoloških konferencija jesu ukupno pet zbornika stručnih radova, koji u skladu sa temom pojedinih konferencija sistematski dosledno dokumentuju istraživanja učesnika konferencija. Jednom definisani zaključci postaju predmet daljeg postupanja, odnosno realizacije i primene u praksi.

Najnoviji zbornik sadrži tekstove deset autora koji su temu konferencije, *Šezdeset godina muzičke produkcije Radio Novog Sada*, sagledali iz više uglova. Na stvaralaštvo nekih od ličnosti u ovom za Slovake vrlo značajnom mediju, svoju pažnju usmerio je Juraj Ferik ml., pišući o delovanju svog oca, Juraja Ferika st. u Radio Novom Sadu. Marina Kovač je analizirala stvaralaštvo slovačkog kompozitora Tibora Andrašovana, koji je na poziv Radija napravio aranžmane velikog broja slovačkih narodnih pesama. Svoj rad dopunila je detaljnim i vrlo značajnim podacima o radu poznatog kompozitora. O ukupnom razvoju slovačke muzičke produkcije Radija sa svoje tačke gledišta govorili su i dugogodišnja muzička urednica Kvetoslava Benka, odgovorna urednica slovačke redakcije Milina Florijan i odgovorni urednik muzičkog programa Anđelko Maletić.

O Radio Novom Sadu govorili su i učesnici konferencije koji nisu bili uključeni u rad tog medija, ali su imali priliku da se bave njegovim uticajem na slušaoce i rezultatima delovanja. Izvanredan prilog na temu *Tradicija kao vrednost – tradicija kao problem* imao je Mihal Babjak, docent na Katedri za estetiku UK u Bratislavi, zatim Vladimir Valenčik, koji se aktivno bavi slovačkom vojvodanskom kulturom, u zborniku je njegov rad na temu *Rok scena vojvodanskih Slovačka i Novosadski radio*. Interesantan je i prilog koji govori o tome kako su Radio Novi Sad u prošlosti doživljavali Slovaci u Rumuniji. Tekst i istraživanje autora Jozefa Zifčaka sadrže i prepis razgovora sa Nadlačanima koji pamte emitovane pesme koje i danas rado zapevaju.

Kao podsticaj, a i za upoređivanje, u zbornik radova uvršćen je i prilog o Slovačkom radiju, tačnije o organizacionoj strukturi i muzičkoj produkciji njegovog Centra muzike. Tekst je za štampu prosledio Tomáš Boroš, rukovodilac tima urednika Centra.

Zbornik je ilustrovan fotografijama nastalim na izložbi koju je Radio Vojvodine priredio prilikom svoje šezdesete godišnjice, a tu je i foto-galerija sa Pete konferencije. Poseban prilog jeste snimak Slovačkog kvarteta (DVD izdanje) koji je na dan konferencije u Studiju M priredio koncert, izvodeći dela savremenih slovačkih autora.

VI. konferencia muzikológov a hudobných odborníkov

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov a Komisia pre hudobnú činnosť Výboru pre kultúru NRSNM usporiadali v sobotu 11. decembra 2010 v poradí šiestu konferenciu muzikológov a hudobných odborníkov.

Tohtoročná konferencia venovaná hudobnému životu Slovákov vo Vojvodine sa niesla v znamení inovačných metód v hudobnej pedagogike. Jej cieľovou skupinou boli tentokrát učitelia hudobnej kultúry, ktorých poslaním je predovšetkým vytvárať priamy a pozitívny vzťah detí k hudbe, rozvíjať ich hudobný vkus a celkovú hudobnú problematiku predstaviť im zrozumiteľným a prijateľným spôsobom. V dobe, ktorú charakterizuje predovšetkým rýchly technologický rozvoj a tendencia k unifikácii kultúry, potrebné je vyhľadávať nové, účinnejšie a deťom prijateľnejšie spôsoby výuky hudobnej kultúry v záujme jej lepšieho pochopenia a využitia.

Prvý príspevok na konferencii predniesla Mr. Emilija Stankovićová, profesorka Hudobnej akadémie Univerzity v Novom Sade na tému *Staré a nové programy výučby hudobnej kultúry a ich uplatnenie v pedagogickej praxi*. Tento hodnotný príspevok prítomných uviedol do celkovej problematiky rozvoja hudobnej pedagogiky na týchto priestoroch, lebo si profesorka posvietila na najdôležitejšie osobnosti a publikácie v tejto oblasti, tiež porovnávala ciele niekdajších programov výuky tejto disciplíny s aktuálnym stavom, ktorý je podľa jej slov jednoznačne nepravý. Totiž, hudobná kultúra ako taká spolu s výtvarnou kultúrou zaberá v dnešnej výuke začínúc šiestym ročníkom základných škôl iba jednu vyučovaciu hodinu týždenne, nehovoriac o tom, že zbory a orchestre na školách nepatria už do povinných predmetov. V diskusii zazneli kritické tóny adresované na takéto nepravé trendy pre výuku hudobnej kultúry a dohodnuté bolo, že zloženie VI. konferencie postúpi na kompetentné inštitúcie iniciatívu, aby sa vyhľadávali spôsoby ako prinavrátiť zborovú a orchestrálnu činnosť do škôl, ktorá je pre menšinové vyučovanie mimoriadne dôležitá.

Príspevkom o tom, v ktorých školách sa dnes vyučuje hudobná kultúra po slovensky, kto sú prednášatelia, aké majú vzdelanie a k akým výsledkom sa dopracovali za posledné roky, podal mladý hudobný pedagóg Mgr. Pavel Tomáš ml. Ide o vzácne štatistické údaje, ktoré odzrkadľujú stav na školách a ktoré hovoria v prospech toho, že hudobnú kultúru po slovensky prednášajú hlavne vysokoškolsky vzdelaní pedagógovia, ktorí sú za svoju prácu na rôznych pokrajinských a republikových súťažiach vysoko ocenení.

O najnovších učebniciach hudobnej kultúry po slovensky, ktoré vydal Ústav pre učebnice z Belehradu, sa zmienila autorka nejednej z nich Mariena Stankovićová-Kriváková.

Šesta konferencia muzikologa i muzičkih stručnjaka

Zavod za kulturu vojvodanskih Slovačka i Komisija za muzičku delatnost Odbora za kulturu NSSNM organizovali su u subotu, 11. decembra 2010. godine konferenciju muzikologa i muzičkih stručnjaka, šestu po redu.

Ovogodišnja konferencija posvećena muzičkom životu Slovačka u Vojvodini bavila se pitanjima inovativnih metoda u muzičkoj pedagogiji. Njena ciljna grupa bili su nastavnici i profesori muzičke kulture, čija je uloga prvenstveno da stvore pozitivan odnos dece prema muzici, da na pravi način razvijaju njihov muzički ukus, kao i da celokupnu muzičku problematiku predstavljaju učenicima na jednostavan i prijemljiv način. U vremenu koje karakteriše prevashodno brz tehnološki razvoj i unificirana kultura, potrebno je tražiti nove, efikasne i deci bliske forme učenja muzičke kulture, u cilju njenog boljeg razumevanja i korišćenja – istakla je direktorka ZKVS, Milina Sklabinski, ujedno osnivač i organizator muzikoloških konferencija Slovačka u Srbiji.

Prvi prilog na konferenciji imala je mr Emilija Stanković, profesorka Akademije umetnosti Univerziteta u Novom Sadu na Departmanu muzičkih umetnosti na temu *Stari i novi programi nastave muzičke kulture i njihova primena u pedagoškoj praksi*. Profesorka je uvela prisutne u problematiku razvoja muzičke pedagogije na ovim prostorima, govoreći o najznačajnijim ličnostima i publikacijama iz ove oblasti i upoređujući ciljeve nekadašnjih nastavnih programa ove discipline sa aktuelnim stanjem koje je prema njenim rečima nedvosmisleno nepovoljno. Reč je o tome da se za muzičko obrazovanje, a slično je i sa likovnim obrazovanjem, u današnjoj nastavi, počevši od šestog razreda osnovne škole, izdvaja samo jedan školski čas nedeljno, i da hor i orkestar u školama ne spadaju u obavezne predmete, a tome se poklanja neznatna pažnja. Negativne kritike čule su se i u diskusiji o lošim trendovima u nastavi muzičke kulture, te je dogovoreno da sastav Šeste muzikološke konferencije kompetentnim institucijama prosledi inicijativu da pronađu način kako da se horovi i orkestri ponovo vrate u škole, jer je za nastavu u manjinskim školama ta vrsta rada izuzetno značajna.

Prilog na temu ko u današnjim školama predaje muzičku kulturu na slovačkom jeziku, ko su učitelji, kakvo je njihovo obrazovanje i kakvi su rezultati njihovog rada poslednjih godina, pripremio je mladi muzički pedagog Mgr. Pavel Tomáš ml. Statistički podaci koji prikazuju stanje u školama veoma su dragoceni i govore o tome da muzičku kulturu u školama na slovačkom jeziku predaju uglavnom fakultetski obrazovani pedagozi koji na raznim pokrajinskim i republičkim takmičenjima dobijaju za svoj rad visoke ocene.

O najnovijim udžbenicima muzičke kulture na slovačkom

Šlo o prehľad učebníc pre 1. až 5. ročník základných škôl, ktoré charakterizuje obsahová, ale aj vizuálna kvalita. Učebnice spravidla obsahujú celky späté s európskou hudbou, hudbou nacionálnou srbskou a slovenskou, ale aj hudbou slovenskej národnostnej menšiny v Srbsku, čo spolu s hudobnoteoretickými zásadami tvorí náročnú látku, ktorú často pre nedostatok vyučovacieho času nie je možné realizovať.

Príspevok Mgr.art. Tomáša Boroša PhD. ArtD., ktorý hovoril pred Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, sa zamerával na východiská a zásady efektívnej hudobnej výchovy. Prednášajúci sa vo svojom príspevku zamerával na súčasné metódy, ktoré sa v hudobnej pedagogike využívajú na Slovensku a ktoré hlavne vyznačuje rozvíjanie empatie a aktívneho vnímania hudby všetkými žiakmi. Okrem teoretických zásad, prítomní si vyskúšali aj praktické cvičenie analýzou skladby C. Saint-Saënsa z cyklu Karneval zvierat.

Tohtoročná konferencia však na rozdiel od tých predchádzajúcich mala aj praktickú časť. Totiž, hovoriť o inováčných metódach v hudobnej pedagogike by bez praktických ukážok nebolo možné, a tak sa v poobedňajšom bloku s dielňou k téme predstavila eminentná odborníčka Dr. Eva Jenčková z Českej republiky. Dr. Jenčková, ktorá rozvinula vlastné metódy hudobnej výchovy, vychádza zo zásady, že sa hudba má učiť hudbou a preto štvorhodinový workshop zapojil aktívne všetkých účastníkov do početných hudobno-pohybových ukážok. Dr. Jenčková poukázala v prvom rade na nevyhnutnosť prispôsobenia látky vekovej skupine a na zapájanie každého žiaka do vyučovacieho procesu určením takých úloh, ktoré ich zaujmú a privedú k aktívnemu vnímaniu hudby. V takom procese sú aj teoretické poznatky iba záverom k určitej praktickej činnosti a nie faktami, ktoré je potrebné naučiť sa bez ich praktického poznania či uplatnenia. Na tieto účely Dr. Jenčková rozvinula aj vlastné pomocné hudobné nástroje vyrobené z kvalitného rezonančného dreva, ktoré vo vyučovacom procese používa. Tak sa v hudobnom inštrumentári našli rapkáčiky, drevené vajíčka, tenké paličky...

Skutočne nadchýnajúci a inšpiratívny prístup k hudobnej výuke nadchol aj vyše dvadsať účastníkov VI. konferencie, ktorí si okrem teoretických tentokrát sebou odniesli i praktické poznatky, ktoré značne prispievajú k obohateniu ich budúcej výuky na školách. Vzhľadom na to, že sú vzdelávacie dielne Dr. Jenčkovej akreditované Ministerstvom vzdelávania Českej republiky, účastníci workshopu získali aj hodnotné certifikáty.

jeziku u izdanju Zavoda za udžbenike u Beogradu govorila je Marijena Stanković-Krivak, i sama autorka nekoliko takvih udžbenika. Udžbenike od prvog do petog razreda osnovne škole karakteriše kvalitet i po pitanju sadržaja, a i kada je reč o njihovom izgledu. Udžbenici po pravilu sadrže delove o evropskoj muzici, o nacionalnoj srpskoj i slovačkoj muzici, ali i o muzici slovačke nacionalne manjine u Srbiji, što zajedno sa principima teorije muzike čini materiju prilično zahtevnom, ali zbog nedostatka vremena često nije moguće obraditi je u nastavi.

Prilog Mgr. art. Tomaša Boroša Phd.Art., predstavnika Pedagoškog fakulteta Univerziteta Komenskog u Bratislavi, govorio je o polaznim osnovama i principima efektivnog muzičkog obrazovanja. Predavač je u svom prilogu naglasak stavio na savremene metode koje se koriste u muzičkoj pedagogiji u Slovačkoj, koje uglavnom karakterišu razvijanje empatije i aktivno doživljavanje muzike od strane svih učenika. Osim teoretskih principa, prisutni su imali i praktične vežbe u obliku analize kompozicije Kamija Sen-Sansa iz ciklusa Karneval životinja.

Ovogodišnja konferencija je, za razliku od predašnjih, imala i praktični deo. Pošto vlada mišljenje da o inovacionim metodama nije moguće govoriti bez praktičnog rada, u popodnevnom bloku praktičnim radom prisutnima se predstavila eminentna stručnjakinja dr Eva Jenčkova iz Češke republike. Dr Jenčkova je razvila vlastite metode muzičkog obrazovanja, polazeći od principa da „muziku treba učiti muzikom“, pa je tokom četiri sata, koliko je radionica trajala, uključila sve učesnike u svoje brojne muzičke oglede. Pre svega, ukazala je na neophodnost da materija koja se obrađuje bude prilagođena uzrastu dece i da svaki učenik mora da bude deo nastavnog procesa preko zadatka osmišljenih tako da ih gradivo zainteresuje i dovede u stanje kada se muzika aktivno prima i usvaja. U takvom procesu rada teoretska znanja postaju rezultat konkretnog praktičnog rada, a ne tek činjenice koje treba da se savladavaju i uče bez praktične spoznaje ili bez primene. Dr Jenčkova je razvila i vlastite pomoćne muzičke instrumente izrađene od kvalitetnog rezonantnog drveta koje koristi u nastavnom procesu. Tako su se u muzičkom instrumentariju našle čegrtaljke, drvena jaja, tanki štapići i dr.

Bio je to u pravom smislu pažnje vredan i inspirativan pristup muzičkom obrazovanju koji je oduševio učesnike Konferencije. Osim teoretskog znanja, prisutni su ovoga puta poneli sa sobom i praktično znanje kojim će obogatiti svoj budući rad sa učenicima. S obzirom na to da je obrazovna radionica dr Jenčkove akreditovana od strane Ministarstva Češke republike, njeni učesnici su na kraju dobili i vredne sertifikate.

Stalo sa na današnji dan – audio- a videoreportáže o kultúre Slovákov vo Vojvodine

S podporou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, ÚKVS a jeho mladý tým externých spolupracovníkov zhotovili šest audio- a videoreportáží o alternativním umění slovenské vojvodinské mládeže.

Projekt pomenovaný *Stalo sa na dnešný deň – audio- a videoreportáže o kultúre Slovákov vo Vojvodine* mal za cieľ poskytnúť príležitosť mladým Slovákom z Vojvodiny zdokonaľovať svoje zručnosti, vzbudiť záujem o vlastnú minulosť a súčasnosť a umožniť im prakticky uplatňovať získané poznatky. Produkcii predchádzal terénny výskum z oblasti zapájania sa mládeže do obsahov kultúry, z ktorého sa vychádzalo pri výbere obsahu nahraných šiestich krátkych televíznych a rozhlasových balíkov. Reportáže zachytávajú súčasnú tvorbu a umenie mladých Slovákov vo Vojvodine a zároveň predstavujú portréty predstaviteľov tunajšej alternatívnej scény, ako aj názor odborníkov (žurnalistov, sociológov, profesorov manažmentu kultúry) na danú problematiku. Produkcia je spracovaná podľa modelu vysielania *Stalo sa na dnešný deň*.

Realizáciu projektu zorganizoval Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov a jeho aktivity sa uskutočnili spoločne s externým projektovým tímom v zložení:

Anna Gašparovská, koordinátorka projektu a novinárka
Stevan Lenhart, odborný konzultant
Vladimír Lenhart, autor scenára a novinár
Marta Pavčoková, moderátorka
Boris Havran, montáž a technická podpora
Dejan Ljamić, kamera
Jaroslav Zima, hudba

Reportáže predstavujú alternatívne a undergroundové umenie vojvodinských Slovákov (na deň 24. januára), fanzíny ako spôsob alternatívnej komunikácie (na deň 2. septembra), subkultúru a vizuálnu alternatívu (na deň 9. novembra), elektroalternatívu na Dolnej zemi (na deň 25. júna), mainstreamový komiks (na deň 30. augusta) a Kovačickú manifestáciu alternatívnych reakcií KOMAR (na deň 31. decembra). Taká podoba produkcie je vhodná na premietanie v slovenských rozhlasových a televíznych médiách a zároveň zaujímavý inovatívny obsah aj pre webovú prezentáciu na portáli kultúry dolnozemských Slovákov.

Realizáciou tohto projektu ÚKVS z jednej strany umožnil študentom žurnalistiky, mladým kameramanom, technikom, novinárom... odborne sa zdokonaľovať a prakticky uplatňovať svoje zručnosti a z druhej strany umožnil prezentáciu mladých umelcov z radov vojvodinských Slovákov a prispel k podpore ich tvorby a súčasného umeleckého prejavu.

Dogodilo se na današnji dan – audio i video reportaže o kulturi Slovaka u Vojvodini

Uz podršku Ureda za Sloake koji žive u inostranstvu, ZKVS i njegov mladi tim eksternih saradnika napravio je šest audio i video reportaža o alternativnoj umetnosti slovačke vojvođanske omladine.

Projekat nazvan *Desilo se na današnji dan – audio i video reportaže o kulturi Slovaka u Vojvodini* bio je prilika za mlade Sloake u Vojvodini da usavrše svoje veštine, zainteresuju se za svoju prošlost i sadašnjost i počnu praktično da primenjuju stečeno znanje. Produkciji je prethodilo istraživanje na terenu u sferi uključivanja omladine u sadržaje kulture, a njegovi rezultati bili su polazna osnova pri izboru sadržaja šest snimljenih kratkih televizijskih i radijskih paketa. Reportaže su se odnosile na savremeno stvaralaštvo i umetnost mladih Slovaka u Vojvodini, istovremeno prikazujući i portrete predstavnika ovdašnje alternativne scene, kao i mišljenje stručnjaka (žurnalista, sociologa, profesora menadžmenta kulture) o datoj problematici. Produkcija je obrađena po modelu emisije *Dogodilo sa na današnji dan*.

Realizaciju projekta organizovao je ZKVS, a njegove aktivnosti ostvarene su zajedno sa eksternim timom projekta u sledećem sastavu:

Ana Gašparovski, koordinatorka projekta i novinarka
Stevan Lenhart, stručni konsultant
Vladimir Lenhart, autor scenarija i novinar
Marta Pavčok, moderatorka
Boris Havran, montaža i tehnička podrška
Dejan Ljamić, kamera
Jaroslav Zima, muzika

Reportaže predstavljaju alternativnu i andergraund umetnost vojvođanskih Slovaka (24. januara), fanzine kao način alternativne komunikacije (2. septembra), supkulturu i vizuelnu alternativu (9. novembra), elektroalternativu na Donjoj zemlji (25. juna), mejnstrim strip (30. avgusta) i *Kovačicku manifestaciju alternativnih reakcija KOMAR* (31. decembra). Takav oblik produkcije pogodan je za emitovanje u slovačkim radijskim i televizijskim medijima, a on istovremeno donosi interesantan inovativni sadržaj i na portal kulture Slovaka iz Srbije, Mađarske i Rumunije.

Realizacijom projekta ZKVS je s jedne strane omogućio studentima žurnalistike, mladim kameranima, tehničarima i novinarima da se usavršavaju i praktično koriste svoje veštine, a s druge strane je pomogao da se mladi umetnici iz redova vojvođanskih Slovaka javnosti predstave, podržao je njihovo stvaralaštvo i savremeni umetnički izraz.

Aj v roku 2010 ÚKVS venoval veľkú pozornosť prezentácii kultúry vojvodinských Slovákov a usporiadal rad akcií s rôznorodým umeleckým programom. Tak v prípade akcií, ktoré sa konali v samotnom Ústave, ako aj v prípade akcií, ktoré prebiehali v iných prostrediach, ÚKVS sa viedol zásadou poriadať udalosti tak, aby v sebe zahŕňali inovatívny a kreatívny ráz, a aby zaujali rôzne cieľové skupiny. Akcie týkajúce sa tak ochrany kultúrneho dedičstva, ako aj rozvoja nových ideí a súčasnej tvorby, charakterizovali inovačné tendencie a kreatívne myslenie ako potenciálne mechanizmy na uskutočnenie dlhodobého zámeru ÚKVS – afirmovať špecifiká a osobitosti slovenskej vojvodinskej kultúry v čím širších rámcoch.

Tak sme sa stali partnermi niektorých celomenšinových festivalov a priniesli novú kvalitu najmä festivalu slovenskej populárnej hudby *Zlatý kľúč*, ako aj festivalu populárnej hudby pre deti *Letí pieseň, letí*, zároveň sme boli partnermi festivalu dolnozemskej Slovákov *Na jarmoku*, ktorý sa konal v Rumunsku a na podujatí *Kultúra cez čas* sme získali ocenenie Ochrancu tradícií. Keď ide o výstavnú činnosť, predovšetkým sme pokračovali v reštaurovaní obrazov Zuzky Medvedovej, no predstavili sme aj výstavu z Bienála ilustrácií *Bibiana*, ako aj dielo, obrazy mladej autorky Jarmily Sabovej z cyklu *Tiché momenty*. Usporiadali sme rad večierkov, na ktorých sa premietali filmy (Cyklus slovenských filmov v ÚKVS), prezentovali knižné vydania, oslavovali jubileá a vcelku promovali našu slovenskú kultúru.

ZKVS je i u toku 2010. godine veliku pažnju posvetio prezentaciji kulture vojvođanskih Slovaka i organizovao niz akcija sa različitim umetničkim programima. Bez obzira na to da li su se akcije odvijale u Zavodu, ili u nekim drugim sredinama, vodeći princip pri organizovanju tih događaja bio je njihov inovativni i kreativni karakter i mera u kojoj su različite ciljne grupe zainteresovane za njih. Akcije organizovane u cilju zaštite kulturnog nasleđa ili razvijanja novih ideja i savremenog stvaralaštva bile su obeležene inovacionim tendencijama i kreativnim razmišljanjem, kao potencijalnim mehanizmima za ostvarivanje planirane uloge ZKVS na duge staze – afirmacija specifičnosti i osobnosti slovačke vojvođanske kulture u što širim okvirima. Tako smo postali partneri nekih festivala manjinskih grupa i doneli novi kvalitet, naročito kada je u pitanju festival slovačke popularne muzike *Zlatý kľúč* (Zlatni ključ), pa i festival popularne muzike za decu *Letí pieseň, letí* (Leti pesma, leti), a bili smo i partneri festivala Slovaka iz Donje zemlje (Srbije, Mađarske i Rumunije) *Na jarmoku* (Na vašaru), održanog u Rumuniji. U okviru programa *Kulturni vremeplov* poneli smo titulu Zaštitnika tradicije. U sferi likovne umetnosti pre svega smo nastavili sa restauracijom slika Zuzke Medvedove, priredili smo i izložbu sa Bijenala ilustracija *Bibiana*, predstavili smo slike mlade autorke Jarmile Sabo iz ciklusa *Trenuci tišine*. Organizovali smo niz filmskih večeri (Ciklus slovačkih filmova u ZKVS) na kojima smo predstavljali i knjige, proslavljali jubileje i prezentovali slovačku kulturu uopšte.

CELOMENŠINOVÉ FESTIVALY, MANIFESTÁCIE A OSLAVY JUBILEÍ

S cieľom poskytnúť logistickú pomoc a vplývať na zvyšovanie kvality jednotlivých celomenšinových festivalov, ale aj manifestácií, ktorými sa aj v tomto roku oslavoval rad jubileí, ÚKVS sa rôznymi spôsobmi podieľal na ich realizácii. V Májaku uvádzame spôsoby, akými sme prispeli k niektorým festivalom a podujatiam.

Divadelný vavrín – Počas deviatich dní na dvoch scénach Slovenského vojvodinského divadla v Petrovci odznelo 9 súťažných predstavení zo Starej Pazovy a Pivnice (ktoré pre prehliadku prichystali dve inscenácie), Kulpína, Kysáča, Silbaša, Kovačice, Padiny, tiež tri hosťujúce predstavenia (z Popradu, Levoče a Budapešti), a mnohé sprievodné podujatia. Cenu Divadelný vavrín v roku 2010 získalo Divadlo VHV z Kovačice za inscenáciu *Rodinných príbehov* Biljany Srbljanovičovej v réžii Danky Hrieškovej.

Novinkou tohtoročnej prehliadky bolo aj sústreďenie poroty s divadelníkmi s cieľom predebatovať divadelné stvárnenie, odborne zhodnotiť kvalitu inscenácií a všeobecne usmerniť hercov a režisérov k ďalšiemu rozvoju a zveľadeniu svojej práce. V tom zmysle účasť odborníka zo Slovenska P. Janku finančne zabezpečil Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov. Okrem iného Mgr. Peter Janku vo svojej obsiahlej správe z Divadelného vavrína uvádza:

„Z hľadiska zachovania kultúry a najmä jazyka, je divadlo veľmi vhodným prostriedkom. Z tohto pohľadu by nebolo na škodu uvažovať nad niečím, ako je zavedenie napríklad hodín *dramatickej výchovy* v rámci výuky slovenského jazyka, kde by sa najmä mladí ľudia stretávali so slovenským jazykom v jeho žitej forme – v situáciách. Odtiaľ je len krôčik k divadlu, ktoré by tak našlo svoje silné výchovné zázemie. Divadelný vavrín by potom už len zbieral plody toho, čo sa na školách zasialo do mladých vojvodinských Slovákov.“

Keď ide o festivaly venované divadelníctvu, ÚKVS podporil 16. divadelné inscenácie dolnozemskej autorov a prispel k vydaniu sprievodného katalógu.

FESTIVALI MANJINSKIH GRUPA, MANIFESTACIJE I PROSLAVE JUBILEJA

U cilju pružanja logističke podrške i u želji da se utiče na podizanje kvaliteta pojedinih festivala manjinskih grupa, kojima su i ove godine obeležavani razni jubileji, ZKVS je na razne načine učestvovao u njihovoj realizaciji. O našem doprinosu ostvarivanju nekih festivala i manifestacija govorimo i u Majaku.

Divadelný vavrín (Pozorišni lovor) – Za devet dana na dvema scenama Slovačkog vojvođanskog pozorišta u Petrovcu odigrano je devet takmičarskih predstava iz Stare Pazove i Pivnice (po dve predstave), zatim iz Kulpína, Kisača, Silbaša, Kovačice, Padine, bila su i tri gostovanja (iz Poprada, Ljevoče i Budimpešte), a priređene su i mnoge propratne manifestacije. Nagradu Pozorišni lovor za 2010. godinu dobilo je Pozorište VHV iz Kovačice za inscenaciju *Porodičnih priča* Biljane Srbljanović u režiji Danke Hriješik.

Na ovogodišnjoj smotri kao novost organizovani su susreti žirija sa akterima predstava, pri čemu su se vodile diskusije o njima, stručno je ocenjen kvalitet inscenacija, a glumci i režiseri su usmereni na dalji razvoj i unapređivanje rada u pozorištu. Smotri je prisustvovao i gost iz Slovačke Mgr. Peter Janku, čiji dolazak je finansijski obezbedio Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka. Pored ostalog, Peter Janku u svom opsežnom izveštaju sa manifestacije Divadelný vavrín navodi:

„Pozorište je vrlo zahvalno ako se posmatra sa aspekta očuvanja kulture, a naročito jezika. Zato bi bilo od velike koristi razmišljati o tome da se u školu uvedu, na primer, časovi *dramskog obrazovanja* u okviru nastave slovačkog jezika, gde bi pre svega mladi ljudi bili u prilici da se sa slovačkim jezikom sretnu u obliku u kojem on živi – u situacijama. Odatle je samo mali korak do pozorišta koje bi imalo vrlo jaku vaspitnu zaleđinu. Smotra *Divadelný vavrín* bi posle izvesnog vremena mogla da ubire plodove onoga što bi se u mlade vojvođanske Slovačke na taj način posejalo u školama.“

Kada su u pitanju festivali posvećeni pozorištu, ZKVS je podržao Šesnaeste pozorišne inscenacije slovačkih autora iz Donje zemlje i učestvovao u izdavanju prigodnog kataloga.

30. festival populárnej hudby Zlatý klúč – ÚKVS bol spoluorganizátorom 30. ročníka festivalu Zlatý klúč a v tom zmysle bolo našim ústredným zámerom dodržať heslo, ktoré sme pred festivalom propagovali – Oslávme tridsiatku s novými slovenskými hitmi. Organizátori sa zhodli na tom, že najvhodnejšou oslavou tridsiatky bude vyjadrenie vďaka zakladateľom tohto festivalu tým, že sa podnietia nové hudobné sily a vyprodukujú kvalitné slovenské populárne žánre, ktoré oslovia čím širšiu verejnosť.

Festival vynikal predovšetkým hudobnou zložkou, ale aj mimoriadnym vizuálnym riešením. Odznelo 12 žánrovo odlišných hudobných skladieb, ktorých hudobnú produkciu podpisuje uznávaný klavirista a producent Aleksandar Banjac, zatiaľ čo vizuálnu stránku podpisuje Ljubiša Sremčević. Obsahovo a technicky kvalitnú prípravu na scéne dotvorili skvelí interpreti, tak tí skúsení, ako aj tí, ktorí na festivale debutovali. Všetkých vyznačovala zanosť a odhodlanosť podať ten najlepší hudobný výkon a scénický prejav, ktorý zapôsobil tak na divákov v sieni, ako aj na televíznych divákov. Že tomu bolo tak, dosvedčí aj fakt, že prostredníctvom sms hlasovania v priebehu pol hodinky prišlo vyše 2 000 sms-iek, ako aj to, že diváci v sieni vedeli odmeniť interpretov úprimným potleskom.

Revuálna časť festivalu patrila speváčke zo Slovenska Kristíne, o ktorej sa naša verejnosť dozvedela najmä po jej účasti na tohtoročnom Eurosongu, keď vystúpila s pesničkou *Horehronie*. Práve *Horehronie* zaznelo aj na festivale Zlatý klúč a na základe reakcií publika, ako aj samotného tímu zo Slovenska, zdá sa na obojstranné potešenie.

Kristína počas svojho pobytu v Srbsku navštívila aj SKUD P. J. Šafárika, ktorý jej pri tejto príležitosti predviedol modifikovanú choreografiu *Horehronských dupákov* a pravdepodobne po prvýkrát pesnička *Horehronie* zaznela aj v ľudovej úprave.

Súťažný ráz festivalu bol v tomto ročníku motivačným faktorom. Bolo tomu tak aj z toho dôvodu, že členmi poroty boli uznávaní hudobníci a predstavitelia hudobných scén zo Srbska a zo Slovenska – Tanja Banjanin, Martin Kavulič a Ervin Malina. Porota rozhodovala o najlepšej interpretácii, ako aj o najlepších skladbách. Cenu za najlepšiu interpretáciu získala Ava Mária Zdravkovićová, spievala pieseň *To život je* autorky Maríny Kaňovej. Jej precítená, presvedčivá a nanajvýš pôsobivá interpretácia nenechala ľahostajnými ani prítomných v sieni DK v Selenči a tak táto skladba získala aj cenu obecnstva. Zároveň skladba *To život je* sa stala absolútnym víťazom festivalu Zlatý klúč 2010, lebo sa jej od všetkých členov poroty dostal najväčší počet bodov. Jej autorka, talentovaná hudobníčka a zároveň autorka textu Marína Kaňová z Petrovca, si z festivalu odniesla domov Zlatý klúč a finančnú odmenu.

ÚKVS je vydavateľom CD s novými 12 skladbami z 30.

30. festival popularne muzike Zlatý klúč (Zlatni ključ) – ZKVS bio je suorganizator 30. festivala Zlatý klúč i u tom smislu smo se trudili da ne odustanemo od devise koju smo ranije sebi zadali i koju smo propagirali – Tridesetogodšnjicu festivala obeležavamo pevajući nove slovačke hitove. Organizatori su se složili da će primerena proslava jubileja festivala biti ako njegovim osnivačima odamo priznanje tako što ćemo nove muzičke snage podsticati da produkuju kvalitetne slovačke popularne žanrove koje će prihvatiti i šira javnost.

Na festivalu je pre svega bila izvanredna muzika, koju su pratila izuzetna vizuelna rešenja. Opevano je dvanaest žanrovski različitih kompozicija, čiju muzičku produkciju potpisuje priznati pijanista i producent Aleksandar Banjac, a za vizuelni ugođaj pobrinuo se Ljubiša Sremčević. Sadržajno i tehnički kvalitetnu pripremu nastupa dogradili su izvrsni interpretatori, kako oni iskusni, tako i oni koji su na festivalu pevali prvi put. Sve njih krasilo je oduševljenje i rešenost da i muzički i scenski daju najviše od sebe, što je dakako delovalo i na publiku u sali, kao i na televizijske gledaoce. O tome najbolje govori činjenica da je prilikom glasanja za pola sata poslato više od 2.000 SMS poruka, kao i to da je publika u sali umela da nagradi interpretatore iskrenim aplauzom.

U revijalnom delu festivala učestvovala je pevačica iz Slovačke, Kristina, o kojoj je naša javnost najviše mogla da sazna nakon njenog nastupa na ovogodišnjem Evrosongu, gde je nastupila sa pesmom *Horehronie*, a upravo nju izvela je i na festivalu Zlatý klúč, na zadovoljstvo publike u sali i njenog tima iz Slovačke.

Kristina je za vreme boravka u Srbiji posetila i SKUD „P. J. Šafarik“, gde je u njenu časť folklorna grupa izvela modifikovanu koreografiju *Horehronské dupáky*, a tada je i pesma *Horehronie* verovatno prvi put otpevana kao narodna pesma.

Takmičarski deo festivala imao je ove godine motivacioni karakter. Razlog za to nalazimo u činjenici da su članovi žirija bili priznati muzičari i predstavnici muzičke scene iz Srbije i Slovačke: Tanja Banjanin, Martin Kavulič i Ervin Maljina. Žiri je odlučivao o najboljoj interpretaciji, kao i o najboljim kompozicijama. Nagradu za najbolju interpretaciju dobila je Ava Marija Zdravković, pevala je pesmu autorke Marine Kanja *To život je*. Njena osećajna, ubedljiva i pre svega uverljiva interpretacija oduševila je prisutne u sali DK u Selenči, tako da ju je nagradila i publika. Kompozicija *To život je* istovremeno je postala i apsolutni pobednik festivala Zlatý klúč 2010 – od svih članova žirija dobila je najveći broj bodova. Njena autorka, talentovana muzičarka, a u isto vreme i autorka teksta, Marina Kanja iz Petrovca, sa festivala Zlatý klúč odnela je kući i novčanu nagradu.

ZKVS je izdao CD na kojem je snimljeno dvanaest novih kompozicija sa 30. festivala Zlatý klúč. Muzički CD, čiji je muzički producent Aleksandar Banjac, dobio je dobre

ročníka festivalu Zlatý klúč. Hudobné CD, ktorého hudobnú produkciu podpisuje Aleksandar Banjac, získalo prajné kritiky odbornej a širšej verejnosti a dnes ho vlastnia všetky rozhlasové stanice v Srbsku, ktoré vysielajú program aj po slovensky, tiež je distribuované do hudobných médií na Slovensku. Zároveň DVD nahrávka je distribuovaná do televízií, ktoré vyrábajú program aj po slovensky.

Komentár Viery Benkovej na správu ÚKVS o festivale Zlatý klúč:

„Včera som sa pozerala na priamy prenos Zlatého klúča zo Selenče a – bola som na Vás všetkých, ktorí ste sa na jeho realizácii a najmä na jeho dotvorení podieľali, hrdá. Tak som si aj ja kedysi, keď sme zakladali pred 30 rokmi v Selenči tento festival a boli vyslané z Novosadského rozhlasu ako redaktorky kultúry, spolu s vedúcou Jarmilou Dobromirovou predstavovala, že v budúcnosti raz bude takto tento festival vyzeráť. A to sa mi splnilo, takže gratulujem a ani revuálna časť slovenskej speváčky Kristíny vôbec úrovňou neodstupovala od hlavnej časti, teda súťažiacej, čo ma inak potešilo, lebo som mohla napr. výkon takej Avy M. Zdravkovićovej a i. mladších začínajúcich speváčok a i. speváka Kaňu porovnať s niečím (festivalovým) podobným na Slovensku alebo u nás v Belehrade či v Novom Sade, Záhrebe a pod. Je to tá úroveň, ktorá, ako sa zdá, s Vašou pomocou sa dosiahla, gratulujem aj osobne a vďaka za krásny večer, udržiajte tento výkon a túto úroveň...“

Viera Benková, spisovateľka

kritike stručne i šire javnosti i danas se nalazi u svim radijskim stanicama u Srbiji koje program emituju i na slovačkom jeziku, a distribuiran je i u muzičke medije u Slovačkoj. DVD snimak je takođe distribuiran televizijskim stanicama koje svoj program proizvode i na slovačkom jeziku.

Komentar Vjere Benkove povodom vesti ZKVS o festivalu Zlatý klúč:

„Juče sam gledala direktan prenos festivala *Zlatý klúč* iz Selenče – bila sam ponosna na sve vas koji ste učestvovali u njegovoj realizaciji, a naročito u njegovom usavršavanju. I ja sam nekada davno, kada smo pre trideset godina osnivali festival u Selenči i bili tamo ispred Radija Novi Sad, ja kao urednica kulturnog programa, zajedno sa Jarmilom Dobromirov kao rukovodiocem, zamišljala da će jednom u budućnosti ovaj festival upravo tako izgledati. Želja mi se ispunila, čestitam. Ni revijalni deo, u kojem je pevala slovačka pevačica Kristina, nije bio na nivou koji bi se razlikovao od glavnog, odnosno takmičarskog dela programa, što me je obradovalo. Mogla sam, na primer, nastup Ave M. Zdravković, pa i ostalih pevačica i pevača Kanju, mlađih, početnika, da uporedim sa sličnim programima u Slovačkoj, pa i kod nas u Beogradu, Novom Sadu, Zagrebu i sl. To jeste nivo, čini mi se postignut uz vašu pomoć, čestitam i lično, hvala za predivno veče, čuvajte rezultate i takav nivo...“

Viera Benková, književnica

Festival populárnej hudby pre deti *Letí pieseň, letí 2010*

ÚKVS sa od začiatku zasadzuje o podporu festivalu populárnej hudby pre deti, ktorý roky úspešne realizuje Dom kultúry v Kovačici. I keď sa v tomto roku ÚKVS nepodieľal na obsahovej realizácii festivalu, predsa mu poskytol značnú pomoc keď ide o vizuálne a scénické riešenie festivalu. V plánoch ÚKVS je podporiť tento festival aj v zmysle jeho promócie, obsahového zveľadenia a vydania CD-čka s najúspešnejšími piesňami pre deti v budúcom roku, kedy festival zaznamená 20 rokov od svojho založenia.

Festival popularne muzike za decu *Letí pieseň, letí 2010*

ZKVS od početka podržava festival popularne muzike za decu koji već godinama uspešno organizuje Dom kulture u Kovačici. Ove godine ZKVS nije imao uдела u sadržaju festivala, ali mu je pružio značajnu pomoć u vizuelnom i scenskom rešenju. ZKVS planira da i dalje podržava festival u okvirima promocije i unapređivanja sadržaja, kao i pri izdavanju CD sa najboljim pesmama za decu, i to već sledeće godine, kada festival beleži dvadeset godina od svog osnivanja.

ÚKVS ZÍSKAL UZNANIE OCHRANCA TRADÍCIE

S cieľom zoskupovať kultúrne brendy Srbska a tak neformálnym a svojským spôsobom vytvárať reprezentatívne a príťažlivé prostredie pre domácich podnikateľov, ale aj podnikateľov z krajín EÚ, sa v organizácii Business Exit-u na Petrovaradínskej pevnosti v Novom Sade uskutočnil Festival kultúry, tradície, hudby, vína a špecialít *Kultúra cez čas*. Prítomných hostí privítal a manifestáciu otvoril námestník mešťanostu mesta Nový Sad Dr. Saša Igić povďačný za to, že Nový Sad má príležitosť aj týmto spôsobom sa stať tými osobitnými vrátami, cez ktoré do našej krajiny budú vchádzať mnohí budúci partneri a investori. Je to súčasne príležitosť poukázať na turistický potenciál Vojvodiny a ešte raz zdôrazniť význam jej multikultúrnosti, povedal S. Igić.

Návštevníci Petrovaradínskej pevnosti v tento deň mali možnosť vypočuť si niekoľko tamburášskych orchestrov, ochutnať svetovo známe vína z pivníc Aleksandrovcov, zoznámiť sa s tradičnou nišskou kultúrou alebo začuť čaro dediny Bašaid, jej špeciality, hudbu, ale aj spoznať bašaidské krčmy, dedinské príbehy a intrigy. Svojím spôsobom sa tu prezentovali aj mnohé národnostné menšiny, medzi nimi aj slovenská, maďarská, macedónska a rusínska. Okrem toho v múzeách, podzemných galériách a ateliéroch vystupovali rôzne zbory, spevácke skupiny a hudobníci klasickej hudby.

Do bohatého programu organizátor podujatia zaradil aj Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, ktorý na svojich stánkoch výstižne predstavil kutúru Slovákov vo Vojvodine. Zaradil sem tradičné remeslá, nápoje, pochúťky a samozrejme slovenskú vojvodinskú špecialitu – petrovskú klobásu. Nechýbali ani ukážky ľudových krojov, ručných prác, ale ani pradenie na kolovrate, o čo sa postarali členky združenia Zlaté remeslá z Petrovca. Na druhom stánku všetko sledovala predstaviteľka insitného umenia z Kovačice Zuzana Vereská, ktorá tieto živé scény zapisovala štetcom, a Pavel Vereský početným domácim a zahraničným návštevníkom ukázal, že skutočne je majstrom tokárskeho remesla. A tak si jedni odtiaľto odniesli suveníri, iní zase slovenskú pálenku, domáce mydlo, metlu... a hlavne tí mladší odchádzali s moderným insitným tatoo, ktoré im buď na ruke, alebo aj na tvári namaľovala Z. Vereská.

Z tejto príležitosti ÚKVS zhotovil aj letáky s cieľom zviditeľniť svoju činnosť a prezentovať portál kultúry dolnozemsých Slovákov. Za toto svoje úsilie na slávnostnom programe podujatia Business Exit získal uznanie Ochranca tradície, ktoré mu udelila odborná porota novinárov so slovami „chráňte si svoju kultúru, lebo je krásna“.

ZKVS DOBIO PRIZNANJE ČUVAR TRADICIJE

U petak 23. aprila na Petrovaradínskoj tvrđavi održan je Festival kulture, tradicije, muzike, vina i dobrih jela *Kulturni vremeplov*, ovoga puta u okviru manifestacije Biznis exit. Bizinis exit je nova manifestacija osnovana sa ciljem da okupi kulturne brendove Srbije i da na taj način, neformalnim i jedinstvenim putem kreira reprezentativno i privlačno okruženje, kako za domaće preduzetnike, tako i za one iz zemalja članica EU.

Prisutne goste pozdravio je i manifestaciju otvorio zamenik gradonačelnika grada Novog Sada, dr Saša Igić, koji je izrazio zahvalnost što je na ovaj način Novi Sad dobio priliku da postane posebna kapija, kroz koju će u našu zemlju ući mnogi budući partneri i investitori. To je ujedno prilika da se ukaže na turistički potencijal Vojvodine i da se još jednom istakne značaj njene multikulturalnosti, rekao je S. Igić.

Posetioci Petrovaradinske tvrđave imali su priliku da čuju nekoliko tamburaških orkestara, da degustiraju svetski poznata vina iz pivnica Aleksandrovcov, da se upoznaju sa tradicionalnom niškom kulturom, ali i da osete čari sela Bašaid, njegovu specifičnost, muziku, da upoznaju bašaidске kafane, seoske priče i intrige. Na svoj način su se ovde prezentovale mnoge nacionalne manjine, među njima slovačka, mađarska, makedonska i rusinska. Osim toga, u muzejima, podzemnim galerijama i ateljeima nastupali su razni horovi, pevačke grupe i muzičari klasične muzike.

U bogat program organizator manifestacije EPICENTAR uvrstio je i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka, koji je na svojim štandovima predstavio kulturu Slovaka u Vojvodini. Zastupljeni su bili tradicionalni zanati, pića, specijaliteti i, naravno, slovački vojvođanski brend – petrovački kulen. Nisu izostale ni narodne nošnje, ručni radovi, predenje, za šta su se pobrinule članice udruženja Zlatni zanati iz Bačkog Petrovca. Na drugom štandu sve ovo pratila je predstavница naivnog slikarstva iz Kovačice Zuzana Vereski, koja je žive scene odmah prenosila na platno. Uporedo s tim, Pavel Vereski je mnogim zainteresovanim domaćim i stranim gostima pokazivao veštinu kojom je savladao strugarski zanat. Neki su kući otišli sa suveniro, drugi sa slovačkom rakijom, domaćim sapunom, ili metlom, a oni najmlađi sa modernim naivnim tatuom, koji im je po rukama i licu naslikala Z. Vereski.

U okviru manifestacije ZKVS je pripremio i flajere sa ciljem da učini vidljivim svoj rad i prezentuje portal kulture Slovaka iz Donje zemlje. Za svoj trud Zavod je na svečanom programu manifestacije Biznis exit dobio priznanje stručnog žirija novinara Čuvar tradicije sa rečima „čuvajte svoju kulturu zato što je lepa“.

OSLAVY 90. VÝROČIA SKUS-U P. J. ŠAFÁRIKA Z NOVÉHO SADU

ÚKVS z príležitosti oslavovania 90. výročia SKUS-u P. J. Šafárika z Nového Sadu podporil vydanie publikácie *Minulosť dneška II*. Kniha *Minulosť dneška II* je zborník prác o činnosti SKUS-u P. J. Šafárika v rokoch 2000 – 2010 a pokračovaním rovnomennej monografie, ktorá vyšla v roku 2000. Jej zámerom je zdokumentovať a širšej verejnosti prezentovať desaťročné obdobie pôsobenia jedného zo špičkových spolkov medzi vojvodinskými Slovákmi, spolku, ktorý svoje zručnosti úspešne prezentoval nielen doma, ale i v zahraničí a neraz dokázal dostať sa aj na naše celoštátne prehliadky, odkiaľ spravidla prinášal iba tie najvyššie ocenenia.

Na slávnostnej akadémii usporiadanej k oslavám 90. výročia tohto spolku, ktorá sa konala 14. mája 2010, zaslužilým členom, ako aj ustanovizniam, ktoré spolok v jeho bohatej činnosti podporujú, SKUS P. J. Šafárika venoval pamätné listiny. Jedna z nich bola udelená aj Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov a z tej príležitosti si prítomným prihovorila a slová vďaky vyslovila riaditeľka ÚKVS Milina Sklabinská.

PROSLAVA 90. GODIŠNJICE SKUD „P. J. ŠAFARIK“ IZ NOVOG SADA

Prilikom obeležavanja devedesetogodišnjice SKUD „P. J. Šafarik“ iz Novog Sada, ZKVS je podržao je štampanje publikacije *Minulosť dneška II*. Knjiga *Minulosť dneška II* je zbornik radova o aktivnostima SKUD „P. J. Šafarik“ od 2000. do 2010. godine, a istovremeno je i nastavak monografije sa istim nazivom, izdate 2000. godine. Knjiga ima za cilj da dokumentuje i široj javnosti predstavi desetogodišnji rad jednog od vrhunskih kulturno-umetničkih društava vojvođanskih Slovaka, društva, koje je svoje umeće uspešno predstavilo ne samo u zemlji, nego i u inostranstvu, nastupajući više puta i na našim državnim smotrama, sa kojih je po pravilu donosilo samo najveća priznanja.

Na svečanoj akademiji organizovanoj povodom devedeset godina trajanja društva koja je održana 14. maja 2010. godine, zaslužni članovi i ustanove koje podržavaju njegov uspešan rad, dobili su zahvalnice od SKUD „P. J. Šafarik“. Jedna od njih pripala je i Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka, povodom čega se prisutnima obratila i zahvalila direktorka ZKVS, Milina Sklabinski.

OSLAVY 200 ROKOV ZALOŽENIA OSADY JÁNOŠÍK

Počas celého roka 2010 sa v Jánošíku rôznymi obsahmi oslavovalo jubileum – 200 rokov založenia osady. Jedným z nich bol aj program *Čo sa stálo v Šándore na bráňe*, prezentácia pôvodných jánošíckych ľudových piesní v podaní Kataríny Mosnákovej a za hudobného sprievodu ľudového orchestra pod vedením Ondreja Maglovského.

Podujatie otvorili predseda Organizačného výboru osláv Jánošíka Martin Listmajer a riaditeľka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov Milina Sklabinská. V mene tejto ustanovizne Kultúrno-umeleckému spolku Jánošík odovzdala darček k jubileu, počítač s príslušenstvom, ktorý má za cieľ podporiť činnosť spolku a jeho spoluprácu s inými združeniami, inštitúciami a ustanovizňami, medzi ktoré patrí aj Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov.

To, čo v tento večer možnože najviac zapôsobil na obecenstvo, bola umelecká, trefne ladená mizanscéna koncertu, ktorou sa znázornil ľudový zvyk Jánošíčanov, tzv. *seďačke*. Totiž, pokým na javisku spievali sóloví speváci a hral ľudový orchester RT Vojvodiny, v úzadí prebiehalo ľudové divadielko, v ktorom ako aktéri vystupovali členovia Kultúrno-umeleckého spolku Jánošík z Jánošíka. Domáci párik (rodina Zríniová) so svojou dcérou (Monika Tomečeková) v nainštalovanej sedliackej izbe víťali svojich hostí, ktorí presne tak ako kedysi ich rodičia a starí rodičia robievali, prišli do tejto domácnosti priasť, vyšívateľ, pliesť, hrať karty a predovšetkým sa porozprávať a pobaviť. Mladí koketovali, tí trochu starší si upíjali z domácej pálenky, ženy klebetili a občas si všetci spoločne aj zatancovali. Spontánne sa tak vytvorila nálada, v ktorej každý návštevník koncertu, či divák, alebo účastník pocítil čaro života našich predkov. Nálada, kde sa každý cítil príjemne, ozaj tak ako doma.

OBELEŽAVANJE 200 GODINA OD OSNIVANJA NASELJA JANOŠIK

Tokom cele 2000. godine u Janošiku se raznim manifestacijama obeležavao jubilej povodom dvesto godina od osnivanja sela. Jedna od njih bio je i program pod nazivom *Čo sa stálo v Šándore na bráňe*, u okviru kojeg su se čule izvorne lokalne narodne pesme u izvođenju Katarine Mosnak uz muzičku pratnju narodnog orkestra pod upravom Ondreja Maglovskog.

Program su zajedno otvorili predsednik Organizacionog odbora Martin Listmajer i direktorka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka, Milina Sklabinski. U ime te ustanove, a povodom jubileja, M. Sklabinski je predala poklon kulturno-umetničkom društvu Jánošík – kompjuter sa opremom, u želji da, kako je rekla, podrži njegov rad i saradnju sa ostalim udruženjima, institucijama i ustanovama, među koje spada i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka.

Na publiku je te večeri verovatno najviše delovao umetnički vrlo dobro osmišljen mizanscen koncerta koji je dočarao narodni običaj žitelja Janošika – *seďačke*. Dok su na sceni pevali solo pevači i svirao narodni orkestar RT Vojvodine, u pozadini se odvijalo celo jedno malo pozorište čiji su akteri bili članovi kulturno-umetničkog društva Jánošík iz Janošika. Domaćini (porodica Zrinji) sa svojom ćerkom, Monikom Tomeček, u svojoj seljačkoj kući dočekivali su goste, koji su isto kao nekada davno njihovi roditelji došli ovamo da zajedno, u društvu obavljaju svakodnevne poslove, da predu, vezu, štrikaju, igraju karte, a najviše da razgovaraju i da se zabave. Mladi se, na primer, udvaraju ili zbijaju šale, stariji uživaju u domaćoj rakiji, žene ogovaraju, a povremeno svi zajedno zaigraju. Spontano se stvara atmosfera u kojoj je svako od prisutnih, u publici ili na sceni, mogao da oseti lepotu življenja naših predaka, lepotu onih vremena kada je čovek veliki deo života provodio u kući.

VÝSTAVNÁ ČINNOSŤ V ÚKVS

Výstavné priestory v ÚKVS boli aj v roku 2010 naplno využité. Rok sme začali výstavou odmenených ilustrácií na medzinárodne uznávanom Bienále ilustrácií *Bibiana* z Bratislavy. Nasledovala výzva slovenským vojvodinským akademickým umelcom, aby prispeli k stálej zbierke, ktorá bude tvoriť stálu expozíciu v ÚKVS. Na výzvu reagovali a svoje diela poskytli Pavel Čáni, Jaroslav Šimovic, Marián Karavla, Ivan Križan, Pavel Pop a svoje diela prisľúbili aj ďalší umelci. Samostatnú výstavu v ÚKVS v tomto roku mala výtvarníčka Jarmila Sabová, ktorá sa novosadskej verejnosti predstavila výstavou pod názvom *Tiché momenty*. Výstava, ktorá vystrieda predchádzajúcu, prinesie obrazy Zuzky Medvedovej, ktorých reštaurovanie zabezpečil ÚKVS. Ide o pokračovanie v zachovávaní výtvarného dedičstva, ktoré v spolupráci s Galériou Z. Medvedovej a za podpory ÚKVS realizuje výtvarník Miroslav Nonin. Treba povedať, že zbierku Ústavu podstatne obohatili aj umelecké fotografie v réžii Miroslava Benku z cyklu *Obrazy dávno zabudnutých čias*.

Tiché momenty v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov

Dňa 11. novembra vo výstavnej miestnosti ÚKVS početní hostia, ale aj predstavitelia srbského a slovenského vojvodinského výtvarného života, svojou prítomnosťou pocítili výstavu obrazov mladej umelkyne Jarmily Sabovej.

Prítomných do sveta malieb Jarmily Sabovej, v ktorom vládnu tiché a zároveň veľavravné momenty plné nekonečných rozjímaní, kontemplácií a reflexií, uviedla nevšedná a trefná performancia: hudba Erica Satieho v podaní Ivany Novakovej a verše slovenskej vojvodinskej poetky Kataríny Hricovej, ktoré v kostýmoch predviedli Miluška Anušiaková-Majerová a Karmena Zorňanová. Spoločne tak vytvorili pokojnú senzitívnu náladu, v ktorej akoby na chvíľku ožili buclaté a okaté Venuše stvárnene na obrazoch J. Sabovej a vyliali sebaironické myšlienky rozpoltené medzi srdcom a rozumom.

O diele mladej Kovačičanky sa zmienil výtvarník Pavel Čáni, výtvarný kritik Vladimír Valentík a literát a výtvarný kritik Milan Živanović.

Jarmila Sabová alebo pohľad múdrych sov

Keď Henri Rousseau (1844 – 1910), Kolumbus insitného umenia, bol prijatý medzi moderných maliarov, naznačovalo sa, že vznikla nová doba umeleckej scény a že takto umelecké kreácie získajú nové dimenzie a zaručia budúcnosť maliarskemu umeniu. Podobne konal aj Picasso zadovážiac si Henriho plátno, síce za päť frankov, ale aj organizovaním večierka venovaného maliarovi Rousseauovi, na ktorom sa zúčastnili takmer

IZLOŽBE U ZKVS

Izložbení prostori u ZKVS bili su i u 2010. godini potpuno iskorišćeni. Godinu smo započeli izložbom ilustracija nagrađenih na međunarodno priznatom Bijenalu ilustracija *Bibiana* iz Bratislave. Usledio je poziv slovačkim vojvođanskim akademskim umetnicima da doprinesu zbirci stalne ekspozicije u ZKVS. Pozivu su se odazvali i svoje slike u Zavod doneli Pavel Čanji, Jaroslav Šimovic, Marijan Karavla, Ivan Križan, Pavel Pop, a i drugi umetnici obećali su da će to uraditi u budućnosti. Samostalnu izložbu u ZKVS ove godine imala je slikarka Jarmila Sabo, koja se novosadskoj javnosti predstavila izložbom pod nazivom *Tiché momenty* (Trenuci tišine). Izložba koja će uslediti posle ove, prikazaće slike Zuzke Medvedove. U saradnji sa Galerijom Z. Medvedove i uz podršku ZKVS, na njihovoj restauraciji radi slikar konzervator Miroslav Nonin. Time potvrđujemo svoj rad na očuvanju likovnog nasleđa. Zbirku Zavoda u velikoj meri obogatila su i umetničke fotografije u režiji Miroslava Benke iz ciklusa *Slike davno zaboravljenih vremena*.

Trenuci tišine u Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka

U izložbenom prostoru ZKVS, 11. novembra, brojni gosti i predstavnici srpskog i slovačkog vojvođanskog likovnog života svojim prisustvom uveličali su izložbu slika mlade umetnice Jarmile Sabo.

Prisutne je u svet slika Jarmile Sabo u kojem vladaju tihi, a istovremeno vrlo rečiti trenuci beskrajnih promišljanja, kontemplacija i refleksija, uveo nesvakidašnji, ali vrlo dobro izveden performans: uz muziku Erika Satija u izvođenju Ivane Novak, stihove slovačke vojvođanske pesnikinje Katarine Hricove govorile su prigodno odevene Miluška Anušjak Majera i Karmena Zorňan. Sve to zajedno stvorilo je posebnu atmosferu u kojoj kao da su oživele bucmaste i krupnooke Venere sa slika J. Sabo i prosule svoje samoironične misli razapete između srca i razuma.

O delu mlade slikarke iz Kovačice govorili su slikar Pavel Čanji, likovni kritičar Vladimir Valenčik i književnik i likovni kritičar Milan Živanović.

Jarmila Sabo, ili pogled mudrih sova

Kada je Anri Ruso (1844-1910), Kolumbo naivnog slikarstva, bio primljen u krug modernih slikara, bio je to pouzdan znak da je nastupila nova klima na umetničkoj sceni i da je odnos prema tom putu u umetničku kreaciju dobio nove zamahe i osigurao pouzdanu budućnost. Učinio je to sam Pikaso, kupujući jedno Anrijevo platno, doduše za pet franaka, ali i organizovanjem prijemom u čast Rusoa, na kome su bili gotovo svi korifeji pariskog likovnog kruga. Iako diskusije oko suštine i raznih aspekata slikarstva

všetci predstavitelia parížskeho maliarskeho kruhu. Hoci diskusia o podstate a rôznych aspektoch maliarstva čistého srdca sú vždy aktuálne, maliarska prax ukázala, že tu všetko stojí na pevných základoch, a iba čas a nová technológia prinášajú posuny a modifikáciu ustálených foriem.

A o tom, že v našich dejinách umenia tzv. insita má svoje exkluzívne miesto, svedčí aj plejáda tvorcov/umelcov kovačickej maliarskej školy, ktorá je vysoko oceňovaná a hodnotená, síce zdá sa viac v rámcoch svetových než domácich, neraz v zúžených priestoroch a meradlách. Takmer storočie existuje maliarska prax, ktorú ťažko vysvetliť bez slov ako sú morálna čistota a definovaný štýl, ale aj zdôraznená svojskosť každého z týchto skutočných čarodejníkov obrazu. K nim sa v poslednom desaťročí pridala aj Jarmila Sabová, umelkyňa, ktorá rýchlo prekonala niekoľko fáz rozvoja a nakoniec ustálila svoj rukopis, vtlačila dielu pečať osobnosti.

K tomu skúsenosť/vzdelanie, ktoré získala na Vyššej škole úžitkových umení v Belehrade, Jarmila využíva ako východisko, pevný základ, a všetko iné je jej imaginácia a talent, ktorý svoje vyjadrenie hľadá a nachádza v ľudskej postave, definovanej svojským spôsobom. Vybrať si portrét, ľudskú tvár, do ktorej je potrebné vtlačiť spôsob, akým sa bude pozeráť na svet, zároveň znamená vykročiť do neznámeho/záhadného. Keď Kandinskij hovoril o insitnom umení ako o veľkom realizme, predovšetkým myslel na archetyp, prazáklad, návrat ku koreňom, ktorý sa jednoduchšie/úprimnejšie dotvára rukou maliara než objektívom fotoaparátu.

V súlade s tým muž/žena pozorovaný/á očami umelca svätého srdca má hodnotu a účinok, ktorému ťažko odolať a ktorý nemožno nepoužiť. Lebo človeku možno všetko odňať, ale pohľad na svet je to, čo zostáva na začiatku a konci života, alebo slovami spisovateľa Crnjanského: „Celý život je iba séria zmien na ľudskej tvári.“ Jarmila Sabová nie iba že to pozná/akceptuje, ale vo veľkej miere aj zdôrazňuje. Jej zámerne zmeravené tzv. vreckové Venuše, vedľa hypertrofických častí tela, zvýraznenej plodnosti a sexuálnosti, majú svoj symbol – očné dutiny, pohľad obozretných/múdrych sov, ktorým nič neuniká: senzibilné chvenie duše, zúfalá samota a jemný trest faktov nenaplneného života. Americký básnik srbského pôvodu Charles Simić v básni pod názvom Príbeh pred spaním hovorí o podobných sovách, ktoré vo svojich hniezdach vždy uvažujú o bezpečnosti lesa, až od silného rozmýšľania popadajú zo stromov.

Podobne hovorí aj slovenský vojvodinský spisovateľ Michal Babinka v básni Pod obrazom Martina Jonáša. Meno Martina Jonáša nie je náhodou spomenuté. Nite, ktoré spájajú diela Jonáša a Sabovej, hoci nie sú na prvý pohľad viditeľné, predsa sú mnohoraké. O tom hovorí aj tá istá/podobná cena, ktorú títo umelci získali v Taliansku.

čistog srca ne prestaju, likovna praksa i recepcija pokazuju da ovde i dalje sve počiva na sigurnim temeljima, a duh vremena i tehnologije donosi pomake, pa i modifikaciju ustaljenih predstava i okoštalih kanona i merila.

A da i u našoj istoriji umetnosti takozvana naiva ima svoje ekskluzivno mesto, svedoči i plejada stvaralaca/umetnika kovačičke slikarske škole, visoko cenjena i vrednovana, doduše više u svetskim krugovima nego u domaćim, ponekad skučenim prostorima i merilima. Gotovo jedan vek traje likovna praksa koju je teško objasniti a da se ne pomene moralna čistota i definisani stil, ali i naglašena individualnost svakog od pravih čarobnjaka slike. Njima se tokom poslednje decenije odlučno i snažno pridružila i Jarmila Sabo, umetnica koja je brzo prošla kroz nekoliko faza razvoja i uspostavila svoj rukopis, izgradila svoj zaštitni znak.

Pri svemu tome iskustvo/obrazovanje stečeno na Višjoj školi primenjenih umetnosti u Beogradu, Jarmila uzima tek kao polazište, sigurnu osnovu, a sve ostalo su njena imaginacija i talenat, koji svoj izraz traži i nalazi u ljudskoj figuri, shvaćenoj na sasvim osoben način. Izabrali portret, posebno ljudsko lice koje treba osmisliti i „opremiti“ pogledom na svet, znači uistinu učiniti pohod u nepoznato/tajanstveno. Kada je Kandinski o umetnosti naive govorio kao o velikom realizmu, mislio je, pre svega, na arhetipsko, pra-osnovu, vraćanje korenima, a ono se ovde lakše/iskrenije ostvaruje rukom slikara nego objektívom fotoaparata.

Otuda čovek/žena viđeni očima umetnika svetog srca imaju vrednost i dejstvo kome je teško odupreti se, a posebno ga ne primetiti. Jer, čoveku je moguće sve oduzeti, ali pogled je ono što ostaje na početku i na kraju života, ili kako bi rekao Crnjanski: - Ceo život je samo niz promena na ljudskom licu. Jarmila Sabo ne samo da to zna/usvaja nego i posebno potencira. Njene takozvane džepne Venere, namerno ukočene, pored hipertrofiranih oblina, naglašene plodnosti i seksualnosti, kao zaštitni znak nose očne duplje, pogled opreznih/mudrih sova kojima ne može promaći ni jedna mena, senzibilni treptaj duše, očaj usamljenosti i blagi prekor pred činjenicama ispraznog života. Američki pesnik našeg porekla, Čarls Simić, u pesmi pod naslovom Priča pred spavanje govori o tim sovama koje na svojim gnezdim a toliko misle o bezbednosti šume, da od siline misli popadaju sa drveća.

To su one iste oči o kojima ispod slike Martina Jonaša peva i Mihal Babinka:

Stari svat je i tako najmudriji
a kmet privilegao u drugoj sobi
kunjalo sanja u štali kraj jasala
bledolika devojko mi čemo se uzeti ded ovamo
jer su oči obećanja iskočile iz jamica
kao koštice iz višanja

Existuju razmanite malby, avšak pred výsledkami suptilnej harmónie obsahu a formy diel Jarmily Sabovej stojíme ako pred scénkami hlbokej podstaty. Pred pohľadom, na ktorý sa ne zabúda...

Milan Živanović

Výtvarná narácia Jarmily Sabovej

Olejomalby Jarmily Sabovej sú naratívne. Jej obrazy majú „lyrickú hrdinku“, ktorá na obrazoch zviditeľňuje neviditeľné emócie. Figúra hrdinky obrazov Jarmily Sabovej je namalovaná v štýle knižných ilustrácií pre deti alebo kreslených filmov druhu The Simpson´s alebo South Park. Vlastne, kto pozná „filozofiu“ uvedených kreslených filmov, ľahšie prenikne k podstate obrazov Jarmily Sabovej. Ide tu o postmoderný postup využívania štylizácie alebo ikonografie charakteristickej pre deti, ale témy, ktoré sa tu rozoberajú, určite nepatria k detskému svetu, ale sa snažia preniknúť k charakteristickým pravdám a pocitom sveta dospelých.

Preto je takýto spôsob prejavu s dostatkom jemnej irónie, niekedy až grotesky, sympatický.

A Jarmile Sabovej záleží na tom, aby jej hrdinka v stretnutí so svetom pôsobila sympaticky. Práve preto základnou formou pri výtvarnej štylizácii jej figúry je kruh, čiže oblé tvary. Oblá je figúra hlavnej hrdinky. Oblé sú jej oči, prsia... dokonca aj nohy. Oble štylizované sú aj iné figúry, ak sa stanú súčasťou výtvarnej narácie Jarmily Sabovej. Na jej obrazoch takmer nič nie je hranaté a preto sú jej obrazy príjemné a lákavé pre pohľady, ktoré sa na nich zastavia. Vitajte vo svete Jarmily Sabovej.
Vladimír Valentík

i nikom oglašavati neće
venčanje na slami
(odlomak)

Ime Martina Jonaša ovde nije slučajno spomenuto. Niti koje povezuju Jonaševo slikarstvo i radove Jarmile Sabo, iako nisu vidljive na prvu loptu, mnogostruke su. O tome govori i ista/slična nagrada koju su oboje dobili u Italiji...

Slikara i slika ima raznih, pred rezultatima dostignutih moći i suptilnom harmonijom sadržaja i forme Jarmile Sabo stojimo kao pred prizorima produbljene suštine. Pred pogledom koji se ne zaboravlja...
Milan Živanović

Likovna naracija Jarmile Sabo

Ulja Jarmile Sabo su narativna. Njene slike imaju svoju „lirsku junakinju“, na njenim slikama se vide inače nevidljive emocije. Figura junakinje Jarmilinih slika rađena je u stilu ilustracija knjiga za decu ili crtanih filmova kao što su Simpsonovi ili Saut Park. Ko poznaje „filozofiju“ spomenutih crtanih filmova lakše će proniknuti u suštinu slika Jarmile Sabo. U pitanju je postmoderni postupak korišćenja stilizacije ili ikonografije karakteristične za decu, ali teme o kojima je ovde reč sigurno nisu iz dečjeg sveta, njene teme hoće da otkriju istine i osećanja karakteristična za svet odraslih.

Zato ovakav način izražavanja, sa dovoljno fine ironije, ponekad i groteske, postaje simpatičan.

A Jarmili Sabo je stalo do toga da njena junakinja u susretu sa svetom deluje simpatično. Upravo zbog toga

Jarmila Sabová – olejomaľby

Z katalógu výstavy sa dozvedáme, že Kovačičanka Jarmila Sabová už v detstve prejavila výtvarné sklony. Nevieť prečo ma neprekvapuje údaj, že svoj výtvarný prejav začala v duchu insity, ktorý časom, na radosť všetkých nás, predsa zmenila. Absolvovala výtvarný kurz a Vyššiu školu úžitkových umení v Belehrade. Pravdepodobne sa nemýlim, ak si myslím, že jej aktívna účasť v niekoľkých komiksových akciách bola rozhodujúca skúsenosť, ktorá autorku nasmerovala, aby z typickej insitnej, rurálnej ikonografie prešla na urbánny postmoderný, až underground výraz.

Keď som sa nedávno, prvýkrát v živote, stretol s tvorbou J. Sabovej a videl fotografie jej výtvarných prác, pomyslel som si: super, máme ešte jednu šikovnú, nádejnú ilustrátorku, ktorá spetrí stereotyp v našom vydavateľstve. Práve prebiehal týždeň belehradského knižného veľtrhu a všetko sa točilo okolo kníh. Šťastie, že ma Vali upozornil a pripomenul mi, že tu nejde o ilustrácie, ale o obrazy, olejomaľby. Musím sa priznať, že moje nadšenie kleslo. To čo som videl a akceptoval v jednej rovine, mi nijako neseďelo v inej. Olejomaľby štylizovaných okatých ženských postavíček, zrazu sa mi zdali neprimerané, príliš neoriginálne, až gýčové. Pripomínali mi stovky lacných reprodukcii populárnych v osemdesiatych rokoch, ktoré sa dali lacno kúpiť na jarmokoch, novinových stánkoch. No roky mojej pedagogickej služby a umelecká prax mi nedovolili zakotviť v ad hoc uzáveroch. Napojením na internet dostal som sa na dobre pripravenú prezentáciu Sabovej tvorby. Po absolvovaní virtuálnej výstavy, ujasnil som si niektoré dilemy a uzavrel, že tvorba Jarmily Sabovej sa predsa musí sledovať v inom kontexte. Jej tvorba patrí do 21. storočia, teda obsahom a formou nesie elementy typické v postmodernom prejave. Poetiku buduje na hre, je to proces, niečo ako výtvarné názorné transformovanie reality. Reality, ktorú nazývame život.

Teda, tak ako známa Slovenka, Kovačičanka Zuzana Chalupová zakotvila v infantilnej rurálnej poetike a vytvorila svet, v ktorom žijú iba deti, tak srbská maliarka Milena Pavlovičová Barili, sofistikovane, surrealisticky, nadčasove vybudovala originálny svet, v ktorom je paradigmou žena. Nie náhodou spomínam dva výtvarné antipóly, myslím si, že Jarmila Sabová vo svojej tvorbe spája uvedený protiklad. Vlastnou metódou, introspekciou, vytvorila svoj autochtónny, mystický svet. Je to svojrázne univerzum, v ktorom dominujú charakteristické postavy, madony. V podstate sú to štylizované infantilné autoportréty. V iných elementoch autorka vedome, premyslene tvorí vlastný, intelektuálne prifarbený, hermetický svet. Jarmila buduje svoj výtvarný výraz princípom kontrastov. Predpokladám, že je to v podstate sublimovaná obhajoba vlastného ženského princípu. Jej rukopis je rafinovaný, prečistený, takmer kanonický a nesie črty byzantského ikonopisu, ale početné zaujímavé detaily ukazujú na autorkin vzťah

osnovni oblik koji koristi pri likovnoj stilizaciji svoje figure jeste krug, odnosno zaobljena forma. Zaobljena je figura glavne junakinje, zaobljene su njene oči, grudi... konačno i noge. Zaobljene su i sve ostale figure ako su sastavni deo likovne priče Jarmile Sabo. Na njenim slikama skoro ništa nije uglasto, zato su te slike prijatne, privlačne za oči koje se na njima zaustave. Dobro došli u svet Jarmile Sabo. Vladimir Valenčík

Jarmila Sabo – ulja

Iz kataloga izložbe saznajemo da je Jarmila Sabo iz Kovačice već u detinjstvu pokazivala svoje likovne sposobnosti. Ne znam zašto nisam iznenađen podatkom da je ona svoj likovni izraz započela u duhu naive od koje je vremenom, na radost svih nas, ipak odustala. Završila je likovni kurs i Višu školu primenjenih umetnosti u Beogradu. Verovatno ne grešim ako mislim da je aktivno učešće u nekim akcijama u vezi sa stripom kao iskustvo bilo presudno u smislu da je autorku navelo da se iz tipične naivne, ruralne ikonografije prebaci na urbani postmoderni, čak andergraund izraz.

Kada sam se nedavno prvi put u životu susreo sa stvaralaštvom J. Sabo i video fotografije njenih likovnih radova, pomislio sam: super, imamo još jednog spretnog ilustratora koji obećava i donosi šarenilo u našu izdavačku delatnost! Upravo je bila u toku nedelja beogradskog sajma knjiga i sve se vrtelo oko njih. Sreća što me je Vali (Vladimir Valenčík, prim. prev.) upozorio i podsetio da se tu ne radi o ilustracijama, nego o slikama, o ulju. Moram da priznam da je moje oduševljenje splasnulo. To što sam video i prihvatio u jednoj ravni, nikako se nije uklapalo u drugu ravan. Slike u ulju stilizovanih krupnookih ženskih likova činile su mi se neprimerene, prilično neoriginalne, čak kič. Podsećale su me na stotine jeftinih reprodukcija popularnih u osamdesetim godinama, koje su se za mali novac mogle kupiti na vašarima i kioscima. Međutim, godine mog pedagoškog rada i umetnička praksa nisu mi dozvolili da se usidrim u ad hoc zaključcima. Otišao sam na Internet i našao dobro pripremljenu prezentaciju stvaralaštva Jarmile Sabo. Apsolvirao sam virtuelnu izložbu, razjasnio sebi neke dileme i konstatovao da se stvaralaštvo Jarmile Sabo ipak mora posmatrati u drugom kontekstu. Njeno delo pripada XXI veku, znači da u sadržaju i formi nosi elemente tipične za postmoderni izraz. Poetiku gradi na igri, a to je proces, nešto kao očigledno transformisanje realnosti. Realnosti koju zovemo život.

Znači, tako kako se poznata Slovakinja Zuzana Halupova iz Kovačice usidrla u infantilnoj ruralnoj poetici i stvorila svet u kojem žive samo deca, tako je srpska slikarka Milena Pavlovič Barili sofisticirano, nadrealno, nadvremenski izgradila svet u kojem je paradigma žena. Ne spominjem slučajno ova dva likovna antipoda, već zbog toga što mislim da tu suprotnost Jarmila Sabo u svom delu

k humoru a groteske. Erotika je tiež přítomná a šikovne zakomponovaná takmer v každom obraze. Totiž madony, autorka ich nazýva Venuše, sú iba navonok cudné dámy. Preexponované materinské atribúty, predovšetkým prsia a boky, ako u pravekých sošiek Venúš, sú zerotizované a explicitne adresované mužom. Mnohými detailami, fabulou oslovujú práve ich pozornosť. Tolko o erotike, lebo som začal tému, o ktorej by som mohol dlho hovoriť, radšej nechám priestor každému, aby sledoval svoj rozum a city, ďalej nech obrazy hovoria...

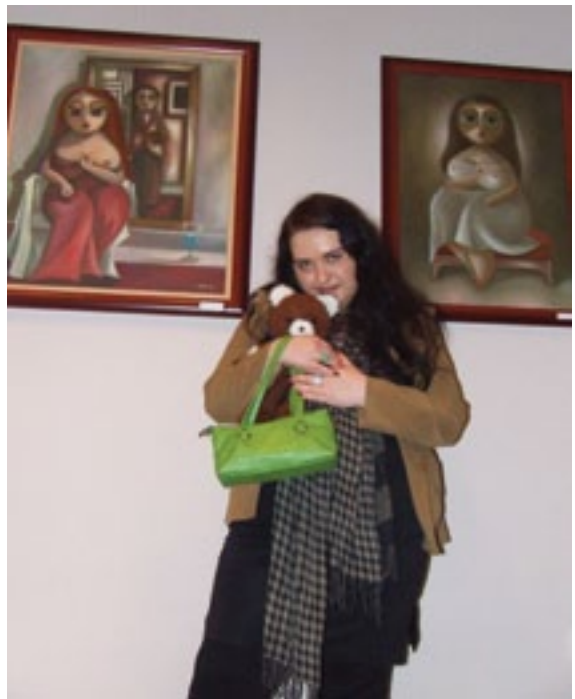
Na záver, dovoľte mi parafrázovať časť autorkinho textu z katalógu: Pokoj, ticho a nevyhnutá mágia, ktoré obrazy Jarmily Sabovej ponúkajú, majú tendenciu pekne vyfiltrovať udalosti a pocity, ktoré život akumuluje.

Pavel Čáni

spaja. Vlastitom metodom, introspekcijom stvara svoj autohtoni, mistični svet. Posebni univerzum u kojem dominiraju karakteristični likovi – madone. U suštini, radi se o stilizovanim infantilnim autoportretima. U ostalim elementima autorka svesno, promišljeno stvara vlastiti, intelektualno obojeni, hermetični svet. Jarmila gradi svoj likovni izraz na principu kontrasta. Pretpostavljam da se radi o sublimiranoj odbrani vlastitog ženskog principa. Njen rukopis je rafiniran, pročišćen, skoro kanonski, sadrži crte vizantijskog ikonopisa, ali mnogi interesantni detalji govore i o tome da autorka ima neki svoj odnos prema humoru i groteski. Erotika je takođe prisutna i spretno ukomponovana takoreći u svaku sliku. U stvari, madone, autorka ih naziva Venerama, samo su naizgled čedne gospođe. Preeksponirane majčinske osobine, pre svega grudi i bokovi, kao kod prastarih figura Venere, erotizovane su i eksplicitno adresirane muškarcima. Preporučuju se njihovoj pažnji mnogim detaljima, fabulom slike. Toliko o erotici, načeo sam temu o kojoj bih mogao dugo da govorim, radije ću ostaviti prostor svima, da prate svoj razum i osećanja, neka sada slike govore...

Kao zaključak dozvolite mi da parafraziram deo autorkinog teksta iz kataloga: Mir, tišina i neizbežna magija, što nam ih nude slike Jarmile Sabo, imaju tendenciju filtriranja događaja i osećanja koje život akumulira.

Pavel Čanji

Obrazy dávno zabudnutých čias

ÚKVS v spolupráci s Art centrom Chlieb a hry zrealizoval projekt *Obrazy dávno zabudnutých čias*, ktorého výsledkom sú mega panelové fotografie znázorňujúce motívy slovenských vojvodinských tradícií.

Téma projektu pod názvom *Obrazy dávno zabudnutých čias* vznikla z iniciatívy známeho režiséra a umelca Miroslava Benku, ktorý bol zodpovedný aj za celkový námet projektu, ambient a styling. Nositeľom celkového projektu je Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov a jeho realizácia sa uskutočnila vďaka finančnej podpore Ministerstva kultúry Srbskej republiky a Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí (Bratislava).

Cieľom projektu bolo formou mega panelových fotografií znázorňujúcich motívy slovenských vojvodinských tradícií súčasným spôsobom kultúrne dedičstvo vojvodinských Slovákov zaradiť do nového kontextu a v takej forme ho zachovávať pred zabudnutím a prezentovať širšej verejnosti. Týmto spôsobom sa projekt, ktorý bol inšpirovaný spolunažívaním národov a národností na našich priestoroch, snaží prispieť k vytváraniu jedinečnej komunikácie v umelecko-etnologickom zmysle a svojším spôsobom predstaviť kultúru vojvodinských Slovákov.

Výsledkom projektu je produkcia troch profesionálne vypracovaných mega panelových fotografií (veľkosť 100 x 70 cm), ktoré svojím obsahom znázorňujú obrady vojvodinských Slovákov typických pre mesiac jún, júl a august. Autorom fotografií je Miralem Čaušević. Sem patrí aj textuálne vysvetlenie každého znázorneného obradu. Fotografie sú vystavené v priestoroch Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Slike davno zaboravljenog vremena

ZKVS je u saradnji sa Art centrom Hleba i igara realizovao projekat *Slike davno zaboravljenog vremena*. Rezultat te saradnje su mega-fotografije, panoi, sa motivima slovačke vojvođanske tradicije.

Tema projekta pod nazivom *Slike davno zaboravljenog vremena* nastala je na inicijativu poznatog režisera i umetnika Miroslava Benke, koji je bio odgovoran i za ideju projekta i za njegov ambijent i dizajn. Nosilac projekta je Zavod za kulturu vojvođanskih Slovačka, a realizovan je zahvaljujući finansijskoj podršci Ministarstva kulture Republike Srbije i Kancelarije Slovačka koji žive u inostranstvu (Bratislava).

Cilj projekta bio je da se formom panoa sa motivima slovačkih vojvođanskih tradicija kulturno nasleđe vojvođanskih Slovačka na savremen način stavi u novi kontekst i u tom obliku čuva od zaborava i prezentuje široj javnosti. Na taj način, projekat inspirisan suživotom naroda i nacionalnih manjina na našim prostorima želi da doprinese stvaranju jedinstvene komunikacije u umetničko-etnološkom smislu i da na osoben način predstavi kulturu vojvođanskih Slovačka.

Rezultat projekta je produkcija tri profesionalno urađene mega-fotografije (veličina 100 cm x 70 cm) koje svojim sadržajem predstavljaju obrede vojvođanskih Slovačka vezane za mesece jun, jul i avgust. Autor fotografija je Miralem Čaušević. Uz fotografije ide i tekstualno objašnjenje svakog predstavljenog obreda. Fotografije se nalaze u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovačka.

Reštaurácia obrazov Zuzky Medved'ovej

Restauracija slika Zuske Medved'ove

Kvetinové zátišia, ktorým Zuzka Medved'ová venovala značnú pozornosť, poukazujú na jej širokú a taktiež aj bohatú paletu maliarskej práce. Mnohé z týchto diel však, pre svoju ohrozenosť, nie sú dostupné širšej verejnosti a výtvarnému publiku.

Práve z toho dôvodu si Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov v spolupráci s Galériou Zuzky Medved'ovej predsavzal už po druhýkrát finančne podporiť reštaurovanie jednej časti týchto obrazov a tak zachovať významnú zložku kultúrneho dedičstva vojvodinských Slovákov a sprístupniť ju budúcim generáciám. Reštaurovanie štrnástich olejomalieb vykonal akademický maliar / konzervátor a reštaurátor Miroslav Nonin spred Pokrajinského ústavu pre ochranu kultúrnych pamiatok.

Cvetni motivi, kojima je Zuzka Medved'ova posvećivala posebnu pažnju, ukazuju na njenu široku, a takođe i bogatu paletu stvaralaštva u domenu slikarstva. Mnoga od ovih dela, usled fizičke ugroženosti, nisu dostupna široj javnosti, kao i likovno-umetničkoj publici.

Upravo iz tog razloga je Zavod za kulturu vojvođanskih Slovačka u saradnji sa Galerijom Zuske Medved'ove već drugi put pružio finansijsku podršku neophodnu za restauraciju jednog dela ovih slika, da bi na taj način doprineo očuvanju značajne komponente kulturnog nasleđa vojvođanskih Slovačka i ova dela učinio dostupnim budućim generacijama. Restauraciju ovih četrnaest ulja na platnu je izvršio akademski slikar / konzervator i restaurator Miroslav Nonin iz Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture.

Staronová Zuzka Medveďová...

Tvorba slovenskej maliarky Zuzky Medveďovej je známa tak doma, vo Vojvodine, teda v Srbsku, ako aj na Slovensku. Na základe veľkého počtu obrazov v múzeách, galériách a v súkromných zbierkach, dvoch kníh - monografií a množstva textov, kritik, sa časom o jej tvorbe vytvoril určitý stereotyp. Spravidla sa totiž uvádza, že sa maliarka orientovala na figurálne maliarstvo, v ktorom dominovali portréty, žánrové a historické štúdie, krajinomalby a zátišia.

Výtvarný znalec Vladimír Valentík vecne konštatuje, že dôkladne poznať a doceniť tvorbu Zuzky Medveďovej nie je možné bez sprítomnenia a ozrejmenia svojrázneho tradičného ľudopisného prúdu v slovenskom výtvarnom umení a bez poznania jeho tendencií v historickom kontexte. Z druhej strany PhDr. Ladislav Takáč píše: Nikdy sa neusilovala prezentovať výsledky svojej tvorby politickou angažovanosťou, cestičkami mimo rámca svojich výtvarných aktivít a ambícií. Ostala celý život veľmi skromnou umelkyňou, ktorá sa v posledných rokoch života utiahla do svojho bytu a venovala sa svojim kvetinám a krajinkám na maliarskych plátnach.

Expozícia, pozostávajúca zo 14 reštaurovaných obrazov, je malou etudou, ktorá nám pomôže bližšie spoznať staronovú Zuzku Medveďovú. Očistené kvetinové zátišia v prvom rade ukazujú na post-impresionistickú paletu a ozrejmujú pitoresknosť, zastúpenú v tradičnej slovenskej výšivke, ornamentike a slovenskej ľudovej tvorbe. Je to malý posun v dejinách umenia, ale veľký pre Galériu Zuzky Medveďovej.

Mr. Pavel Čáni

Slikarkino novo ruho...

Stvaralaštvo slovačke slikarke Zuske Medveďovej poznato je, kako u Vojvodini, odnosno u Srbiji, tako i u Slovačkoj. Na osnovu velikog broja slika koje se nalaze u muzejima, galerijama i privatnim zbirkama, dveju knjiga - monografija i velikog broja tekstova, kritika, vremenom se o njenom stvaralaštvu stvorio određeni stereotip. Obično se navodi da je umetnica bila okrenuta figuralnom slikarstvu u kojem su dominirali portreti, žanrovske i istorijske studije, pejzaži i mrtva priroda.

Likovni poznavalac Vladimir Valenčik objektivno konstatuje da se stvaralaštvo Zuske Medveďovej ne može temeljito sagledati i vrednovati sve dok se ne sagleda i ne objasni specifičan tradicionalni narodopisni talas u slovačkoj likovnoj umetnosti i ne shvati istorijski kontekst njegovih tendencija. Na drugoj strani, doktor filozofije Ladislav Takač píše: „Nikada se nije trudila da rezultate svog stvaralaštva promoviše preko političkog delovanja, putevima koji bi izlazili iz okvira njenih likovnih aktivnosti i ambicija. Živela je skromno, a poslednje godine svog života posvetila je cveću i pejzažima na svojim slikama.”

Ekspozicija na kojoj će biti izloženo 14 restauriranih slika je mala etida koja treba da nam pomogne da se bolje upoznamo sa delom Zuske Medveďovej. Očišćena rascvetana mrtva priroda na njenim slikama govori pre svega o postimpresionističkoj paleti, a objašnjava i pitoresknost zastupljenu u tradicionalnom slovačkom vezu, u ornamentici i slovačkom narodnom stvaralaštvu. To jeste mali pomak u istoriji umetnosti, ali veliki kad je u pitanju Galerija Zuske Medveďovej.

Mr Pavel Čanji

EDUKÁCIE V ÚKVS

Edukácie boli tiež dôležitou časťou činnosti ÚKVS v roku 2010. Ich obsah vyplýval predovšetkým z aktuálnych potrieb a prelínal sa s akciami, na ktorých sme sa realizačne podieľali. Vzhľadom na to, že sa Ústav neraz prezentoval pri rôznych príležitostiach, považovali sme za vhodné usporiadať edukáciu na tému *Kvalitné a nekvalitné powerpointové prezentácie*. Rozvojom elektronickej databázy kultúry, ale aj nadväznosťou na divadelné obsahy, usporiadali sme prednášku na tému *Spôsoby ochrany kultúrneho dedičstva na poli divadelníctva*. Kreatívny workshop akreditovaný Ministerstvom vzdelávania Českej republiky bol realizovaný aj v rámci VI. muzikologickej konferencie na tému *Inovačné metódy v hudobnej pedagogike* a nadovšetko pútavú a motivujúcu prednášku sme koncom roka usporiadali na tému *Manažment (menšinových) festivalov*.

Kvalitné a nekvalitné powerpointové prezentácie

V miestnostiach Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov v piatok 5. februára 2010 prebiehal edukačný kurz na tému Kvalitné a nekvalitné powerpointové prezentácie.

Zo dvadsať účastníkov zo St. Pazovy, Nového Sadu, Kysáča, Kulpína, Báčskeho Petrovca a Kovačice prejavilo záujem zúčastniť sa edukácie venovanej problematike výroby powerpointových prezentácií. Školiteľkou bola Katarína Vukasovičová, programátorka a dizajnerka portálu Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov, ktorá na základe zhotovenej prezentácie o ÚKVS poukázala na postupy pri výrobe powerpointových prezentácií a zároveň trefnými príkladmi prezentovala kvalitné a menej kvalitné riešenia, s ktorými sa neraz stretávame v praxi.

EDUKACIJE U ZKVS

Značajni deo rada ZKVS u 2010. godini bile su edukacije. Njihov sadržaj proizlazio je, pre svega, iz aktuelnih potreba i preplatio se sa sadržajem akcija u čijoj realizaciji smo učestvovali. S obzirom na to da je Zavod sebe više puta prezentovao u raznim prilikama, smatrali smo da treba da se organizuje edukacija na temu *Kvalitetne i nekvalitetne PowerPoint prezentacije*. Razvojem elektronske baze podataka, a nadovezujući se na pozorišne sadržaje, organizovali smo predavanje na temu *Načini čuvanja kulturnog nasleđa u oblasti pozorišta*. Kreativna radionica akreditovana od strane Ministarstva Češke republike realizovana je u okviru Šeste muzikološke konferencije na temu *Inovacione metode u muzičkoj pedagogiji*, a veoma interesantno i podsticajno bilo je i predavanje krajem godine na temu *Menadžment festivala (manjinskih grupa)*.

Kvalitetne i nekvalitetne PowerPoint prezentacije

U prostorijama Zavoda za kulturu vojvodanskih Slovaka, u petak 5. februara 2010. godine, održana je edukacija na temu *Kvalitetne i nekvalitetne PowerPoint prezentacije*.

Oko dvadeset učesnika iz Stare Pazove, Novog Sada, Kisača, Kulpina, Bačkog Petrovca i Kovačice zainteresovalo se za učešće na seminaru posvećenom izradi PowerPoint prezentacija. Predavač je bila Katarina Vukasović, programerka i dizajnerka portala Zavoda za kulturu vojvodanskih Slovaka. Na primeru prezentacije Zavoda, pokazala je kako treba postupati pri izradi PowerPoint prezentacija, a na zanimljivim primerima pokazala je i kvalitetna i manje kvalitetna rešenja sa kojima se neretko susrećemo u praksi.

Spôsob ochrany kultúrneho dedičstva na poli divadelníctva

S cieľom vyzdvihnúť potrebu systematického a adekvátneho dokumentovania rôznych predmetov a dokladov týkajúcich sa oblasti divadelníctva, tak tých z minulosti, ako aj tých, ktoré produkujeme v súčasnej dobe, v ÚKVS bola usporiadaná prednáška na tému Štandardné a inovačné spôsoby ochrany kultúrneho dedičstva na poli divadelníctva. Hovorila o nej riaditeľka Divadelného ústavu z Bratislavy Vladislava Fekete, ktorá sa okrem dokumentácie zmenila aj o komplexnej činnosti tejto významnej ustanovizne kultúry na Slovensku.

Systematické dokumentovanie činnosti v oblasti divadelníctva, respektíve v iných segmentoch kultúry je záležitosťou strategického plánovania a kultúrnej politiky, ktorú by mali spoločne implementovať v praxi vrcholné inštitúcie v spolupráci s odbornými ustanovizňami a združeniami, ktoré sa umeleckou činnosťou zaoberajú. Ide o komplexnú činnosť, ktorá zahŕňa systematické zhromažďovanie, spracovávanie, ochraňovanie a sprístupňovanie zbierok a fondov, ktorá je zvyčajne klasifikovaná do štyroch skupín: Dokumentačné fondy, Archivné fondy a zbierky, Knižničné, audiovizuálne a multimediálne fondy, ako aj Zbierky galerijnej a muzeálnej hodnoty – prezentovala riaditeľka V. Fekete.

Práve tým oblastiam sa v Divadelnom ústave venuje Oddelenie divadelnej dokumentácie a informatiky, ktoré zhromažďuje, systematicky spracúva a sprístupňuje zbierky a fondy týkajúce sa slovenského profesionálneho divadla od jeho vzniku v roku 1920 až po súčasnosť. Na príklade tejto ustanovizne bol podaný súbor tematických celkov, ktoré v konečnom dôsledku sústreďujú dokumenty o jednotlivých divadelných inscenáciách, fotografické a propagačné materiály, inscenačné scenáre, režijné knihy, divadelnú literatúru, divadelné hry, periodickú a neperiodickú tlač, tlačivá, predmety galerijnej a muzeálnej hodnoty, scénografické materiály, audio- a audiovizuálne nahrávky divadelných inscenácií, nahrávky

Način čuvanja kulturnog nasleđa u oblasti pozorišta

Sa ciljem da istakne potrebu sistematskog i stručnog dokumentovanja raznih artefakata iz oblasti pozorišne delatnosti, u Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka organizovano je predavanje na temu *Standardni i inovativni načini zaštite kulturnog nasleđa u pozorišnoj delatnosti*. O tome je govorila direktorka Pozorišnog zavoda iz Bratislave, Vladislava Fekete, koja je uz predavanje o dokumentaciji predstavila i kompleksnu delatnost te značajne ustanove kulture u Slovačkoj.

Sistematsko dokumentovanje rada pozorišta, odnosno drugih oblasti kulture, deo je strateškog planiranja i kulturne politike, koju treba da ostvaruju vodeće institucije u saradnji sa profesionalnim ustanovama i udruženjima koja se bave konkretnim umetničkim radom. Kompleksnu delatnost, koja obuhvata sistematsko prikupljanje, obradu, zaštitu i dostupnost zbirki i fondova, i koja je klasifikovana u četiri kategorije: Dokumentacioni fondovi, Arhivski fondovi i zbirke, Bibliotečki, audiovizuelni i multimedijalni fondovi i Zbirke galerijske i muzejske vrednosti – prezentovala je V. Fekete.

Upravo tim oblastima se u Pozorišnom zavodu bavi Odeljenje pozorišne dokumentacije i informatike, koje sakuplja, sistematski obrađuje i čini dostupnim zbirke i fondove vezane za slovačke profesionalne pozorišne delatnosti od 1920. godine, kada je profesionalno pozorište u Slovačkoj nastalo, pa sve do danas. Na primeru te ustanove prezentovane su tematske celine koje se odnose na dokumentaciju o pojedinim pozorišnim inscenacijama, fotografiskim i propagandnim materijalom, scenarijima, režijskim knjigama, pozorišnom literaturom, pozorišnim predstavama, periodičnom i neperiodičnom štampom, predmetima galerijske i muzejske vrednosti, scenografskim materijalima, audio i audiovizuelnim snimcima pozorišnih inscenacija, snimcima dokumentarnih filmova iz oblasti pozorišta, kao i drugim materijalima, vezanim za istoriju i savremeno stvaralaštvo

dokumentárnych filmov z oblasti divadla a ďalšie materiály, viažuce sa k histórii a súčasnosti divadelného umenia a divadelnej kultúry na Slovensku.

Vzhľadom na to, že Divadelný ústav dokumentuje činnosť profesionálnych divadiel, riaditeľka podotkla, že sa v tejto ustanovizni nachádzajú materiály dokumentujúce prácu Slovenského vojvodinského divadla a to od jeho vzniku. Avšak komplexnú dokumentáciu o ochotníckej divadelnej činnosti bude mať na starosti v budúcnosti aj rozvíjajúce sa Oddelenie informačno-dokumentačné v rámci Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov, ktorý už nadviazal intenzívnu spoluprácu s jednotlivými divadelnými scénami a vytvára podmienky na dlhodobú a udržateľnú dokumentačnú činnosť.

V prednáške boli ozrejmene aj jednotlivé postupy pri dokumentovaní divadelných artefaktov, čo početných prítomných – predstaviteľov kultúrnych centier a združení iste uistilo, že ide o dôležitú a potrebnú činnosť, vďaka ktorej budeme dôvernejšie poznať minulosť, ale vďaka ktorej aj budúcim nositeľom kultúrnej činnosti bude ponechaný jasnejší obraz o tom, čo sa robí v súčasnej dobe.

Túto akciu poctil svojou prítomnosťou aj riaditeľ Divadelného múzea Vojvodiny Zoran Maksimović, ktorý navrhol intenzívnejšiu spoluprácu tohto múzea s UKVS s cieľom realizovať projekty v rámci Slovenskej redakcie, ktorá bola pri tomto múzeu založená.

Manažment (menšinových) festivalov

S cieľom podporiť a motivovať aktérov v kultúre, aby zveľaďovali existujúce festivalové formy, ako aj prispieť k definovaniu kritérií na vymenovanie podujatí, ktoré majú osobitný význam pre zachovávanie, zveľaďovanie a rozvoj príznačností a národnej identity slovenskej národnostnej menšiny, v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov v utorok 21. decembra 2010 odznela prednáška na tému Manažment (menšinových) festivalov.

Myšlienka usporiadať takýto druh edukácie sa zrodila na prvom zasadnutí novozaloženej Komisie pre zveľaďovanie festivalov a kultúrnych podujatí Výboru pre kultúru NRSNM, kde riaditeľka UKVS a zároveň členka tejto Komisie Milina Sklabinská navrhla prednášku usporiadať v spolupráci so špičkovou odborníčkou v oblasti kultúrneho manažmentu, šéfkou Katedry UNESCO pre manažment v kultúre a kultúrnu politiku Univerzity umenia v Belehrade, Dr. Milenou Dragičevićovou-Šešićovou. Nie div, že práve táto osobnosť, ktorá v Srbsku organizuje niektoré z najväčších festivalov a ktorá našu celkovú kultúrnu politiku zastupuje na rôznych fórach v zahraničí, v rámci prednášky o manažmente festivalov vyzdvihla tri dôležité segmenty: zachovávanie, zveľaďovanie a rozvoj príznačností národnej identity. Tieto segmenty, ktorými sa treba riadiť pri vymenovaní festivalov a kultúrnych

pozorišne umetnosti i pozorišne kulture u Slovačkej.

S obzirom na to da Pozorišni zavod dokumentuje delatnost profesionalnih pozorišta, direktorka je naglasila da ta ustanova dokumentuje i delatnost Slovačkog vojvođanskog pozorišta od njegovog nastanka 2003. godine. S druge strane, dokumentacija o amaterskoj pozorišnoj delatnosti će u budućnosti biti u kompetenciji ZKVS i Informatio-dokumentacione jedinice, koja je već uspostavila intenzivnu saradnju sa pojedinim pozorišnim scenama, a radi i na stvaranju uslova za trajnu i održivu dokumentacionu delatnost.

Na predavanju se govorilo o pojedinim pristupima pri dokumentaciji određenih pozorišnih artefakata, što je brojne prisutne, predstavnike kulturnih centara i udruženja, još jednom uverilo da je u pitanju ozbiljna i potrebna delatnost, zahvaljujući kojoj ćemo bolje upoznať našu prošlost, ali će zahvaljujući njoj i budućí nosioci kulturne delatnosti imati relevantne podatke o aktuelnom stvaralaštvu.

Događaju je prisustvovao i direktor Pozorišnog muzeja Vojvodine Zoran Maksimović, koji je predložio intenzivniju saradnju muzeja sa ZKVS, u cilju realizacije projekata u okviru Slovačke redakcije koju je taj muzej osnovao 2003. godine.

Menadžment festivala (manjinskih grupa)

Ideja o organizovanju te vrste edukacije rodila se na prvom sednici novoosnovane Komisije za unapređivanje festivala i kulturnih priredbi Odbora za kulturu NSSNM, kada je direktorka ZKVS i istovremeno član Komisije, Milina Sklabinski, predložila da se uspostavi saradnja sa vrhunskim stručnjakom u oblasti kulturnog menadžmenta, šefom Katedre UNESCO za menadžment u kulturi i kulturnu politiku Univerziteta umetnosti u Beogradu, dr Milenom Dragičević-Šešić. Nije čudo što je upravo ta ličnost, koja u Srbiji organizuje neke od najvećih festivala, a koja našu kulturnu politiku zastupa na raznim forumima u inostranstvu, u svom predavanju o menadžmentu festivala podvukla tri vrlo značajna segmenta: očuvanje, unapređivanje i razvoj karakteristika nacionalnog identiteta. Za te segmente, koji treba da budu ideja vodilja pri određivanju festivala i kulturnih manifestacija koji su od izuzetnog značaja za našu sredinu, što proizlazi i iz novog Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, biće u budućnosti značajno odgovoran i naš Nacionalni savet i Zavod za kulturu.

Prema mišljenju predavača, u slučaju manjinskih festivala navedeni segmenti se ne poštuju u potpunosti: „Kada

podujati s mimoriadnym významom pre našu menšinu, a ktoré v konečnom dôsledku vychádzajú aj priamo z nového Zákona o národnostných radách národnostných menšín, sú v budúcom období jednou z významných zodpovedností aj našej Národnostnej rady a Ústavu pre kultúru.

Podľa prednášateľky v prípade menšinových festivalov sa uvedené segmenty nerešpektujú naplno: *Keď hovoríme o menšinových podujatiach, dôraz sa zvyčajne dáva na zachovávanie a často sa zabúda na dva ďalšie významné segmenty, a to je zveľaďovanie a rozvoj. Takúto prax je potrebné meniť, lebo menšinová kultúra sa musí rozvíjať tým istým tempom, akým sa rozvíja v matičnom štáte, ale musí byť aj v súlade s rozvojom kultúry v domovskom štáte, – povedala M. Dragičevićová Šešićová.*

V pokračovaní sa rozoberala problematika tradičných festivalových foriem a definovali sa spôsoby, akými možno zachovať existujúce podujatia a zároveň urobiť krok dopredu v ich organizácii a zaradiť ich tak do aktuálneho kontextu kultúry a jej súčasného prejavu. *Základom každého dobrého festivalu, a v prvom rade menšinového je, aby festival bol udalosťou. V prípade že nebude predstavený ako udalosť, médiá nebudú mať záujem ho odsledovať. A ak médiá niečo neodsledujú, je to ako keby sa nič ani nedialo. Preto festival musí mať umelecký, edukatívny, kultúrno-politický a marketingový dopad. Ak festival organizujeme len preto, aby existoval, najpravdepodobnejšie nedosiahneme žiaden cieľ, žiadny výsledok, – upozornila M. Dragičevićová Šešićová.*

Keď ide o postupnosť krokov pri organizovaní festivalov, prednášateľka vymenovala sedem dôležitých fáz. V úvodných fázach treba venovať pozornosť výberu programu, selekcii hlavných a vedľajších programov, ich názvu, pripraviť ich koncepciu a venovať sa vzťahom s verejnosťou. Nasledujúca fáza organizovania je operačný manažment (čo sa v ktorý deň festivalu bude diať, na ktorých lokalitách, dozor nad ekologickými i inými dopadmi, vybavovanie povolení, partnerov a pod.). Nasleduje fáza informačných správ čiže komunikácia s verejnosťou a potom aj fáza implementácie, v ktorej je dôležitý (a u nás často zanedbaný) vzťah s hostmi. Veľmi významná fáza festivalu je tá posledná, a to je evalvácia, nevyhnutná v prípade, že nám záleží na tom, aby sa festival z roka na rok zveľaďoval.

Takéto teoretické rady s dobrými praktickými príkladmi umožnili definovať charakteristiky, ktoré by kvalitné a reprezentatívne kultúrne podujatia mali obsahovať, aby prispeli k ochrane, zveľaďeniu a rozvoju kultúry slovenskej menšiny v Srbsku. Že naša menšina, a zväšť jej mladšia generácia, o to má záujem, svedčí aj do posledného miesta vyplnená sieň Ústavu pre kultúru, ale aj dialóg, ktorý sa medzi poslucháčmi spontánne vytvoril. Otázka je však, do akej miery sú na rady skúsených a na modernizáciu našich festivalov pripravení aj ich terajší predstavitelia, keďže o zdokonaľovanie tohto druhu iba niekoľkí prejavili záujem.

govorimo o manjinskim manifestacijama, akcenat se obično stavlja na njihovo očuvanje i često se zaborave dva druga značajna segmenta, a to su unapređivanje i razvoj. Takvu praksu treba menjati, zato što se manjinska kultura mora razvijati istom brzinom kakvom se razvija u matičnoj državi, ali mora biti i u skladu sa razvojem kulture u državi u kojoj manjina živi”, rekla je M. Dragičević-Šešić.

Na skupu je analizirana i problematika tradicionalnih festivalskih formi, definisani su načini na koje se mogu sačuvati postojeće manifestacije, a istovremeno načiniti korak napred u njihovoj organizaciji, kako bi se uklopile u aktuelni kontekst kulture i njen savremeni izraz. „Osnova svakog dobrog festivala, a naročito manjinskog, jeste da festival bude događaj. U slučaju kada on nije događaj, mediji neće biti zainteresovani da ga prate. A ako mediji nešto ne isprate, kao da se nije ni desilo. Zato festival mora da ima tačno određene attribute, da bude umetnički, edukativni, kulturno-politički i marketinški. Ako festival organizujemo samo zbog toga da bi postojao, verovatno nećemo postići nikakav cilj, nikakav rezultat”, upozorila je M. Dragičević-Šešić.

Kada se radi o redosledu koraka prilikom organizovanja festivala, mišljenje predavača je da postoji sedam značajnih faza. U početnim delovima pripreme treba obratiti pažnju na odabir programa, na selekciju glavnih i sporednih programa, na njihove nazive, treba pripremiti koncept i posvetiti se odnosu sa javnošću. Sledeća faza u organizaciji jeste operativni menadžment (šta će se na festivalu dešavati, u koje vreme, na kojim mestima; zatim treba osmisliti nadzor nad ekološkim i ostalim segmentima, treba dobiti neophodne dozvole, urediti partnerske odnose itd.). Sledi informativna faza, odnosno komunikacija sa javnošću, a zatim faza implementacije u okviru koje jako veliki značaj ima (a kod nas se često zanemaruje) odnos prema gostima. Izuzetno je značajna poslednja i neizbežna faza festivala, a to je evaluacija, ako nam je stalo da se festival iz godine u godinu razvija i unapređuje.

Teoretski saveti sa dobrim i praktičnim primerima omogućili su definisanje svojstva koje kvalitetne i reprezentativne kulturne manifestacije treba da sadrže, kako bi doprinele očuvanju, unapređivanju i razvoju kulture slovačke manjine u Srbiji. O tome da je naša manjina, a naročito njena mlađa generacija, zainteresovana za takav odnos, govori i dupkom puna sala Zavoda za kulturu, ali i dijalog koji se među prisutnima spontano razvio. Pitanje je, međutim, do koje mere su za prihvatanje saveta iskusnih i za modernizaciju naših festivala spremni njihovi sadašnji predstavnici, pošto je za napredak te vrste bilo malo zainteresovanih.

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

MEĐUNARODNA SARADNJA

ÚKVS aj v roku 2010 rozvíjal medzinárodnú spoluprácu s cieľom vzájomnej výmeny skúseností v práci na poli kultúry a s cieľom prezentácie slovenskej vojvodinskej kultúry v zahraničí. ÚKVS spolupracoval s početnými inštitúciami a ustanovizňami zo Slovenska, spomeňme iba niektoré ako je Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí a Svetové združenie Slovákov v zahraničí, Divadelný ústav a Ústav jazykovej literatúry SAV, ako aj s inštitúciami Slovákov v Rumunsku, Maďarsku a Česku. Neraz sme mali príležitosť privítať v ÚKVS hostí zo zahraničia a neraz sme sa aj sami zúčastnili akcií v zahraničí.

ZKVS je i u 2010. godini učestvovao u razvoju međunarodne saradnje posredstvom uzajamne razmene iskustava u radu na polju kulture u cilju prezentacije slovačke vojvođanske kulture u inostranstvu. ZKVS sarađivao je sa brojnim institucijama i ustanovama u Slovačkoj, između ostalih sa Uredom za Slovake u inostranstvu, Zavodom za pozorište i Zavodom za jezičku književnost SAN, kao i sa institucijama Slovaka u Rumuniji, Mađarskoj i Češkoj. Više puta smo imali priliku da u ZKVS pozdravimo goste iz inostranstva, a i sami smo bili učesnici raznih akcija u drugim zemljama.

MINISTER KULTÚRY SR MAREK MAĐARIČ NAVŠTÍVIL ÚKVS

V rámci oficiálnej návštevy Srbska minister kultúry Slovenskej republiky Marek Maďarič v sobotu 27. februára navštívil aj Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Delegáciu, v čele s ministrom kultúry SR Marekom Maďaričom tvorili Silvia Salanská, generálna riaditeľka sekcie medzinárodnej spolupráce MK SR, Ľudmila Palonderová, štátna radkyňa sekcie medzinárodnej spolupráce MK SR, Igor Furdík, veľvyslanec SR v Belehrade a Barbora Hrušovská, atašé vo Veľvyslanectve SR v Belehrade, Anna Tomanová-Makanová, predsedníčka NRSNM a podpredsedníčka Výkonnej rady APV, Martin Zloch, podpredseda Zhromaždenia AP Vojvodiny, tiež Jozef Bednár, hovorca MK SR a Petra Fejdiová spred tlačového odboru MK SR.

Delegáciu prijala riaditeľka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov Milina Sklabinská, ktorá oboznámila ministra kultúry M. Maďariča o cieľoch založenia tejto ustanovizne a o aktuálnych projektoch, ktorými sa Ústav zaoberá. Zároveň, bola to príležitosť zhodnotiť doterajšiu spoluprácu s ustanovizňami kultúry zo Slovenskej republiky, ktorá na samotnom začiatku práce bola intenzívna a vďaka ktorej bolo realizovaných niekoľko významných akcií.

Na schôdzi sa hovorilo aj o potrebe vytvárania možností na stážovanie študentov vhodných odborov zo Slovenska v ÚKVS, ale aj o možnostiach zvýšenia promócie kultúry Slovenskej republiky v Srbsku prostredníctvom vhodných projektov, ktoré by v partnerstve s ÚKVS mohli byť spoločne realizované.

Pri tejto príležitosti minister kultúry SR daroval ÚKVS filmy zo slovenskej kinematografie, ktoré sa v ÚKVS budú premietiť v rámci pravidelných mesačných filmových večierkov.

Počas trojdňovej návštevy Srbska minister kultúry Slovenskej republiky Marek Maďarič absolvoval rad bilaterálnych stretnutí, kultúrnych podujatí a rozhovorov s predstaviteľmi krajanskej komunity. V prvý večer v Historickom múzeu Srbska v Belehrade minister Marek Maďarič spolu s ministrom kultúry Srbska Nebojšom Bradičom otvorili výstavu súčasného slovenského výtvarného umenia. Nasledujúceho dňa obaja ministri podpísali bilaterálnu dohodu o spolupráci v oblasti kultúry medzi Srbskom a Slovenskom s cieľom pokračovať v tradične dobrých vzťahoch a spolupráci medzi našimi dvoma krajinami. Tretí deň bol vyhradený pre návštevu Slovákov žijúcich vo Vojvodine, kedy minister navštívil Kovačicu, Nový Sad a B. Petrovec.

MINISTAR KULTURE SR MAREK MAĐARIČ POSETIO ZKVS

Ministar kulture Slovačke republike, Marek Mađarič, u okviru trodnevne posete Srbiji, u subotu 27. februara 2010. godine, posetio je i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka.

Delegaciju na čelu sa ministrom kulture činili su i Silvija Salanska, generalna direktorka sekcije za međunarodnu saradnju MK SR, Ľudmila Palonderova, državna savetnica sekcije za međunarodnu saradnju MK SR, Igor Furdik, ambasador SR u Beogradu i Barbora Hrušovska, ataše u Ambasadi SR u Beogradu, Ana Tomanova-Makanova, predsednica NSSNM i potpredsednica Vlade AP Vojvodine, Martin Zloh, potpredsednik Skupštine AP Vojvodine, i Jozef Bednar i Petra Fejdi iz sekcije za medije MK SR.

Delegaciju je primila direktorka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka, Milina Sklabinski, koja je ministru predstavila ciljeve osnivanja ove ustanove i aktuelne projekte kojima se ZKVS bavi. Ujedno, bila je to prilika da se razgovara o dosadašnjoj saradnji sa ustanovama kulture iz Slovačke republike, koja je na samom početku bila intenzivna i zahvaljujući kojoj je realizovano nekoliko značajnih događaja.

Na sastanku je bilo reči i o potrebi stvaranja mogućnosti za stažiranje studenata određenih profila iz Slovačke u ZKVS, ali i o mogućnostima da se osnaži promocija kulture Slovačke republike u Srbiji putem adekvatnih projekata, koji bi u partnerstvu sa ZKVS mogli biti zajednički realizovani.

Ovom prilikom ministar kulture SR poklonio je Zavodu filmove iz slovačke produkcije, koji će biti prikazivani u okviru redovnih mesečnih filmskih projekcija ZKVS.

U okviru trodnevne posete Srbiji, ministar Marek Mađarič imao je nekoliko bilateralnih susreta, posetio je kulturna dešavanja i sreo se sa predstavnicima slovačke zajednice u Srbiji. Tokom prve večeri u Istorijskom muzeju Srbije u Beogradu ministar Mađarič sa ministrom kulture Srbije, Nebojšom Bradičem, otvorio je izložbu savremenog slovačkog likovnog slikarstva. Narednog dana oba ministra su potpisala bilateralni protokol o saradnji između Srbije i Slovačke, čiji cilj je da se nastavi sa već tradicionalno dobrom kulturnom saradnjom dveju država. Trećeg dana ministar je posetio predstavnike slovačke zajednice u Srbiji u Kovačici, Novom Sadu i Bačkom Petrovcu.

Literárne kvarteto prinieslo slovo

Kvarteto PEN centra zo Slovenska v zložení Gustáv Murín, Viliam Jablonický, Juraj Šebesta a František Palonder navštívilo ÚKVS s cieľom predstaviť svoju tvorbu. Štyria duchaplní Petržalčania vystúpili v rámci literárneho večierka pod názvom *Nesieme Vám slovo*, kde čítali svoju prózu, spomínali si príbehy, ktoré inšpirovali ich tvorbu, rozprávali o Paľovi Bohušovi, „cinematike“, striptízetach v Los Angeles... Prekvapením pre Ústav bol prednes Milušky Anušiakovej-Majerovej a Miroslava Babiaka literárnej miniatúry pod názvom *Blabot amerického dramatika*, režiséra a herca Sama Sheparda, ktorú do slovenčiny preložil J. Šebesta. Prekladateľ, teatroológ a spisovateľ Šebesta predstavil aj svoj najnovší román *Keď sa pes smeje* (2008), určený pre dospelých a dospievajúcich, ako znie slogan. Odmenený viacerými cenami tento román nadväzuje na tú slovenskú literatúru, do ktorej patria romány *Jediná* a *Brat mlčanlivého Vlka* Kláry Jarunkovej. Originálny prednes svojej prózy urobil G. Murín svojším tzv. storytelling spôsobom: príbeh, ktorý ho podnietil napísať poviedku *Najkrajšie prsia západu* autor prerozprával a na záver prečítal iba posledných niekoľko viet. Prinesené slovo bolo vítané.

Okrem literárneho slova, ÚKVS získal od PEN centra pozoruhodný počet kníh najrozličnejšieho obsahu, ktoré nielenže zveľadia príručnú knižnicu ÚKVS, ale všetkým záujemcom z radov vojvodinských Slovákov umožnia spoznávať súčasné literárne tendencie v Slovenskej republike.

Kniževni kvartet je doneo reč

Kvartet PEN centra iz Slovačke, u sastavu Gustav Murin, Vilijam Jablonicki, Juraj Šebesta i Francišek Palonder, posetio je ZKVS sa namerom da u njemu predstavi svoje stvaralaštvo. Četvorica dovtlivijih stanovnika Petržalke (gradska četvrt Bratislave) nastupili su na književnoj večeri pod nazivom *Donosimo Vam reč*, gde su čitali svoje tekstove, prisećali se događaja koji su inspirisali njihovo stvaralaštvo, pesnika Palja Bohuša, „sinematike“, striptizeta u Los Anđelesu i drugih doživljaja. Iznenadenje za Zavod bilo je predstavljanje književne minijature pod nazivom *Brbljanje američkog dramaturga* Sema Šeparda, režisera i glumca, koju je na slovački jezik preveo J. Šebesta, a izveli je Miluška Anušjak Majer i Miroslav Babjak. Prevodilac, teatrolog i pisac Šebesta predstavio je i svoj najnoviji roman *Kad se pas smeje* (2008) „namenjen odraslima i onima koji odrastaju“, kako zvuči slogan. Nagrađivana sa nekoliko nagrada ta knjiga nadovezuje se na slovačku književnost kojoj pripadaju i romani *Jedina* i *Brat čutljivog Vuka* Klare Jarunkove. Svoju prozu je na originalan, tzv. *storytelling* način predstavio G. Murin: prepričao je događaj koji ga je podstakao da napiše priču *Najlepše grudi na zapadu*, a na kraju je iz knjige pročitao samo nekoliko poslednjih rečenica. Reč koju su nam ovi autori doneli, dočekana je sa dobrodošlicom.

Osim književne reči, ZKVS je od PEN centra dobio i značajan broj knjiga raznovrsnih sadržaja, koje ne samo da će obogatiti priručnu biblioteku ZKVS, nego će svima iz redova vojvođanskih Slovaka omogućiti da se upoznaju sa savremenim književnim tendencijama u Slovačkoj republici.

delegácie zo Srbska na tomto podujatí hovorila riaditeľka ÚKVS Milína Sklabinská.

Aj v tomto ročníku okrem domácich do Nadlaku prišli početní majstri najrozličnejších tradičných remesiel, usilovné dolnozemske gazdinky, ale aj hudobníci a speváci z Maďarska a Srbska, a program spestrili aj hostia zo Slovenska. Keď ide o účasť vojvodinských Slovákov, na tohtoročnom jarmoku sa predstavili metlári, klobučníci, tokári, medári, medovníkari, pradiari, výrobcovia huslí, insitní maliari..., ale nechýbali ani kuchári, ktorí návštevníkom ponúkali kysáčku sármu, petrovskú klobásu, makové pirohy, rejteše, rezance, pampúchy, herouke a i.

O to sa postarali členovia a členky združení z Báčskeho Petrovca, Kysáča, Aradáča a Nového Sadu, ako aj insitný maliar Pavel Cicka a výrobca huslí Ján Nemček z Kovačice. Jarmočné chvíle bezpochyby spestrili aradáčske meškárky, ktoré na dobrú náladu neúnavne vyhrávali a spievali a tak sa pričínili i o to, aby ich stánok bol jeden z najnavštevnejších.

Na jarmoku sa ozývala aj ľudová hudba Tibora Mótyana, potom ľudová hudba Igrici a odzneli aj humorné scény divadelnej skupiny X a scény veštiacej Cigánky. V rámci hudobno-tanečného programu na javisku vystúpil FS Sálašan z Nadlaku (RO), FS Cerovina z Čerpotoku (RO) a FS Furmička z Čemera (HU).

Zo Srbska to bol FS Šafárik z Nového Sadu, ktorý predviedol tance primerané podujatiu. A tak na nadlacksý jarmok zavítal bača s ovečkami, potom drotári, ktorí záujemcom drotovali hrnce, misky, rajničky a nakoniec šafárikovci divákovi ukázali pradiarske remeslo, ako aj zábavu, ktorá bola sústavou častou každých priadok, ktoré kedysi poriadali vojvodinskí Slováci. Nechýbali tu ani ľudové piesne zo Starej Pazovy, ktoré predviedol tokár a spevák Martin Klátik za hudobného sprievodu Pavla Matúcha.

Špecifikom tohtoročného Stretnutia dolnozemských Slovákov bol spev z veže evanjelického kostola v Nadlaku, ktorý zaznel na záver jarmoku.

U Nadlaku su i ove godine bili prisutni, osim iz redova domaćina, brojni majstori različitih zanata, vredne domaćice iz Donje zemlje i muzičari iz Mađarske i Srbije, a u programu su učestvovali i gosti iz Slovačke. Vojvođanske Sloake na ovogodišnjem vašaru predstavljali su metlari, šeširdžije, medari, kolačari, predioci, izrađivači violina, naivni slikari i drugi, ali bilo je tamo i kuvara koji su posetiocima nudili sarmu iz Kisača, kobasicu iz Petrovca, taške s makom, savijaču, rezance, krofne, herovke itd.

O svemu su brinuli članovi udruženja iz Bačkog Petrovca, Kisača, Aradca i Novog Sada, zatim naivni slikar Pavel Cicka i izrađivač violina Jan Njemček iz Kovačice. Vašarsku publiku uveseljavale su žene iz Aradca, svirajući harmoniku, tzv. *meške*, i neumorno pevajući, tako da je njihov štand bio jedan od najposećenijih.

Sa vašara se čula i narodna muzika Tibora Močana, zatim muzika u izvođenju grupe Igrici, bilo je i humorističkih scena pozorišne grupe X i scena sa Cigankom vračarom. U okviru muzičko-folklornog programa nastupio je folklorni ansambl (FA) Sálašan iz Nadlaka (RO), FA Cerovina iz Čerpotoka (RO) i FA Furmička iz Čemera (HU).

Učesnik iz Srbije u manifestaciji bio je Folklorni ansambl SKUD „P.J. Šafarik“ iz Novog Sada, čije su igre bile u dosluhu sa njom, tako da su se na vašaru u Nadlaku pojavili „čobanin sa ovčama“, te putujući krpari šerpi i lonaca. Članovi kulturno-umetničkog društva „P. J. Šafarik“ pokazali su i kako se prede, ali i to, kako su se nekada momci i devojke zabavljali na prelu, koje je vrlo dobro sastavljalo korisno sa lepim i zabavnim i bilo je omiljeno kod vojvođanskih Slovaka. Čule su se i pesme iz Stare Pazove koje je izveo tokar i pevač Martin Klacić uz muzičku pratnju Pavla Matuha.

Specifičnost ovogodišnjeg Susreta Slovaka iz Donje zemlje bilo je pevanje na tornju evanjelističke crkve u Nadlaku kojim je manifestacija zatvorena.

Na jarmoku 2010

V sobotu 12. juna 2010 v rumunskom Nadlaku sa konal tretí ročník Stretnutia dolnozemských Slovákov pod názvom *Na jarmoku*. Podujatie bolo zložené z troch segmentov: prípravy a degustácie slovenských dolnozemských špecialít, prezentácie tradičných remesiel a kultúrneho programu, ktorý obsahoval hudobné, tanečné a divadelné zložky.

Jarmok sa začal dychovou hudbou Nadlačanka a spevom Márie Krajčíkovej-Bontea a potom nasledovali príhovory organizátorov z Rumunska, delegácií zo Srbska a Maďarska a slávnostné otvorenie podujatia podpredsedom Demokratického zväzu Slovákov a Čechov v Rumunsku Pavlom Hlásnikom. Návštevníkom podujatia pozdravy zo Srbska odovzdala a obsah stánkov predstavila predsedníčka Matice slovenskej v Srbsku Katarína Melegová-Melichová. V mene Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny v Srbsku – oficiálneho partnera projektu Na jarmoku a v mene Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov – koordinátora slovenskej

Na vašaru 2010.

U subotu, 12. juna 2010. godine, u Nadlaku u Rumuniji, bio je održan Treći susret Slovaka iz Donje zemlje pod nazivom *Na vašaru*. Manifestacija se sastojala od tri dela – priprema i degustacija slovačkih specijaliteta iz Donje zemlje, prezentacija tradicionalnih zanata i kulturni program sačinjen od muzike, igara i pozorišta.

Vašar je otvorio duvački orkestar Nadlačanka, pevala je Marija Krajčikova Bontea, usledili su pozdravni govori organizatora iz Rumunije, delegacija iz Srbije i Mađarske, a zatim je manifestaciju svečano otvorio potpredsednik Demokratskog saveza Slovaka i Čeha u Rumuniji, Pavel Hlasnjik. Posetiocima je pozdrave iz Srbije prenela predsednica Matice slovačke u Srbiji, Katarina Melegova Melihova koja je predstavila i sadržaj naših štandova. U ime Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine u Srbiji, oficijelnog partnera projekta *Na vašaru*, takođe u ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka kao koordinatora slovačke delegacije iz Srbije, na ovoj manifestaciji govorila je direktorka ZKVS, Milína Sklabinski.

Workshop slovenskej dolnozemskej mládeže

V dňoch od 28. – 30. augusta 2010 sa v Tatranských Matliaroch, Slovenská republika, uskutočnil medzinárodný workshop *Slovenská mládež na Dolnej zemi a jej implikácia do života komunity 2010*.

Workshop patrí medzi spoločné dolnozemske projekty a gestorsky ho zabezpečuje Spoločnosť pre edukáciu a poradenstvo v Nadlaku a Demokratický zväz Slovákov a Čechov v Rumunsku. Projekt finančne podporuje Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí a odchod 7 účastníkov zo Srbska podporila NRSNM a Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Workshopu sa zúčastnilo zo tridsať mladých ľudí z Rumunska, Maďarska a zo Srbska, ktorí tuná debatovali o problematike zapájania sa mladej generácie do slovenskej spoločnosti v domovskej krajine, a zároveň sa oboznamovali so zakladaním združení a zásadami organizovania rôznych kultúrnych podujatí. Lektorkou na seminári bola výkonná predsedníčka Čbianskej organizácie Slovákov a riaditeľka Domu slovenskej kultúry v Békešskej Čabe Anna Ištvanová.

V prvej časti workshopu frekventanti prezentovali svoju lokalitu a komunitu a taktiež priblížili špecifické aktivity, ktoré sa v nej konajú. Tak odznali kreatívne prezentácie o Nadlaku, o Slovákoch žijúcich v bihorskej oblasti Rumunska s dôrazom na ich kultúrnu činnosť, potom sledovala zaujímavá analýza Dolnozemčanov v Maďarsku a nechýbala ani stručná prednáška o obci Báčsky Petrovec a jeho Kancelárii pre mladých. Bohatú a rozmanitú činnosť slovenskej mládeže v Srbsku, ich združenia, ako aj podujatia a periodiká, ktoré sú im venované, predstavili zamestnankyne Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov Nataša Simonovićová a Katarína Mosnáková. Prítomným sa tiež prihovorela a o najvyššej legálnej a legitímnej inštitúcii Slovákov v Srbsku Národnostnej rade slovenskej národnostnej menšiny hovorila koordinátorka Výboru pre kultúru NRSNM Mária Čániová. V praktickej časti workshopu mladí v skupinách „zakladali“ svoje organizácie, združenia, spolky a zároveň vypracovávali kostry projektov, ktorých cieľom bolo zorganizovať rozmanité podujatia slovenskej dolnozemskej mládeže. Následne si účastníci navzájom odprezentovali práce, ktoré potom všetci spoločne hodnotili. Na záver predsedsa Spoločnosti pre edukáciu a poradenstvo v Nadlaku Pavel Hlásnik účastníkom udelil certifikáty za aktívnu účasť na medzinárodnom workshope *Slovenská mládež na Dolnej zemi a jej implikácia do života komunity*.

Súčasťou seminára bola aj obhliadka okolia Tatranských Matliarov, malebného mestečka Vysokých Tatier.

Radionica slovačke omladine iz Donje zemlje

Od 28. do 30. avgusta 2010. godine u Tatranskim Matliarima, u Slovačkoj republici, održana je međunarodna radionica pod nazivom *Slovačka omladina iz Donje zemlje i njenučešće u životu manjine*.

Radionica spada u zajedničke projekte, a njen rad koordiniraju Društvo za edukaciju i savetovanje u Nadlaku i Demokraski savez Slovaka i Čeha u Rumuniji. Projekat finansijski podržava Ured za Slovake u inostranstvu, a boravak sedmero učesnika iz Srbije podržali su NSSNM i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka.

Na manifestaciji je učestvovalo tridesetak mladih ljudi iz Rumunije, Mađarske i Srbije. Razgovaralo se o problemima uključivanja mladih naraštaja u slovačku zajednicu u vlastitoj zemlji. Istovremeno se govorilo o osnivanju udruženja i o principima organizovanja različitih kulturnih priredbi. Lektor seminara bila je izvršna predsednica Organizacije Slovaka u Bekeščabi i direktorka tamošnjeg Doma slovačke kulture, Ana Ištvanova.

U prvom delu radionice polaznici su predstavili svoju sredinu i zajednicu u kojoj žive i bliže opisali aktivnosti kojima se bave. Održane su kreativne prezentacije o Nadlaku, o Slovacima koji žive u oblasti Bihora u Rumuniji s akcentom na njihovom kulturnom radu, usledila je interesantna analiza učesnika iz Mađarske, zatim kratko predavanje o Opštini Bački Petrovac i njenoj Kancelariji za mlade. Bogatu i raznovrsnu delatnost slovačke omladine u Srbiji, njena udruženja, manifestacije, periodičnu štampu koja im je posvećena, predstavile su Nataša Simonović i Katarina Mosnak iz ZKVS. Prisutnima se obratila i koordinatorka Odbora za kulturu NSSNM, Marija Čanji, koja je govorila o najvišoj legalnoj i legitimnoj instituciji Slovaka u Srbiji – Nacionalnom savetu slovačke nacionalne manjine.

U praktičnom delu radionice mladi su u grupama „osnivali“ svoje organizacije, udruženja, društva, a istovremeno pravili projekte čiji cilj je organizacija raznih manifestacija i programa slovačke omladine u Donjoj zemlji. Zatim su prezentovali svoje radove i zajedno ih ocenjivali. Na kraju radionice, predsednik Društva za edukaciju i savetovanje u Nadlaku, Pavel Hlasnjik, učesnicima je podelio sertifikate za aktivno učešće u međunarodnoj radionici *Slovačka omladina iz Donjoj zemlji i njeno učešće u životu manjine*.

Sastavni deo seminara bilo je razgledanje okoline Tatranskih Matliara, živopisnog gradića u Visokim Tatrama.

Ďalší krok v oblasti ochrany kulturneho dedičstva vojvodinských Slovákov

ÚKVS prispel k odbornej profilácii Andrey Berediovej z Erdevíka v oblasti ochrany a rozvoja kulturneho dedičstva na postuniverzitnom štúdiu na Akadémii Istropolitana Nova vo Svätom Jure.

S cieľom vzdelávať profesionálov v oblasti ochrany, obnovy a rozvoja historických sídel a objektov, ako aj so zámerom tento segment kultúry vojvodinských Slovákov zveľaďovať, ÚKVS v spolupráci s Akadémiou Istropolitana Nova umožnil mladým absolventom vysokých škôl z Vojvodiny uchádzať sa o štipendium a ukončiť ročné štúdium programu Ochrana a rozvoj kulturneho dedičstva Slovákov.

O výzvu, ktorú Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov zverejnil v týždenníku Hlas ľudu v júni 2009, záujem prejavila Mgr. Andrea Berediová z Erdevíka, absolventka štúdia žurnalistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Na základe toho, že spĺňala všetky prijímacie podmienky, ako aj vďaka finančnej podpore ÚKVS, ktorý uchádzačom z Vojvodiny financoval školné, A. Berediová v októbri 2009 nastúpila na toto postuniverzitné štúdium. Dňa 23. júna 2010 po skončení štúdia a hodnotení záverečných prezentácií, A. Berediovej, podobne ako i ďalším absolventom tohto štúdia, bol slávnostne udelený certifikát o úspešnom ukončení ročného programu *Ochrana a rozvoj kulturneho dedičstva* na Akadémii Istropolitana Nova vo Svätom Jure, v Slovenskej republike v akademickom roku 2009/2010.

Štúdium prebiehalo v angličtine a absolvovali ho desiat študenti z Ameriky, Turecka, Estónska, Bosny a Hercegoviny, ako aj zo Slovenska a Srbska. Táto medzinárodná študujúca skupina za pomoci lektorov, ktorí taktiež boli prevažne zo zahraničia (Česko, Rakúsko, Belgicko, Egypt, Holandsko, Anglicko, Nórsko, Izrael a Slovensko), skúmali v troch semestroch architektonické kultúrne dedičstvo. Okrem teoretickej časti AINova organizovala exkurzie, na ktorých si študenti teóriu overovali v praxi. Okrem jednoduchých návštev Bratislavy, Svätého Jura, Trnavy, Brna, študenti sa týždňovým pobytom zúčastnili aj v Levoči, Košiciach a vo Viedni. Pozornosť venovali najmä kultúrnym pamiatkam, ktoré sú pod ochranou UNESCO, ale v Levoči svoje zručnosti zdokonaľovali aj v reštaurátorských ateliéroch. Taktiež v Košiciach, v meste, ktoré v roku 2013 bude vyhlásené za Hlavné mesto kultúry v Európe, skúmali, ako sa konajú prípravy na tento významný rok. Každý semester študenti končili obhĺžením výskumnej práce a prezentáciou, ktorú hodnotila komisia AINovy a jej spolupracovníci, odborníci zo Slovenska a z Viedne.

Još jedan korak u oblasti zaštite kulturnog nasleđa vojvođanskih Slovaka

ZKVS doprineo je da se Andrea Beređi iz Erdevika profilise kao stručnjak u oblasti zaštite i razvoja kulturnog nasleđa na postdiplomskim studijama na Akademiji Istropolitana Nova (AINova) u Svetom Juru.

U saradnji sa Akademijom Istropolitana Nova, u cilju obrazovanja stručnjaka u oblasti zaštite, obnove i razvoja istorijskih gradova i objekata i sa željom da se i taj segment kulture vojvođanskih Slovaka stalno unapređuje, ZKVS omogućio je mladim apsolvntima visokih škola iz Vojvodine da konkurisu za stipendiju i završe studije programa Zaštita i razvoj kulturnog nasleđa Slovaka.

Mr Andrea Beređi iz Erdevika, apsolvntkinja žurnalistike na Filozofskom fakultetu Univerziteta Konstantina Filozofa u Nitri, zainteresovala se za oglas koji je Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka objavio u nedeljniku *Hlas ľudu* u junu 2009. godine. Pošto je ispunila sve uslove prijema, a zahvaljujući finansijskoj podršci ZKVS, koji je studentima iz Vojvodine platio školarinu, A. Beređi je u oktobru 2009. godine započela postdiplomske studije. Po završetku studija i ocene završnih prezentacija, A. Beređi, zajedno sa ostalim apsolvntima tih studija, 23. juna 2010. godine, svečano je primila sertifikat o uspešnom završetku godišnjeg programa *Zaštita i razvoj kulturnog nasleđa* na Akademiji Istropolitana Nova u Svetom Juru, u Slovačkoj republici, u akademskoj godini 2009/2010.

Studije su organizovane na engleskom jeziku, a završilo ih je deset studenata iz Amerike, Turske, Estonije, Bosne i Hercegovine, kao i iz Slovačke i Srbije. Međunarodna grupa studenata je uz pomoć lektora, koji su takođe bili mahom iz inostranstva (Češka, Austrija, Belgija, Egipat, Holandija, Engleska, Norveška, Izrael i Slovačka), u tri semestra istraživala arhitektonsko kulturno nasleđe. Osim teoretskog dela AINova organizovala je i ekskurzije gde su studenti teoriju proveravali u praksi. Osim jednodnevnih poseta Bratislavi, Svetom Juru, Trnavi, Brnu, studenti su po nedelju dana boravili i u Ljevoči, Košicama, Beču. Pažnju su posvetili, pre svega, kulturnim spomenicima pod zaštitom UNESCO, a u Ljevoči su svoje veštine usavršavali u restauratorskim ateljeima. U Košicama, gradu koji će 2013. godine biti proglašen za evropski glavni grad kulture, pratili su kako protiču pripreme za taj događaj. Svaki semestar studenti su završavali odbranom istraživačkog rada i prezentacijom koju je ocenjivala komisija AINove i njeni saradnici iz Slovačke i Beča.

Bonviván Ivan Ožvát v Kovačici

ÚKVS prispel k bohatsšej ponuke programu tradičného *Kovačičkého októbra* usporiadaním večierka slovenských evergreenov, na ktorom vystúpil operetný spevák a sólista Opéry Slovenského národného divadla Ivan Ožvát zo Slovenskej republiky. Večierok slovenských evergreenov odznel 2. októbra a podľa scenára ÚKVS niesol sa v znamení dažďa.

„Vyklenutá do chvejivého oblúka
tetovaná dúha
tuší obdobie dažďov.“

„Október kedysi na tieto priestory priniesol slobodu. Krvou vydobitý privlastnil si privlastok Kovačický. Preťažené nebo slzami dažďa zmáčalo zem, ku ktorej sa klonili vysilené steblá staručkej banátskej pšenice. Kvapky padali vedľa seba, nikdy sa nestretli, ale deň za dňom zmývali pocity minulých čias“.

Týmito slovami v podaní moderátora Pavla Matúcha sa začal Večierok slovenských evergreenov, jedno z ústredných podujatí Kovačičkého októbra 2010, kde si organizátori (Dom kultúry z Kovačice a Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov) spolu s plnou sieňou divákov zaspomínali na zašlé časy.

Dáždnik v ruke, znenie klavíra pod prstami Viery Kunzovej a nestarnúce melódie v umeleckom prednese sólistu Opéry Slovenského národného divadla z Bratislavy a operetného bonvivána Ivana Ožvata, evokovali spomienky na mladosť, rodný kraj, na prvé lásky, staré priateľstvá...

Ale nezabudlo sa zaspomínať ani na kvapky kvapkajúce zo štetca mnohých Kovačičanov, ktorí svojou plátnovou poéziou snujú rozprávku vyše dvojstoročnú. Krásnu a vždyzelenú. Program spestrili aj kovačičkí sólisti (Evy Petráková a Omastová), 50-ročný orchester Rosička a mužská spevácka skupina Bohémi, s kvapkou vína na perách ospevujúc priateľstvá, ktoré prišli a zmizli tak... nečakane. Podobne ako letná búrka.

V tento večer dážď nakreslil svoju nevšednú symfóniu, keď sa na scéne objavila Sabína Trbarová, Slovenka Benková Martinková a Kvetoslava Benková. Všetky spolu snivali a rozvírili spomienky mámvivé, tešili sa každej novej kvapke a tancovali s dažďom.

Na samom konci, najmä vďaka hlavnému aktérovi koncertu Ivanovi Ožvátovi, do našej duše napršali krásne tóny s prianím, aby sme čisti zostali.

Bonvivan Ivan Ožvat u Kovačici

ZKVS doprineo je da program tradicionalnih svečanosti pod nazivom *Oktobar u Kovačici* bude bogatiji organizovanjem večeri slovačkog evergrina na kojem je učestvovao i Ivan Ožvat iz Slovačke republike, operski pevač i solista Opere Slovačkog narodnog pozorišta. Veče slovačkog evergrina održano je 2. oktobra, a prema scenariju ZKVS proticalo je u znaku kiše.

„U obliku svoda koji treperi
tetovirana duga
predoseća vreme kiša“.

„Oktobar je jednom davno na ove prostore doneo slobodu. Krvlju izvojevan uzeo je ime Kovačice. Nebo opterećeno suzama kiše polivalo je zemlju kojoj se klanjalo klasje banatskog žita. Kapi su padale jedna kraj druge, nikad se nisu srele, a ipak su tugu prošlih vremena odnosile sobom“.

Ovim rečima je voditelj programa Pavel Matuh počeo Veče slovačkog evergrina, jednu od centralnih priredbi u Kovačici pripremljenih za obeležavanje *Oktobra u Kovačici 2010. godine*, na dan kada se organizatori (Dom kulture 3. oktobar iz Kovačice i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovača), zajedno sa publikom koja je ispunila salu do poslednjeg mesta, prisećaju prošlih vremena.

Kišobran u ruci, zvuci klavira pod prstima Vjere Kunzove i večne melodije u izvođenju soliste Opere Slovačkog narodnog pozorišta iz Bratislave i bonvivana Ivana Ožvata, evocirale su uspomene na mladost, rodni kraj, prve ljubavi, stara prijateljstva...

Nisu ostale zaboravljene ni kapi koje kaplju sa kistova mnogih Kovačičana kada svojevrsnom poezijom na platnu pričaju priču koja traje više od 200 godina, prelepu i stalno zelenu. Program su ulepšali i solisti iz Kovačice (dve Eve, Petrakova i Omastova), pedeset godina star orkestar Rosička i grupa pevača Boemi, koji su sa kapljicom vina na usnama opevali sva prijateljstva koja dolaze i neočekivano odlaze, „kao letnja kiša“.

Te večeri kiša je slikala svoju nesvakidašnju simfoniju, i kada su se na sceni pojavile Sabina Trbarova, Slovenka Benkova-Martinkova i Kvetoslava Benkova. Zajedno su sanjarile i uzbukale uspomene, radujući se svakoj kapi kiše i plešući s njima.

Na samom kraju, naročito zahvaljujući glavnom akteru koncerta Ivanu Ožvatu, ušli su u naša srca divni tonovi pesama sa željom da ostanemo čisti.

Spoločné projekty aj v roku 2011

S cieľom podpísať dohodu o spolupráci na rok 2011 sa v Segedíne zišli predstavitelia slovenských inštitúcií a odborných ustanovizní z Maďarska, Rumunska a Srbska.

V pondelok 06. decembra 2010 sa v Dome menšín v Segedíne konalo už pravidelné pracovné stretnutie predstaviteľov slovenských inštitúcií a ustanovizní kultúry z Dolnej zeme s cieľom zhodnotiť spoločné projekty, ktoré realizovali v roku 2010 a podpísať dohodu o spoločných projektoch, ktorými sa budú uchádzať o finančné prostriedky v roku 2011.

Na schôdzi sa zúčastnili: z Maďarska predseda Celoštátnej slovenskej samosprávy Ján Fúzik a úradujúca riaditeľka Čabianskej organizácie Slovákov Anna Ištvánová, z Rumunska sa v mene Demokratického zväzu Slovákov a Čechov a v mene Spoločnosti pre edukáciu a poradenstvo schôdze zúčastnil Pavel Hlásnik, ako aj predseda Kultúrnej a vedeckej spoločnosti Ivana Krasku Ivan Ambruš, zatiaľ čo sa zo Srbska v mene NRSNM zúčastnil jej podpredseda Vladimír Valentík, v mene Matice slovenskej v Srbsku predsedníčka Katarína Melegová-Melichová, v mene Asociácie slovenských pedagógov Svetlana Zolňanová a v mene ÚKVS riaditeľka Milina Sklabinská. Na schôdzi boli prítomní aj ďalší predstavitelia alebo aj priami účastníci spoločných projektov a predstavitelia médií.

Aj keď bol celkový dojem z tohtoročnej realizácie 24 spoločných projektov kladný, nevystali ani kritické poznámky adresované niektorým organizátorom a realizátorom. V tomto ročníku totiž nebola finančne podporená *Putovná súťaž zo slovenských dolnozemskej realii* pre stredoškôľakov a následne nebola ani usporiadaná, no predstavitelia z Rumunska, ktorí sú pôvodnými iniciátormi tohto projektu, sa zasadzovali o to, aby spoločné projekty boli realizované aj z vlastných zdrojov a aby sa neprerušil cyklus už zabehaných projektov. Kritické poznámky boli usmernené aj na *Kurz pre choreografy*, ktorý každoročne poriada Srbsko, lebo jeho organizátori od účastníkov žiadali účastnícke poplatky, v tomto roku kurz zmenil aj koncepciu a nezúčastnili sa ho predstavitelia z Rumunska a Maďarska. Podobne je aj koncepcia *Žur-školy*, ktorú poriada Srbsko,

Zajednički projekti i u 2011. godini

Sa namerom da se potpiše dogovor o saradnji u 2011. godini, u Segedinu je održan susret predstavnika slovačkih institucija i ustanova iz Mađarske, Rumunije i Srbije.

U ponedjeljak, 6. decembra 2010. godine, u Domu manjina u Segedinu, održan je redovni radni sastanak predstavnika slovačkih institucija i ustanova kulture iz Donje zemlje sazvan u cilju vrednovanja zajedničkih projekata koji su se realizovali 2010. godine i potpisivanja dogovora o zajedničkim projektima za koje treba obezbediti finansijska sredstva tokom 2011. godine.

Sastanku su kao predstavnici Mađarske prisustvovali predsednik Državne slovačke samouprave Jan Fuzik i vršilac dužnosti direktora Organizacije Slovaka u Čabi Ana Ištvanova, iz Rumunije je u ime Demokratskog saveza Slovaka i Čeha i u ime Društva za edukaciju i savetovanje na skupu učestvovao Pavel Hlasnjik, kao i predsednik Kulturnog i naučnog društva „Ivan Krasko“ Ivan Ambruš, dok je iz Srbije ispred NSNSM na skupu bio njegov potpredsednik Vladimir Valenčík, ispred Matice slovačke u Srbiji predsednica Katarina Melegova-Melihova, ispred Asocijacije slovačkih pedagoga Svetlana Zolnjanova, a u ime ZKVS direktorka Milina Sklabinski. Sastanku su prisustvovali i drugi predstavnici ili neposredni učesnici zajedničkih projekata i predstavnici medija.

Iako je opšti utisak o ovogodišnjoj realizaciji 24 zajednička projekta pozitivan, nisu izostale kritike upućene nekim organizatorima i realizatorima. Ove godine nije finansijski podržan projekat *Putujući konkurs iz slovačkih realija u Donjoj zemlji* za srednjoškolce, pa se nije ni održao. Međutim, predstavnici Rumunije, kao inicijatori tog projekta, zalagali su se da se zajednički projekti ponekad finansiraju i iz vlastitih sredstava, kako se ne bi prekidaao započeti ciklus već življenih projekata. Kritikovani su i *Kurs za koreografe* koji se svake godine organizuje u Srbiji, zato što su organizatori tražili od učesnika novac za učešće, a ove godine je promenjen i njegov koncept, pa predstavnici Rumunije i Mađarske nisu u njemu učestvovali. Slično je i sa idejnom zamisli *Žur-škole* u organizaciji Srbije, koja nije odgovarala novinarima iz Rumunije i Mađarske. Novinari bi radije posećivali pojedine redakcije i na taj način

PODPORILI SME

PODRŽALI SMO

pre novinárov z Rumunska a Maďarska nevhodná, radšej by uprednostnili návštevy jednotlivých redakcií a výmenu skúseností týmto spôsobom. Poznámky boli adresované aj k projektom týkajúcim sa stretnutí učiteľov z Dolnej zeme, a tak sa na budúci rok stretnutie slovenských pedagógov bude konať vo forme seminára v Rumunsku, zatiaľ čo sa v Srbsku už tradične učiteľia stretnú počas Slovenských národných slávností a pri tej príležitosti vydajú publikáciu.

Vzhľadom na avizované krátenie rozpočtu sa prítomní rozhodli odstúpiť od niekoľkých spoločných projektov a v tom sa viedli kritériom podobného počtu projektov z každého štátu, ale aj tým, do akej miery sa osvedčili doterajšie projekty. Slováci zo Srbska, ktorí mali pôvodne desať projektov, v roku 2011 odstúpili od organizácie Choreografického kurzu a Žur-školy a v roku 2011 sa budú v ÚSZZ uchádzať s ôsmimi spoločnými projektmi. Bude to taký istý počet projektov, s akým sa uchádza aj Maďarsko, zatiaľ čo sa Slováci z Rumunska budú uchádzať so siedmimi spoločnými projektmi.

Keď ide o Slovákov zo Srbska, NRSNM sa bude uchádzať s projektmi *Slovenské ľudové remeselníctvo na Dolnej zemi – detský tábor* a *Dolnozemský divadelný tábor*, Matica slovenská v Srbsku s projektmi *Stretnutie učiteľov z Dolnej zeme* a *Workshop mladých umeleckých tvorcov*, Asociácia slovenských pedagógov s *Letným dirigentským kempom* a *Rozhlasovou súťažou pre mladých recitátorov* a ÚKVS s *Internetovým portálom dolnozemsých Slovákov a VII. Muzikologickou konferenciou*.

Maďarsko predloží taktiež osem projektov. Celoštátna slovenská samospráva predloží projekty – *Putovná súťaž zo slovenského jazyka*, Metodický časopis *Slovenčinár*, *Spolu na javisku* – stretnutie slovenských dolnozemsých divadiel, *XIX. letný dramaticko-hudobný tábor* a *XIX. ročník prehliadky slovenských filmov* s odborným seminárom, ako aj *XVIII. ročník detskej dramatickej tvorivosti Deti deťom*. Čabianska organizácia Slovákov v budúcom roku bude na ÚSZZ aplikovať s projektmi – *Na jarmoku* – celodolnozemský folklórny festival a *Výstava súčasného dolnozemskeho umenia*.

Rumunsko sa bude v nasledujúcom roku uchádzať so siedmimi spoločnými projektmi dolnozemsých Slovákov. Demokratický zväz s projektmi – *Seminár slovenských dolnozemsých pedagógov*, *Cez Nadlak je...* a *Medzinárodný slovenský mládežnícky festival v Čerpotoku*. Kultúrna a vedecká spoločnosť Ivana Krasku vydá časopis *Dolnozemský Slovák* spolu so štyrmi knižnými prílohami a realizuje Cenu Ondreja Štefanka, ktorú bude sprevádzať seminár na tému *Próza slovenských dolnozemsých spisovateľov*. Spoločnosť pre edukáciu a poradenstvo do tretice usporiada medzinárodný workshop na tému *Slovenská mládež na Dolnej zemi a jej implikácia do života komunity* a vydá už pripravenú *Encyklopédiu Slovákov žijúcich v zahraničí pre deti a mládež*.

obezbedili razmenu iskustava. Projekti koji se odnose na susrete učitelja iz Donje zemlje takođe su kritikovani, pa je dogovoreno da sledeće godine susret slovačkih pedagoga bude u obliku seminara organizovan u Rumuniji, dok se učitelji iz Srbije već tradicionalno sastaju za vreme Slovačkih narodnih svečanosti, kada će biti štampana i publikacija.

S obzirom na to da je najavljeno smanjenje budžeta, prisutni su odlučili da odustanu od nekih zajedničkih projekata. Pri tom, oni su se rukovodili brojem sličnih projekata iz svake zemlje, ali i uspehom do sada ostvarenih projekata. Slovaci iz Srbije, koji su imali deset projekata, u 2011. godini odriču se organizacije *Kursa za koreografu* i *Žur-škole*, tako da će kod Zavoda za Sloake u inostranstvu konkurisati sa osam projekata. Sa istim brojem konkurišu i Slovaci iz Mađarske, dok će Slovaci iz Rumunije predložiti sedam zajedničkih projekata.

Kad su u pitanju Slovaci iz Srbije, NSSNM će predložiti projekat *Slovački narodni zanati Donje zemlje – dečji kamp* i *Pozorišni kamp Donje zemlje*, Matica slovačka u Srbiji predložiće projekat pod nazivom *Susret učitelja Donje zemlje* i *Radionicu mladih umetničkih stvaralaca*, Asocijacija slovačkih pedagoga *Letnji dirigentski kamp* i *Radijsko takmičenje mladih recitatora*, a ZKVS će konkurisati sa *Internet portalom Slovaka iz Donje zemlje* i *Sedmom muzikološkom konferencijom*.

Mađarska će predložiti takođe osam projekata. Državna slovačka samouprava predlaže projekte *Putujuće takmičenje iz slovačkog jezika*, časopis *Slovenčinár* posvećen metodici, *Zajedno na sceni* – susret slovačkih pozorišta iz Donje zemlje, *Devetnaesti letnji dramsko-muzički kamp* i *Devetnaestu smotru slovačkih filmova* sa stručnim seminarom, kao i *Osamnaestu smotru dečjeg dramskog stvaralaštva* pod nazivom *Deca deci*. Organizacije Slovaka iz Čabe konkurisaće u Uredu za Sloake u inostranstvu sa projektima *Na vašaru*, folklorni festival koji obuhvata celu Donju zemlju i *Izložba savremene umetnosti Donje zemlje*.

Rumunija će sledeće godine predložiti sedam zajedničkih projekata Slovaka iz Donje zemlje. Demokratski savez konkurisaće sa projektima *Seminár slovačkih pedagoga Donje zemlje*, festival pesama *Cez Nadlak je...* i *Međunarodni slovački omladinski festival u Čerpotoku*. Kulturno i naučno društvo „Ivan Krasko“ planira izdavanje časopisa *Dolnozemský Slovák* i još četiri knjige, zatim dodelu Nagrade Ondreja Ščefanka, povodom koje će se organizovati seminar na temu *Proza slovačkih pisaca Donje zemlje*. Društvo za edukaciju i savetovanje treći put organizuje međunarodnu radionicu na temu *Slovačka omladina sa Donje zemlje i njena implikacija u život manjine*, a izdaće i već pripremljenu *Enciklopediju Slovaka u inostranstvu*.

Chrestomatia slovenskej vojvodinskej poézie

Chrestomatia slovenskej vojvodinskej poézie, ktorú vydalo Slovenské vydavateľské centrum a spoluvydavateľom je Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, na vyše 500 strán zahŕňa básnickú tvorbu spisovateľov pôsobiach na týchto priestoroch od druhej polovice 18. storočia až po súčasnosť. Úhrnné je zastúpených 82 autorov, ktorých texty zostavovateľ sem zaraďuje na základe estetickej nosnosti, ale aj skĺbenosti s tunajšou slovenskou básnickou tradíciou s cieľom identifikovať vzájomné vzťahy v rámcach nášho literárneho kontextu a zároveň vytvoriť určitý celok slovenskej vojvodinskej poézie.

Hrestomatija slovačke vojvođanske poezije

Hrestomatija slovačke vojvođanske poezije zajedničko je izdanje Slovačkog izdavačkog centra i Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka. Na više od petsto strana sakupljeno je pesničko stvaralaštvo autora koji su na ovim prostorima delovali od druge polovine XVIII veka do današnjih dana. U knjigu je uvršćeno ukupno 82 autora, a tekstove je sastavljao birao na osnovu njihove estetske vrednosti, ili na osnovu toga kako se uklapaju u ovdašnju slovačku pesničku tradiciju, sa namerom da se identifikuju uzajamni odnosi u okvirima našeg književnog konteksta i ujedno formira određena celina slovačke vojvođanske poezije.

Monografija Miry Brtkovej

V roku 2010 Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov podporil prípravu Monografie Miry Brtkovej, ktorá vychádza pri príležitosti životného jubilea (osemdesiatin) známej umelkyne, priekopníčky abstraktného výtvarného prejavu v našom výtvarnom umení. Autorom knihy, ktorá čitateľovi približuje život a dielo Miry Brtkovej, je Vladimír Valentík. Kniha vychádza v edícii výtvarných monografií *Ateliér* Slovenského vydavateľského centra a jej spoluvydavateľom je Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Monografija Mire Brtke

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka podržao je 2010. godine pripremu *Monografija Mire Brtke* povodom životnog jubilea (80 godina) poznate umetnice, začetnice apstraktnog likovnog izraza u našoj likovnoj umetnosti. Autor knjige koja čitaocu približava život i delo Mire Brtke je Vladimir Valenčik. Knjiga izlazi u ediciji likovnih monografija *Atelje* Slovačkog izdavačkog centra, a Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka je njen saizdavač.

Minulost dneška II

Zbornik prác *Minulost dneška II* v roku 2010 vydal Slovenský kultúrno-umelecký spolok P. J. Šafárika z Nového Sadu z príležitosti osláv 90. rokov založenia spolku. Čitatelia sa v tejto kompozične dobre premyslenej knihe najprv v krátkosti oboznámia s dejinami spolkárskeho života novosadských Slovákov a potom nasledujú štyri kapitoly (*Organizačná štruktúra*, *Súbory SKUS-u*, *Život v Šafáriku* a *Iní o nás*) sprítomňujúce bohatú spolkovú činnosť v uplynulých desiatich rokoch. Do zborníka prispelo 26 autorov a jeho zostavovateľkou je Katarína Mosnáková. Každý príspevok je vybavený resumé v slovenskom, srbskom a anglickom jazyku a bohato ilustrovaný fotografiami.

Prošlost današnjice II

Zbornik radova pod nazivom *Minulost dneška II* pripremlilo je 2010. godine Slovačko kulturno-umetničko društvo „P. J. Šafarik“ iz Novog Sada, povodom proslave 90 godina od svoga osnivanja. Kompozicijski vrlo dobro osmišljena knjiga čitaocu u kratkim crtama upoznaće sa istorijom tog novosadskog kulturno-umetničkog društva, a mnogo više o njegovom intenzivnom radu i uspesima u poslednjih deset godina oni mogu saznati u četiri posebne glave (*Organizaciona struktura*, *Ansambli SKUD*, *Život u „Šafariku“*, *Drugi o nama*). U knjizi se nalaze prilozi 26 autora, a njen sastavljao je Katarina Mosnak. Svaki prilog opremljen je rezimeom na slovačkom, srpskom i engleskom jeziku i brojnim fotografijama.

Vôňa silbaškého detstva

ÚKVS podporil vydanie a promóciu knihy *Vôňa silbaškého detstva* autora Budimira M. Popadiča. Po knihách *Silbaška kazivanja* a *Običan divan silbaški*, vydaných v rokoch 2007 a 2008, novinár, spisovateľ a veliteľ Budimir M. Popadič vydal vo vydavateľstve Tiski cvet z Nového Sada knihu *Vôňa silbaškého detstva*. Prostredníctvom textov v srbskom a slovenskom silbašskom nárečí kniha prináša pohľad na zašlé časy – na iný Silbaš, iné životné podmienky, zvyky z minulosti srbskej a slovenskej národnosti a na dávne osobnosti, ktoré dnes žijú iba v spomienkach. Intímnymi, humorne ladenými textami sa autor priamo prihovára svojim spoluobčanom, ale aj všetkým milovníkom vojvodinskej kultúry a jej špecifik.

Mirisi silbaškog detinjstva

ZKVS podržao je izdavanje i promociju knjige *Mirisi silbaškog detinjstva* Budimira M. Popadiča. Nakon knjiga *Silbaška kazivanja* (2007) i *Običan divan silbaški* (2008), objavljen je još jedan naslov istog autora iz tzv. trilogije o Silbašu u izdanju Tiskog cveta iz Novog Sada. Tekstovima napisanima dijalektom srpskog i slovačkog jezika autor prikazuje prošla vremena tog bačkog sela – neki davni Silbaš, iščezle životne priče, običaje srpskih i slovačkih žitelja i događaje vezane za pojedince koji danas žive samo u uspomenama. Na taj način autor se intimnim, često i humorističkim tekstovima direktno obraća svojim sugrađanima, ali i svim ljubiteljima vojvođanske kulture i njenih specifičnosti.

Ochrana etnografického kultúrneho dedičstva

S cieľom prispieť k úspešnej realizácii seminára na tému *Ochrana etnografického kultúrneho dedičstva*, ktorý usporiadalo Slovenské vojvodinské divadlo v Báčskom Petrovci, ÚKVS vydal praktickú príručku. Vychádzajúc z presvedčenia, že seminár podnieti identifikáciu, terénny zber, popis, klasifikáciu a adekvátnu ochranu hmotného kultúrneho dedičstva tak v materiálnej, ako aj v elektronickej podobe, ÚKVS pred čitateľa predstrel praktické rady, ako sa o hodnotné predmety z minulosti treba starať. S cieľom stručne priblížiť návody na ochranu etnologických predmetov, ale aj na ich popis a dokumentovanie, v príručke je zverejnený text autoriek mr. sc. Zvezdany Antošovej a Anny Mlinarovej, prof., pokiaľ sa o úvodné slovo postarala Milina Sklabinská. Zároveň príručka oboznamuje, že Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov vytvoril v roku 2010 Elektronickú databázu kultúry vojvodinských Slovákov, do ktorej môžu byť umiestnené práve takéto druhy artefaktov, v prípade že sú digitalizované a obsahujú údaje definované medzinárodnými štandardmi.

V záujme zvyšovania kvality početných podujatí, ktoré sa venujú prezentácii slovenskej kultúry, ÚKVS neraz zabezpečil odbornú pomoc ich organizátorom. Zabezpečili sme odbornú prípravu výstavy slovenskej kuchyne v Silbaši v rámci manifestácie *Čaro višni*, zúčastnili sme sa finálovej súťaže žien v prednese poézie a prózy a boli sme prítomní na rôznych podujatiach, kedy sme odovzdali darčeky vytvorené z našej produkcie.

Zaštita etnografskog kulturnog nasleđa

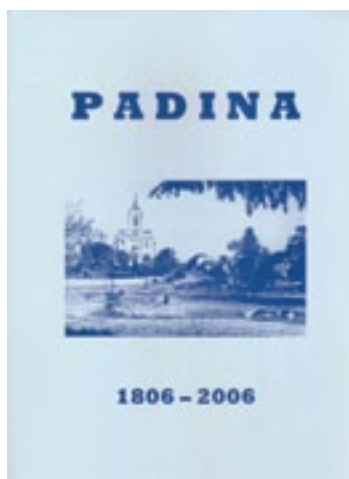
Sa namerom da pomogne realizaciju seminara na temu *Zaštita etnografskog kulturnog nasleđa*, koji je organizovalo Slovačko vojvođansko pozorište iz Bačkog Petrovca, ZKVS je štampao príručnik. Polazeći od ubeđenja da će seminar podstaći rad na identifikaciji predmeta, da će intenzivirati sakupljanje predmeta na terenu, njihov popis, klasifikaciju i odgovarajuću zaštitu materijalnog kulturnog nasleđa u materijalnom i elektronskom obliku, ZKVS je pripremio i praktične savete o tome kako o vrednim predmetima iz prošlosti treba brinuti. Priručnik sadrži kratka uputstva o zaštiti etnoloških predmeta i o načinu njihovog popisivanja i dokumentovanja. Autorke teksta su mr Zvezdana Antoš i profesorka Ana Mlinar, a uvodnu reč je napisala Milina Sklabinski. Priručnik istovremeno informiše da je Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka 2010. godine sačinio elektronsku bazu kulture vojvođanskih Slovaka u koju mogu da se odlažu artefakti ove vrste, pod uslovom da su digitalizovani i da sadrže podatke definisane međunarodnim standardima.

U interesu podizanja kvaliteta mnogih priredbi i manifestacija na kojima se prezentira slovačka kultura, ZKVS je organizatorima obezbedio i stručnu pomoć. Tu spada stručna priprema izložbe slovačkih jela u Silbašu u okviru manifestacije *Čar višanja*, naše prisustvo na finalnom takmičenju žena u recitovanju poezije i proze i na raznim drugim manifestacijama kada smo obezbedili i poklone iz naše produkcije.

Zbornik prác o Padine

Pri príležitosti osláv Dňa Padiny v Dome kultúry Michala Babinku odznela promócia dlho očakávanej publikácie, zborníka prác *Padina 1806 – 2006*. I keď pripravená na vydanie ešte v roku 2006 pri príležitosti dvojstého výročia Padiny, kniha pre nedostatok financií vyšla so štvorročným oneskorením. Jej obdivuhodných 650 strán pripravil kolektív autorov a zostavovateľom bol redakčný výbor v čele s predsedom Ondrejom Kotvášom. Knihu vydalo Miestne spoločenstvo Padina a Miestny odbor Matice slovenskej v Padine a vydanie podporili Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny, Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Pokrajinský sekretariát pre vzdelávanie a kultúru Nový Sad, a.s. Banka Pančevo a Pokrajinský sekretariát pre lokálnu samosprávu a mediobecnú spoluprácu.

Zbornik radova o Padini

Povodom obeležavanja Dana Padine, u Domu kulture Mihal Babinka održana je promocija dugo očekivane publikacije, zbornika radova *Padina 1806-2006*. Knjiga je bila pripremljena još 2006. godine, kada je Padina obeležavala 200 godina od osnivanja, ali je zbog nedostatka finansijskih sredstava štampana tek četiri godine kasnije. Njenih pažnje vrednih 650 strana pripremio je kolektiv autora, a sastavio ju je redakcijski odbor na čelu sa predsednikom Ondrejom Kotvašom. Izdavači knjige su Mesna zajednica Padina i Mesni odbor Matice slovačke u Padini, a njenu izradu podržali su Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka, Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine, Ured za Slovake u inostranstvu, Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje i kulturu Novi Sad, AD Banka Pančevo i Pokrajinski sekretarijat za lokalnu samoupravu i međupštinsku saradnju.

ADRESÁR INŠTITÚCIÍ, USTANOVIZNÍ, ZDRUŽENÍ, KULTÚRNYCH STREDÍSK A KULTÚRNO-UMELECKÝCH SPOLKOV VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV

ADRESAR INSTITUCIJA, USTANOVA, UDRUŽENJA, KULTURNIH CENTARA I KULTURNO-UMETNIČKIH DRUŠTAVA VOJVOĐANSKIH SLOVAKA

Národnostná rada Slovenskej národnostnej menšiny
Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine u Srbiji
Bulevar Mihajla Pupina 1/IV
21000 Novi Sad
Tel./fax: 021/42 29 89
E-mail: office@rada.org.rs
URL: www.rada.org.rs
Predsedníčka: Anna Tomanová
Makanová

Matica slovenská v Srbsku
Maticka slovačka u Srbiji
Maršala Tita 18
21470 Bački Petrovac
Tel./Fax: 021/78 02 48
E-mail: msjbp@stcable.net
Predsedníčka: Katarína Melegová
Melichová

Slovenské vydavateľské centrum
Slovački izdavački centar
14 VÚSB 4-6
21470 Bački Petrovac
Tel./Fax: 021/780 159
E-mail: svcentrum@stcable.rs
Riaditeľ: Vladimír Valentík

Slovenské vojvodinské divadlo
Slovačko vojvodansko pozorište
Kollárova 4
21470 Bački Petrovac
Tel.: 021/780 040
Fax: 021/780 444
E-mail: svdivadlo@stcable.net
URL: www.petrovec.com/svd
Riaditeľ: Pavel Čáni

Kultúrno-informačné stredisko
Kulturno-informativni centar
Slovenská 22
21211 Kisač
Tel./Fax: 021/827 642
E-mail: kic@eunet.rs, kis.kysac@gmail.com
URL: www.kic-kisac.co.rs
Riaditeľka: Anna Chrtánová-Leskovic

Dom kultúry 3. október
Dom kulture 3. oktobar
Maršala Tita 46
26210 Kovačica
Tel./Fax: 013/ 661 112, 013/660 666
E-mail: dkulture@gmail.com
Riaditeľ: Ján Marko

Dom kultúry Michala Babinku
Dom kulture Mihala Babinke
Trg oslobođenja 1
26215 Padina
Tel.: 013/667 235
E-mail: dkmb@panet.co.rs
Riaditeľka: Anna Sládečeková

Stredisko pre kultúru Stará Pazova
Centar za kulturu Stara Pazova
Svetosavska 27
22300 Stara Pazova
Tel. 022/312 114, 022/311 104
E-mail: czkstpazova@ptt.rs
URL: www.czkkstarapazova.com
Riaditeľ: Alexander Bako

Knižnica Štefana Homolu
Biblioteka Štefana Homole
Narodne revolucije 9
21470 Bački Petrovac
Tel.: 021/781 335
E-mail: shomolu@stcable.net
Riaditeľka: Jarmila Stojmirović

Obecná knižnica Kovačica
Opštinska biblioteka Kovačica
Maršala Tita 48
26210 Kovačica
Tel.: 013/662 471
Fax: 013/660 800
E-mail: biblioteka.kovacica@gmail.com
URL: www.biblioteka-kovacica.com
Riaditeľka: Mária Ďurišová

Slovakistická vojvodinská spoločnosť
Slovakističko vojvodansko društvo
Dr. Zorana Đinđića 2
21000 Novi Sad
Tel.: 021/401 220
Fax: 021/455 046
E-mail: tyr@neobee.net
Predseda: Michal Týr

Galéria Zuzky Medvedovej
Galerija Zuzke Medvedove
Kollárova 4
21470 Bački Petrovac
Tel.: 021/780 040
Fax: 021/780 444
E-mail: svdivadlo@stcable.net
URL: www.petrovec.com/svd
Riaditeľ: Pavel Čáni

Galéria insitného umenia Kovačica
Galerija naivne umetnosti Kovačica

Masarikova 65
26210 Kovačica
Tel: 013/661 157, 013/660 500
E-mail: galerijanaivneumetnosti@gmail.com
URL: www.naivnaumetnost.com
Riaditeľka: Mária Raspirová

Medzinárodné etnocentrum Babka
Kovačica
Medzinarodni etno center Babka
Kovačica
Vinogradarska 7
26210 Kovačica
Tel.: 013/661 522
E-mail: office@babka-center.com
URL: www.babka-center.com
Riaditeľ: Pavel Babka

Asociácia slovenských spolkov
žien
Asocijacija slovačkih udruženja
žena
Maršala Tita 5-7
21470 Bački Petrovac
Tel.: 064 12 84 392
E-mail: stmila@neobee.net
Predsedníčka: Ľudmila Berédiová - Stupavská

Divadlo VHV Báčsky Petrovec
Pozorište VHV Bački Petrovac
Kollárova 4
21470 Bački Petrovac
Tel./fax: 021 780 034
E-mail: divadlo@vhv.rs
URL: www.vhv.rs
Riaditeľ: Ján Černák

Ochotnícke divadlo Janka Čemana
v Pivnici
Amatersko pozorište Janka Čemana u Pivnicama
Vojvodinská 25
21469 Pivnice
Tel: 021 756 550
E-mail: jceman@eunet.rs
URL: www.dida.co.rs
Predseda: Mirko Gedra

Art centrum chlieb a hry
Art centar hleba i igara
Slovenski trg 2
22300 Stara Pazova
Tel./fax.: 022/314 413
E-mail: info@miroslavbenka.com
URL: www.miroslavbenka.com
Riaditeľ: Miroslav Benka

KOS Mladost
KPD Mladost
Kukučínova 16
23207 Aradac
Tel.: 064/669711
E-mail: kudmladostaradac@gmail.com
Predsedníčka: Marína Malo

Slovenský dom MOMS
Slovački dom MOMS
Šafarikova 1
21400 Bačka Palanka
Tel.: 021/751 121, 021/750 706
E-mail: momsibp@eunet.rs
Predseda: Juraj Beláni

KUS Petrovská družina
KUD Petrovačka družina
Kollárova 3
21470 Bački Petrovac
Tel./fax: 021/782 215
E-mail: kveta@neobee.net
Predsedníčka: Kvetoslava Benková

Folklorný súbor pri MOMS Biele Blato
Folklorna grupa pri MOMS Belo Blato
Ive Lole Ribara 15
23205 Belo Blato
Tel.: 023/889 056
Predseda: Jarmila Hrončíková

SKUS Štefánik
SKPD Štefanik
Nušičeva 7
22253 Bingula

KUS Sládkovič
KUD Sladkovič
Bracé Gavrajić 1
11275 Boljevc
Tel: 063/29 58 53
Predseda: Zdenko Častvan

SKOS v Erdevíku
SKPD u Erdeviku
Masarikova 2
22230 Erdevik
Tel: 022 755 004
E-mail: oberedi@gmail.com
Predseda: Andrej Berédi

SKUS Jánošík
SKUD Janošik
Maršala Tita 5
26362 Janošik
Tel.: 013/647 162
URL: www.kusjanosik.co.rs
Predsedníčka: Veronka Chrtánová

KUS Zvolen
KUD Zvolen
Maršala Tita 85
21472 Kulpin
Tel.: 021/786 561, 062/22 34 60
E-mail: kuszvolen@neobee.net
Predseda: Michal Čiliak

KUS Štefánik
KUD Štefanik
Maršala Tita 13
25234 Lalič
Tel: 025 870 030
E-mail: anakakajanko@gmail.com
Predseda: Ján Benka

KUS Mladost
KUD Mladost
Maršala Tita 60
21315 Lug
Tel.: 064/505 34 49
Predsedníčka: Ivana Habrová

KUS Silbaš
KUD Silbaš
Petra Drapšina 61
21433 Silbaš
Tel.: 021 764 712
E-mail: silbasanik@gmail.com
Predseda: Samuel Žiak

KUS Jednota
KUD Jedinstvo
Svetog Save 74
22240 Šid
Tel.: 022/714 116
Predseda: Vladimír Čáni

KUS Bratstvo
KUD Bratstvo
Slovenská 5
26370 Hajdučica
Tel.:013 864 194
E-mail: polip.d@ptt.rs
Predseda: Michal Hrudka

SKOS Šafarik
SKPD Šafarik
Ugrinovačka 120
11272 Dobanovci
Tel./fax: 011/8465 110
E-mail: kpdsafarik@hotmail.com, kpdsafarik@beotel.net
URL: www.kpdsafarik.co.rs, www.skossafarik.com
Predseda: Štefan Vítiz

SKOS Detvan
SKPD Detvan
Spoljnostarčevačka 127
26000 Vojlovica-Pančevo
Tel.: 013 366 500, 013 303 988

E-mail: oravectereza@gmail.com, mihalspisjak33@hotmail.com
URL: www.detvan.com
Predseda: Miroslav Oravec

KUS Jána Kollára
KUD Jana Kolara
Maršala Tita 124
21425 Selenča
Tel.: 021 774 114
E-mail: jkolar@abakusbp.net
Predsedníčka: Blanka Bujzášová

SKUS Pivnica
SKUD Pivnice
Vojvođanska 82
21469 Pivnice
Tel./fax.: 021/756 098
E-mail: skuspiv@eunet.rs
URL: www.skuspivnica.org.rs
Predseda: Valentín Grňa

SKC P. J. Šafarika
SKC P. J. Šafarik
Vuka Karadžića 2/a
21000 Novi Sad
Tel./fax: 021/524 459
E-mail: safarikns@gmail.com
URL: www.safarik.org.rs
Predseda: Pavel Kríž

KOS Jednota
KPD Jedinstvo
Maršala Tita 58
21412 Gložan
Tel./fax: 021/788 122, 065/47 88 122
E-mail: mzglozan@hotmail.rs
Predseda: Michal Hatala

SKUS h Janka Čmelíka
SKUD h Janka Čmelika
Čirila i Metodija 11
22300 Stara Pazova
Tel./fax: 022 310 676
E-mail: skusjcm96@gmail.com
Predsedníčka: Anna Lepšanović

Komorný zbor Zvony
Kamerni hor Zvona
Čmelikova 39
21425 Selenča
Tel.: 021 774 139
E-mail: zvony@neobee.net
Predseda: Juraj Súdi

Komorný zbor Musica Viva
Kamerni hor Musica Viva
XIV VÚSB 7-9
21470 Bački Petrovac
Tel.: 021/780 614
E-mail: leaf@stcable.net
Predsedníčka: Mariena Stankovićová-Kriváková

Hudba

Divadlo

Vizuálne umenie

Literatúra

Ľudová kultúra

Film a audiovizuálna tvorba

Manifestácie a festivaly

Osobnosti

Vydavateľstvo

Kultúra v médiách

